

ನಾಡೋಜ ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ

ಕವಿಮಾರ್ಗ

ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ

ಸಂಪುಟ-೧೦, ಸಂಚಿಕೆ-೧,೨ ಜನವರಿ-ಜೂನ್ ೨೦೧೬

ನಾಡೋಜ ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ

ಕವಿಮಾರ್ಗ

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ, ISSN – 519- **2395-0978** – KAVIMARGA

ಸಂಪುಟ–೧೦, ಸಂಚಿಕೆ–೧, ೨ ಜನವರಿ–ಜೂನ್, ೨೦೧೬

ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು

ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಜಯಶ್ರೀ ದಂಡೆ

ಸಂಪಾದಕರು

ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಜಿ. ಪಾಟೀಲ

ಸಂಪರ್ಕ ವಿಳಾಸ :

ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಪಾಟೀಲ, ಸಂಪಾದಕರು, ಕವಿಮಾರ್ಗ,
ಸೂಫಿಶರಣ, # 324/ಎ; ಜಿಡಿಎ ಬಡಾವಣೆ
ಕುಸನೂರ ರಸ್ತೆ, ಭವಾನಿ ಗುಡಿಯ ಹತ್ತಿರ, ಕಲಬುರಗಿ–585 105
ಮೊಬಾಯಿಲ್ : 9480161734, **e-mail:** Sufisharna@gmail.com

Kavimarga

(January–June, 2016; Vol -10, Issue-1,2)

Literary Cultural Quarterly Journal

ISSN-519-2395-0978-KAVIMARG

ಕವಿಮಾರ್ಗ,

ಸಂಪುಟ ೧೦, ಸಂಚಿಕೆಗಳು ೧, ೨

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ,

ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು : ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು : ಡಾ. ಜಯಶ್ರೀ ದಂಡೆ

ಸಂಪಾದಕರು : ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಜಿ. ಪಾಟೀಲ

ಚಂದಾ ವಿವರ :

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ : ರೂ. ೨೫೦=೦೦, ಐದುವರ್ಷಕ್ಕೆ : ರೂ. ೧೧೦೦=೦೦

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ : ರೂ. ೬೫=೦೦, ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಚಿಕೆ : ರೂ. ೧೨೫=೦೦

Paper used : 70gsm NS Maplitho

DTP : Vachan Chetan Computers, Bidar

Cell : 9916424411

Cover page : Praveen

Published by : Kavimarga Prakashana

'Tejashvini', Saraswatipur

Post : Gulabarga University,

Kalaburgi- 585 106

ಮುದ್ರಕರು :

ಸ್ನೇಹಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್

ನಂ. 16, 1ನೇ ಬಿ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮಠದ ರಸ್ತೆ,

ಪಾಪರೆಡ್ಡಿಪಾಳ್ಯ 11ನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ನಾಗರಬಾವಿ 2ನೇ ಹಂತ,

ಬೆಂಗಳೂರು - ೭೨

ದೂ : 080 23212814,

ಪರಿವಿಡಿ

 ISSN – 519- 2395-0978

'ಕವಿಮಾರ್ಗ' ಚಂದಾ ವಿವರ :

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ : ರೂ. ೬೫=೦೦,

ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಚಿಕೆ (೨ ಸಂಚಿಕೆಗಳು) : ರೂ. ೧೨೫=೦೦

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ : ರೂ. ೨೫೦=೦೦,

ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ : ರೂ. ೧೧೦೦=೦೦

*

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು
ಆಯಾ ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.

ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿನ ಬೆಳಕು

'ನೂರು ಜನ ಹೌದು ಎಂದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೌದೆನ್ನುವುದು, ಅಲ್ಲ ಎಂದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಶೋಧನದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಅದು ಶರಣ ಮಾರ್ಗವೂ ಅಲ್ಲ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕನೂ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಿಯಾದ ಶರಣನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ...ಅಧ್ಯಯನದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವರೇ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ. ಹೇಳುವ ವಿಷಯ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅದನ್ನು ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮಸ್ತಿಷ್ಕದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಗಳ ಕಿಡಿಗೆದರುತ್ತಾ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕರಚಲನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಬೆಳಕಿನ ಜಳಕವಾದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು'.

'ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಕಟ್ಟೆಚ್ಚರ, ಸಮಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ ಕಂಡು ದಂಗಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಒಂದು ಕೆಲಸದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರೆಂದರೆ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಅದೊಂದು ವ್ರತ'.

'ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು, ಮಾಡದಂತಿರಬೇಕು, ಮಾಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಾನಿಲ್ಲದಂತಿರಬೇಕು' ಎಂಬ ವಚನ ವಾಕ್ಯ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬದುಕಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬರೆದಂತಿದೆ. ...ಅವರ ನಿಷ್ಪೃಹತೆ ಯೋಗಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ...ಹಿರಿಯ ಜೀವ 'ಕಾಲ ಕೆಳಗಿನ ಬೆಂಕಿಗಿಂತಲೂ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿನ ಬೆಳಕು ದೊಡ್ಡದು' ಎಂದು ನಂಬಿ ನಡೆಯುವಂತಹುದು. 'ಕೆಂಡದ ಮಳೆ ಕರೆವಲ್ಲಿ ಉದಕವಾಗಿರಬೇಕು' ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುವಂತಹದು. ಅವರ ಬದುಕೇ ಒಂದು ಪಾಠಶಾಲೆ'.

–ತೋಂಟದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಕಲಬುರ್ಗಿ–೬೦, ಪು. ೧೧–೧೪)

ISSN – 519- 2395-0978

ಕವಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೊದಲು

- ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ

ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠುರಿ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪರ ನಾನಲ್ಲ
ಲೋಕವಿರೋಧಿ; ಶರಣನಾರಿಗಂಜುವನಲ್ಲ,
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರ ರಾಜತೇಜದಲ್ಲಿಪ್ಪನಾಗಿ –ಬಸವಣ್ಣ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕರೂ ಆಗಿರುವ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಅಸಹಜ ಸಾವು ನಮಗೆಲ್ಲ ದುಃಖವನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಅವರ ಸಾವು ಇಡೀ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ತಲ್ಲಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಅವರ ಕೊಲೆ ನಡೆದುದು ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಭಾರತ ದೇಶ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಚರ್ಚೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದೆ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೆನೆದವರಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದ ನುಡಿದವರಲ್ಲ. ಹಿಂಸೆಗೂ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೂ ತೀರ ತದ್ವಿರುದ್ಧ. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ಗುಂಡು ಹೊಡೆದು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಪರೀತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಬೆಳಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗುರಿ ಇಟ್ಟು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವುದೆಂದರೆ– ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಸಹಿಸದಷ್ಟು ಜನರ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಕೊಲೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ಗುರಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಇಟ್ಟ ಗುರಿ ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿಬಂದವು. ಅದು ಕನ್ನಡದ ಕಳಸವೇ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದ ಅನುಭವ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶಿಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಆದ ಅನ್ಯಾಯ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಅಪರೂಪದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ಜೀವನದ ತುಂಬ ಇಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು, ಕಿರಿಕಿರಿಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಲೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದವರು. ಅವರನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದಂತೆ, ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮಗೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ, ತಾವು ಯಾರಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಜಿಗಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಮರಿಕೊಂಡ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಮಗೆ 'ಸತ್ತೇನ ಗುಬ್ಬಿ' ಕಥೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಹೊಲದ ಜೋಳದ ತೆನೆಗಳ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹಿಡಿದು, ಪದೆ ಪದೆ ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಗುಬ್ಬಿ ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ತನಗೊದಗಿದ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಸಾವಿನ ಬಲೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, 'ತಾನು ಸತ್ತಿಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು' ಅಣಕಿಸುತ್ತ ಹಾರಿ ಹೋಗು
ದೃಶ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆಕಟ್ಟಿದಂತೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಪ್ರತಿಸಲ
ಪ್ರಾಣಹಂತಕ ವಿಷಪೂರಿತ ಬಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು, ತಮಗೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂಬ
ಮೊದಲಿನ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗವ
ಯಾರ ಕೈಗೂ ಸಿಗದಂತೆ ಗುಬ್ಬಿಯಂತೆ ಹಾರಿಹೋದರು; ಅವರು ಸಾವಿನಲ್ಲೂ ಗೆದ್ದ

ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ ಕಾಪಸೆ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ 'ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕರ್ನಾ
ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಭಾರತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಶೋಧಕರು; ನಮ್ಮ ದೇಶ ಕಂಡ ಪ್ರತಿಭಾವ
ಚಿಂತಕರು'. ಇಂತಹ ಒಬ್ಬ ಮೇಧಾವಿಯ ಅಮಾನುಷ ಕೊಲೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶ
ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ತಮಾಷೆಯ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ
ತುಂಬ ಖೇದದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಹಿಸದ ಕೆಲವರು ೧೯೮೯ರ
ಅವರನ್ನು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸಜ್ಜನ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾದ ಡಾ. ಎಂ.ಎ
ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಆಗ ತಾವು ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಈ ಹಿಂಸೆಯಾಗಬಹು
ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು, ಆಗ ತಾವು ಬರೆದ ಮೂ
ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಲು, ಬಸವ ಪೀಠದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ವರ್ಗ ಮಾಡಬಹು
ಎಂಬ ಶರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗಲೂ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವಿ
ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆಗಲೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮೌನವಾಗಿತ್ತು.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಗೈದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅವರು ತಾ
ಒಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಂತೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಬೋಧನಾಂಗ, ಆಡಳಿತಾಂ
ಪರೀಕ್ಷಾಂಗ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗಗಳು ಒಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಗಗಳ
ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅವ
ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಿಗಾಗಿ ಜನ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦೦ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ
ಕೀರ್ತಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅನೇಕ ಜ
ವಿದ್ವಾಂಸರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಯೊ
ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ
ಇದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸಿದ
ಆಗದವರಲ್ಲಿ ಮತ್ಸರವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಿತು.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಶುದ್ಧ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು. ಅವ
ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರೂ ರಾಜ್ಯದ ತುಂಬ ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತಿನಿಂದ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂ
ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರೂ ಒಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಅಂತರಂಗ
ಗ್ರಾಮೀಣ ಗುಣಗಳು ಮಾಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ದ

ISSN – 519- 2395-0978

ಪರಿಚಯವಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರಿವಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಗಾದೆ ಮಾತು, ಒಂದು ಪಡೆ ನುಡಿ, ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಒಬ್ಬ ಜೋಗತಿಯ ದನಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ತಾವು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಜಾಯಮಾನ. ತಾವು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಶಿಷ್ಯರು ಯುವಕರು, ತಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೊಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, 'ನನ್ನ ಮಾತೇ ಇವರು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ಇವರು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ' ಎಂದು ಬಯಸಿದವರಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಗೈಯುವಂತೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುವ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಅವರಿಗೆ ಕರಗತವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರುವ ಒಬ್ಬ ತಂದೆಯ ಹಟದಂತೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಗುಣ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಯುವಕರು, ಶಿಷ್ಯರು ನಿರಂತರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯಲು ಹಚ್ಚುವ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡು ಸಂತೋಷ ಪಡುವ ತಂದೆಯ ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯೂ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣವೆಂದರೆ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಭಾವನೆ. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಲಿಂಗಾಯತರು, ದಲಿತರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕೋಮಿನ ಜನ ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿದವರು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರದು ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು ಅವರು. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು. ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಹಾಡಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರಿವು ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿದ್ದವು. ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಂತಹ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮೂಲತಃ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಆಲೋಚನೆಯ ಕೂಸುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ. ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯ. ತಾನು ಕುಲಪತಿಯಾದವ, ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸ ಎಂಬ ಅಹಮಿಕೆ ಅವರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂಶೋಧನೆ, ತನ್ನದೇ ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಣಯ ಎಂಬ ಹಟವೂ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಟ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಗುಣವಾಗಿತ್ತು.

ಅವರು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೂ ಹಪಿಹಪಿಸಿದವರಲ್ಲ. 'ಕಾಣಿಯ ಸೋಲದ ಅರ್ಧಗಾಣಿಯ ಗೆಲ್ಲದ' ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವರದು. 'ಹಣವನ್ನು ನೀರಿನಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ತೀರ್ಥದಂತೆ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಬಳಸಬೇಕು' ಎಂಬುದು ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಯಾರಿಂದಲೂ ಬಿಡಿಗಾಸಿಗೆ ಆಸೆ ಪಡದ, ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮುಂದಾದ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಅವರ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಲಾರೆವು. ಇಂದು ಹಣದ ಮುಂದೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಎಲ್ಲೂ ಕರಗಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದ ಗಟ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರದು. ಕೈ ಬಾಯಿ, ಕಚ್ಚೆಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪೂರೈಸಿದವರು. ಅಂತಲೇ ಅವರು ನಮಗೆಲ್ಲ ಅಪರೂಪದವರಾಗಿ ಕಾಣುವುದು.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇತ್ತು. 'ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತ ಶಾಸನಗಳು' (೧೯೬೬) ಅವರ ಮೊದಲ ಪುಟ್ಟ ಕೃತಿ. ನಂತರ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು'(೧೯೭೧) ಎಂಬುದು ಅವರ ಸಂಶೋಧನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿ. ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಶರಣರು ಅವರ ನಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಅವರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. 'ಒಮ್ಮೆ ಲಿಂಗ ಧರಿಸಿದರೆ, ಅದು ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳು ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸುವಾಗ ಧರಿಸಿದ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸೂತ್ರದಂತೆ; ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಇರುವುದು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ' ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು. 'ಲಿಂಗ ಧರಿಸುವುದು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ; ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಕೇತ. ಶರಣರ ತತ್ತ್ವಗಳಂತೆ ಬದುಕುತ್ತೇನೆಂಬುದರ ವ್ರತ ತೊಟ್ಟು ಧರಿಸುವ ಸಾಂಕೇತಿಕ ವಸ್ತು' ಎಂಬುದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಮನೋಭಾವವಾಗಿತ್ತು.

ಯಾರು ಏನೇ ಹೇಳಿದರೂ ಏನೇ ಆಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರೂ ಶಿವಶರಣರ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ. ಶರಣರನ್ನು ಅವರಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವರು, ಶರಣರ ಜೀವನದ ಇತಿವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡರಿಸಿದವರು, ಶರಣರ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡವರು, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರೇ ಸಾಟಿ; ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರಾವ ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶರಣರೇ ಆಗಿದ್ದರು.

ಲೋಕದಂತೆ ಬಾರರು, ಲೋಕದಂತೆ ಇರರು
ಲೋಕದಂತೆ ಹೋಗರು, ನೋಡಯ್ಯಾ
ಪುಣ್ಯದಂತೆ ಬಪ್ಪರು, ಜ್ಞಾನದಂತೆ ಇಪ್ಪರು
ಮುಕ್ತಿಯಂತೆ ಹೋಹರು, ನೋಡಯ್ಯಾ
ಉರಿಲಿಂಗದೇವಾ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು
ಉಪಮಾತೀತರಾಗಿ ಉಪಮಿಸಬಾರದು.

–ಉರಿಲಿಂಗದೇವ

ISSN – 519- **2395-0978**

ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ನುಡಿ

– ಡಾ. ಜಯಶ್ರೀ ದಂಡೆ

'ಕವಿಮಾರ್ಗ' ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಕಲಬುರಗಿಯಿಂದ ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ವಿಮರ್ಶೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಎರಡನೇ ವರ್ಷದಿಂದಲೇ 'ಕವಿಮಾರ್ಗ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಈ ಹೆಸರು ಕಲಬುರಗಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಗ್ರಂಥ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಹೆಸರು. ಹೀಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಬಹುಬೇಗನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು.

ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಯಶವಂತ ಹರಸೂರ ಅವರು ಕೂಡಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಪತ್ರಿಕೆ ಇದು. ಶ್ರೀ ಯಶವಂತ ಹರಸೂರ ಅವರು ಆಗ ತಮಗೆ ಎದುರಾದ ಕೆಲ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ಎರಡನೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಪಾದಕಳಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ೧೯೯೭ರ ವರೆಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಪ್ರಕಟವಾದ ೩೬ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಜನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದರು.

ಈ ಭಾಗದ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶಾಂತರಸ, ಶ್ರೀ ಶಿವಶರಣ ಪಾಟೀಲ ಜಾವಳಿ ಅಂತಹ ದಿಗ್ಗಜರೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಒಂದು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದದ್ದುಂಟು. ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪತ್ರಿಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯರಿಗಿಂತ ಹೊರಗಿನವರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಜನರಿಗೆ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಕಂಡು ಹಲವರು ತಾವೂ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಯಾವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾವು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಮಗೊದಗಿದ ಅನೇಕ ಅನಾನುಕೂಲಗಳ ನಡುವೆ ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಲ್ಲುವಂತಾಯಿತು. ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬ ಪರಿಚಿತವಾದ ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಡೆದ ಏಕೈಕ ಪತ್ರಿಕೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

೧೯೮೯ರ ವರ್ಷ, ಮಾರ್ಚ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಮೂರು ಲೇಖನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರು ತೆಗೆದ ಆಪೇಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗೊಂದಲವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿ, 'ಕವಿಮಾರ್ಗ' ತನ್ನ ಎರಡನೇ ಸಂಪುಟದ ೨ ಹಾಗೂ ೩ನೇ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ **'ಲೇಖಕ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ'**ಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು. ಈಗ ೨೦೧೫ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ ಅನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಜನ ಆಗಸ್ಟ್ ೩೦, ೨೦೧೫ರಂದು ಅವರನ್ನು ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ಕವಿಮಾರ್ಗ' ಮತ್ತೆ ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೊಂದು ಕಾಕತಾಳಿಯವೇ ಇರಬಹುದು. ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಪಾಟೀಲ ಅವರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿರುವ ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜೀವಂತ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಬಗೆಗಿನ ಲೇಖನಗಳಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯಾಗಿ ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮೊದಲನೇ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಪಾಟೀಲ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಓದುಗರು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ 'ಕವಿಮಾರ್ಗ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಅನೇಕರ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತೀರ ಖರ್ಚಿನ ಕಾಲವಾದ ಇಂದೂ ಕೇವಲ ೩೦೦ ಜನರು, ಕನಿಷ್ಠ ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ಈ ಬಗೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದರ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಪಾಟೀಲ ಅವರಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಹಿಂದಿನ ಫಲಿತಾಂಶವೇ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ತಾವು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹೊಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಸಲ ಉಪಹಾರ ಮಾಡಿ ಚಹಾ ಕುಡಿದು ಕೊಡುವ ಒಂದು ಸಲದ ಬಿಲ್‌ಗೆ ಕವಿಮಾರ್ಗದ ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ಮಾತ್ರ ತಾವು ಹೊಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಉಪಹಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಚಂದಾದಾರರಾಗಿ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲಿಸಿ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೊಬ್ಬರ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಬರಹಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ, ಓದಿನ ಹವ್ಯಾಸ ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಜೈ ಕರ್ನಾಟಕ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಸಂಪಾದಕೀಯ

– ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಜಿ. ಪಾಟೀಲ

ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆಯವರು ೧೯೮೭ರಿಂದ ೧೯೯೭ರವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ದಾಖಲೆಯೆಂಬಂತೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಶ್ರೀ ಯಶ್ವಂತ ಹರಸೂರ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ 'ವಿಮರ್ಶೆ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮರು ಸಂಪುಟದಿಂದ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಈ ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಿರುವ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತೆ 'ಕವಿಮಾರ್ಗ' ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಡಾ. ದಂಡೆ ದಂಪತಿಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ'ದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ 'ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ'ಗಳವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಬಂದಿವೆ, ಬರುತ್ತಿವೆ. ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೂ ನಂತರ ಅವು ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಂತೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುಂಪು, ಪಂಗಡ, ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ಪೀಡಿತವಾಗಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳಾಗಿ, ಪ್ರೈವೆಟ್ ಕಂಪನಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್‌ಗಳಾಗಿ ನಶಿಸಿವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವೊಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೂಗಿಗೆ ತಾವೇ ತುಪ್ಪ ಸವರುತ್ತ, ಮತೀಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಇಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಡಾ. ದಂಡೆಯವರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ, ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷ ಚರ್ಚೆಗೆ ಹಾದಿ ಹಾಕುವ, ಸರಳ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. 'ಕವಿಮಾರ್ಗ'ವನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರವೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. 'ಕವಿಮಾರ್ಗ'ಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ಬೆಲೆ ನೋಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ಚಂದಾ ದರದಲ್ಲೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ (ತ್ರೈಮಾಸಿಕ) ನಾಲ್ಕು ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ, ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ಮನೆ ಮನಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನವು ಬೆರಗು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ

 ISSN – 519- **2395-0978**

ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಬಂದ ಕವಿಮಾರ್ಗವು ನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾಗಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಾಸನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿಯೂ ಹತ್ತು ಹಲವು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಡಾ. ಬಿ.ಬಿ. ಹೆಂಡಿ, ಶಾಂತರಸ ಇವರ ಬಗೆಗೆ ಆಗಾಗ ತಂದ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ನಾಡಿನ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದವು. ಇದು ಕೇವಲ ಹಿಂದುಳಿದ ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದವರ ಪತ್ರಿಕೆ ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇಡಿ ನಾಡಿನ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕವೇ ಈ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಗು ಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು.

ಕವಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪುನಃಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಪ್ರೇರಕರಾದವರು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಪ್ರೊ. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆಯವರು. ಕವಿಮಾರ್ಗದ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಅಭಿವಂದನೆಗಳು. 'ಕವಿಮಾರ್ಗ'ವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಿ, ವಿನೂತನವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಇದನ್ನು ಈಗ ತಮ್ಮ ಕೈಗಿಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾಡಿನ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕದ ಸಹೃದಯ ಬಳಗವು ಅತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನಮ್ಮದಾಗಿದೆ.

ಈ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು **ನಾಡೋಜ ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.** ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಗಳು ಅಡರಿಕೊಂಡಾಗ ಕವಿಮಾರ್ಗದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳು ಅವರ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪನಃ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತೋಶ್ರೀ ಉಮಾದೇವಿ ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ನಮನಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಪರಿವಾರದ ಸಮಸ್ತ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ನೆನಕೆಗಳು. ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ ಹೊರತರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಆತ್ಮೀಯರ ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಅಷ್ಟೇ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿ, ಅಪರೂಪದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿದ ಡಾ. ರಘುಶಂಖ ಭಾತಂಬ್ರಾ ಮತ್ತು ಕು. ರೇಖಾ ಬಸವರಾಜ ಇವರಿಗೂ, ಅಂದವಾಗಿ ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಪ್ರವೀಣ ಅವರಿಗೂ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸ್ನೇಹಾ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಸರ್ವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

◈ ◈ ◈

ISSN – 519- 2395-0978

೧. ಸಂಶೋಧಕರ ಸಂಶೋಧಕ:
ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ

♦ ಡಾ| ಬಿ.ವ್ಹಿ. ಶಿರೂರ

೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರ "ಸಂಶೋಧನ" ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರು "ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂಶೋಧಕ." ಅದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆಯಾಗಿ "ಸಂಶೋಧನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೆರೆದು, ಆ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರು ದುಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವನೇ ಸಂಶೋಧನ ಮಾರ್ಗದ ಸಂಶೋಧಕ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂಶೋಧಕ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು "ಸಂಶೋಧಕರ ಸಂಶೋಧಕರು". ಡಾ. ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ "ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೇ, ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಇತರ ಸಂಶೋಧಕರೂ ಬೆಳೆಯಬೇಕು, ಬೆಳಕಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಹಾರ್ದಿಕವಾಗಿ ಅವರು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ." ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಂಶೋಧಕರ ಸಂಶೋಧಕರು.

ಅವರು ಬಸವಣ್ಣ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ 'ಎಡದ ಕೈಯಲು ಹಾಲ ಬಟ್ಟಲು, ಬಲದ ಕೈಯಲು ಓಜುಗಟ್ಟಿಗೆ' ಹಿಡಿದವರು. ಒಳ್ಳೆಯ, ಜಾಣ, ಪರಿಶ್ರಮಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಸದಾ ತೆರೆದಿರುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈಗಳ್ಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಎಂದೂ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶರಣರು "ಭಕ್ತ ಒಂದು ಕುಲ, ಭವಿ ಒಂದು ಕುಲ" ಎಂದಂತೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು "ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೇ ಎರಡು ಜಾತಿಗಳು. ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರದು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಇರುವವರದು. ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಪಕ್ಷಪಾತಿ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೆ ಸೋಸಿ ನೋಡಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವೊಬ್ಬ ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದವರಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಇತರರಲ್ಲಿಯೂ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ವಿಷಯವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗಲೂ ಆ ವಿಷಯವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬರಿ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತಂತೆ. ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣದ ವಿಷಯವೊಂದನ್ನಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಹತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೋದಿ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಹನ್ನೊಂದನೆಯದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಸಾರ್ಥಕ? ಹೊಸದೇನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು? ಸುಮ್ಮನೆ ಒಂದು ಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದರಾಯ್ತು ಎನ್ನದೆ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಲೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕರಗತವಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಬಳಿ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಬಂದಾಗ "ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ವಿಷಯ ಇದೆ. ನೀನು ಅದನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಯಾಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಾಡಬಾರದು?" ಎಂದರು. ಆಗ ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣವನ್ನು ಮುಂದೊಡ್ಡಿ 'ಒಂದೆಡೆ ಕುಳಿತು ಮಾಡುವ ವಿಷಯ' ಕೇಳಿದಾಗ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು "ನೋಡು, ಹೆಸರಿಗೆ ಒಬ್ಬಾಂವ ಗಂಡ ಅಂದಂಗ ಎಂಥದೋ ಒಂದು ವಿಷಯ ತಗೊಂಡು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಾಡಿದರ ಏನಾಕೈತಿ. ಇದೊಂದು ಚಾಲೆಂಜಿಂಗ ಸಬ್ಜಕ್ಟ ಐತಿ. ಈ ಸಬ್ಜಕ್ಟ ತಗೊಂಡು ನೀ ಮಾಡಿದರ ಆಗತೈತಿ. ಯಾಕಂದರ ನಿನಗ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಪರಿಚಯನೂ ಐತಿ, ಮತ್ತ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗೊತ್ತೈತಿ. ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗೆಂತ ಈ ವಿಷಯ ಇಟ್ಟೀನಿ" ಎಂದದ್ದೇ ಫಾರ್ಮ ತರಿಸಿ ತುಂಬಿಸಿಯೆ ಬಿಟ್ಟರಂತೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ ಅವರನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತಾವೇ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು "ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ, ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದೆ. ಅದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀನು "ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ' ವಿಷಯ ಕುರಿತು ನೋಂದಣಿ ಮಾಡು" ಎಂದರು. 'ಅದು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಗೆ ಆಗುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವೇ?' ಎಂಬ ಸಂಶಯ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದಾಗ, 'ನೀನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡ್ತ ಹೋಗು, ನಿನಗ ಗೊತ್ತಾಗತೈತಿ' ಎಂದರಂತೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗಲೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸಿರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಾವೂ ದುಡಿಯುವದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೂ ದುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಹನವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿರುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತೆಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದು ಅವರ ಜಾಯಮಾನ. ಅವರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಗಹನತೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರ್ತಕರು, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜ, ಕೊಡೆಕಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಮೊದಲಾದವು. "ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಕನಾಮ. ಹೆಚ್ಚೇನು, ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿಗೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಮಾದರಿ" (ಡಾ.ಬಿ.ಕೆ. ಹಿರೇಮಠ, ಕಲಬುರ್ಗಿ–೬೦, ಪು.೧೩೭).

ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಯಾರೇ ಬಂದರೂ ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. 'ನಾನು' ಅವರಾಗಿಯೇ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಕೊಡಿಸಿದ್ದ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟಿನ ರಿಸರ್ಚ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ ಹುದ್ದೆ ಬಿಟ್ಟು ನರೇಗಲ್ಲ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಗೆ ರಜಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್ ಮಾಡಿಸಿ ಹೋಗಲು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಡಾ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಅರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರೊಬ್ಬರೇ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದಾಗ 'ಕಲ್ಯಾಣ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಕುರಿತು ಮಾಡು ಎಂದರು. ವಿಷಯದ ಹಿಂದುಮುಂದು ತಿಳಿಯದ ನಾನು ಅದನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಬಳಿ ಹೇಳಿದಾಗ, ಈವರೆಗೆ ಒಂದೂ ಶಾಸನ ಪ್ರಕಟವಾಗದ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಸರ್ ಬಳಿ ತಾವೇ ಬಂದು ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಹಚ್ಚಿದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತಿದ್ದಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ಅವರೇ.

ಇದೇ ಅನುಭವ ಡಾ. ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ ಅವರಿಗೂ ಆಗಿರುವದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಅವರೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಡಾ। ಸಾ.ಶಿ.ಮರುಳಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ "ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬ ಗುರುಗಳ ಶಿಷ್ಯರು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ಸೋದರರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವರು. ಬನ್ನಿ, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಎಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಥೀಸಿಸ್ ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟು ಸಾಗಿದೆ ತೋರಿಸಿ ಎಂದರು.' ಮರುಳಯ್ಯನವರ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಕಡತಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ವಿಷಯ 'ಕೆಳದಿಯ ಅರಸರ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ'ದ ಬದಲಿಗೆ 'ಕೆಳದಿಯ ಅರಸರು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂದಿರುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದರು. 'ತನ್ಮೂಲಕ ಅವರೇ ಅನಧಿಕೃತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೂ ಆದರು. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸೂತ್ರ, ಶಿಲ್ಪ, ವಿಧಾನ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಎಲ್ಲವೂ ಅವರಿಂದ ಕಲಿತೆ" (ಕಲಬುರ್ಗಿ-೬೦, ಪು.೩೭) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ..

ಇದೇ ಅನುಭವ ಡಾ. ಕಾಪಸೆ ಅವರಿಗೂ ಆಗಿದೆ. ಡಾ. ಕಾಪಸೆ ಅವರೇ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ "ನನಗೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವರಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅದನ್ನು ಬೇಗನೇ ಬರೆದು ಮುಗಿಸದಿದ್ದಾಗ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡವರು ಮಾತ್ರ ಅವರೊಬ್ಬರೇ. ಒಮ್ಮೆಯಂತೂ 'ನೀವು ಹೀಗೆ ಅದು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ, ಇದು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತೀರಿ. ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಾಕು. ಬರೆಯಲು ಸುರು ಮಾಡಿರಿ. ನೀವು ಏನಾದರೂ ಬರೆದುಕೊಂಡೇ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬರುವುದೇ ಬೇಡ' ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು. ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ನನಗಿಂತ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಸಣ್ಣವರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಒಂದು ಬಗೆಯ ದರ್ಪದಿಂದಲೇ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದರು. ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಮುಜಗರವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅವರ ಕೋಪವೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದದ್ದೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ನನ್ನ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಪ್ರಬಂಧದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ, ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು, ನನಗೆ ಬೇಗನೇ ಡಾಕ್ಟರೇಟ ದೊರೆಯುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕಾತರರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಥದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಅವಸರ ಮಾಡುವವರೇ" (ಕಲಬುರ್ಗಿ-೬೦. ಪು.೪೭).

ಒಮ್ಮೆ ಡಾ. ಆರ್. ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ "ನೋಡು ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿ ನಮಗೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲಗಳಿವೆ, ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಅವರಂತೆ, ಅವರಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ?

ಡಾ. ಎ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನಂಥವರಿಗೆ ಬರೆಯಲು ಪೇಪರು ಇರಲಿಲ್ಲ, ಕಾಲಿಗೆ ಚಪ್ಪಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಗಳಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ನಾವೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. . . . ನೆನಪಿರಲಿ ನನ್ನ ವೇಗಕ್ಕೆ ನೀನು ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು" ಎಂದು ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರಂತೆ. (ಕಲಬುರ್ಗಿ–೬೦, ಪು.೧೨೭). ಡಾ. ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಬರೆದ ನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ವರದಿ, ಅಂಥ ನಿಬಂಧಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ವರದಿ ಬರೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಂತಿದೆ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಈ ಭಾಗದ ಎಲ್ಲ ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಂತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾಗ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರನ್ನೂ, ಯಾವ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಏನೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಂದರೂ ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾ. ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಹೊರಕೇರಿ ಅವರ ನಾಟಕದ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, "ನಲವಡಿ ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಬದುಕು-ಬರಹ" ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನಿತ್ತು ಜವಳಿ ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕಳಿಸಿದರಂತೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಡಾ. ಚೆನ್ನಬಸಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ ಅವರ ಶಾಸನ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ "ಕುರುಗೋಡ ಸಿಂಧರು–ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನಿತ್ತು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ 'ನನ್ನ' ಬಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳು ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಅವರೇ ಮಾಡಿದರು.

ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಾಳಣ್ಣ ಸೀಗೀಹಳ್ಳಿ ಅವರು ಮಂಡಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಅಂದು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತೆ ಸಜೀವಗೊಂಡಿತಂತೆ. ಮುಂದೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರೇ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಾಡುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ "ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪನವರು; ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ" ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನಿತ್ತರು. ಡಾ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಕೋತೀನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರೇ ಅದು ಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀ ಶಿವಶಂಕರ ಹಿರೇಮಠರಾದಿಯಾಗಿ ಪಂಡಿತರು ಗುರುತಿಸದೇ ಹೋಗಿದ್ದ ಒಂದು ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ತಾವೇ ಮಠಪತ್ರಿಕೆಯ ಹದಿನೆಂಟೂ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಇಡೀ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಇಡೀ ಥೀಸಿಸ್‌ನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮುರಿದುಕಟ್ಟಿ ಅದು ಬೆಳಗಾವಿಯ ನಾಗನೂರು ಮಠದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿದರು.

ಡಾ.ಕೆ.ಎಂ. ಮ್ಯಾಥ್ಯೂ ಅವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದ ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ ಅವರು ತೀವ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬೇಸರಗೊಂಡ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು

ISSN – 519- 2395-0978

ಆ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತಾವೇ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದರು. ಡಾ. ಹಾವನೂರ ಅವರು ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾವೇ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದು, ಅದನ್ನು ಕಿಟೆಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ತಾವೇ ಬಂದು ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಿದುದು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಡಾ. ಜಿ.ಎಂ. ಹೆಗಡೆ ಅವರು.

ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಚ್ಚಾದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ "ಮಾರ್ಗ" ಸಂಪುಟಗಳು 'ಸಪನಾ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ, ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಿಂದ ಡಾ. ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಭಾಗದಿಂದ ಡಾ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದಾದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಒಂದು ಸರ್ಕಲ್ ಪೂರ್ಣವಾದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳೂ ಆ ಪ್ರಕಾಶನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಡಾ. ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ ಅವರ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ತಾವು ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಡಾ. "ನೇಗಿನಹಾಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು" ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

"ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಯಶಸ್ವಿ ಯೋಜಕರು. 'ಯೋಜಕಃ ದುರ್ಲಭ:' ಎಂಬ ಆರ್ಯೋಕ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕು, ಯಾವ ಪುಸ್ತಕ ಯಾರಿಂದ ಬರೆಸಬೇಕು, ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಾವ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು. ಅವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ, ಕಾರ್ಯಚತುರತೆ, ಜನಾಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುವ ರೀತಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ದಂಗುಬಡಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣವಾಗಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಲಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ರೂಪರೇಷೆ, ಸಂಘಟನೆ, ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ." (ಕಲಬುರ್ಗಿ-೬೦, ಪು. ೨೭೯). 'ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ' ಅದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವೆನ್ನಿಸಿದರೂ ಅದರ ಸಮಗ್ರ ರೂವಾರಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರೆ. ಅದರ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಂದಿಬ್ಬರ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಾವೇ ಮಾಡಿ, ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ ಹಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಡಾ. ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸುವಾಗಲೂ ಅವರೊಬ್ಬರೇ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಒಂದುಮಾಡಿ ದುಡಿದುದು ನಿದರ್ಶನ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟವರೂ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರೇ.

ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಠಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ, ಜಿಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಮುಳುಗಿದ್ದವು. ಅವಕ್ಕೊಂದು ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಶಿಸ್ತನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವರು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು. ಗದುಗಿನ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಮಾಲಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಸಮಾರು ೨೦೦ ಕೃತಿಗಳು ಬರುವವರೆಗೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳ-

 ISSN – 519- 2395-0978

ವಿಷಯ, ಲೇಖಕರು, ಮುದ್ರಣ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಾವೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನ. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಸಮೂಹಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಲವು ಜನ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧಕರು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ಮಠದ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟನ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಡಾ. ರಾಜೂರ, ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ ಮತ್ತು 'ನನ್ನ' ಹಲವು ಕೃತಿಗಳು ಬಂದು ಸಂಶೋಧನಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಸುತ್ತೂರುಮಠ, ಆನಂದಪುರಮಠ, ನಾಗನೂರುಮಠ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಮೂಲಕ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧಕರ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಸ.ಸ. ಮಾಳವಾಡರನ್ನು ಕುರಿತ "ವ್ಯಾಸಂಗ"ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪ್ರೊ. ಕನವಳ್ಳಿ ಅವರು "ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆ, ಆಗ್ರಹವಿರದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. . . ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ, ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿ 'ವ್ಯಾಸಂಗ'ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದನ್ನು ಗದಗಿನ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮಠದ ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವಂತೆಯೂ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಟ್ಟ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆ ಗ್ರಂಥ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಿತು. ನನ್ನಂತೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ." (ಕಲಬುರ್ಗಿ-೬೦, ಪು.೮೭) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ನಾನು' ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪ್ರೊ. ಸಂ.ಶಿ. ಭೂಸನೂರಮಠ ಅವರ "ಗೌರವ" ಗ್ರಂಥದ, "ಡಾ. ನಂದಿಮಠರ ಲೇಖನಗಳು" ಗ್ರಂಥದ ಸಮಗ್ರ ರೂವಾರಿ ಪ್ರೊ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಡಾ. ಜಿ.ಎಂ. ಹೆಗಡೆ ಅವರಿಂದ ತೋಂಟದಾರ್ಯಮಠದ "ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ", "ಕವಿ ಕಣವಿ"ಗ್ರಂಥ ಬರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಪತ್ರಾಗಾರ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟನ ಯೋಜನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಂಶೋಧಕರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ ೫೦ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮರೆತುಹೋಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಬೇಂದ್ರೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಜೀವತುಂಬಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಹಲವಾರು ಹೊಸಹೊಸ ಸಂಶೋಧಕರು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವಂತಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಕುವೆಂಪುರವರ, ಗಳಗನಾಥರ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅವರ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಸುಗಮ ಹಾದಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

 ISSN – 519- 2395-0978

ಶ್ರೀಮತಿ ಹನುಮಾಕ್ಷಿ ಗೋಗಿ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದರೂ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಸಂಪಾದನೆಯತ್ತ ದಾಪುಗಾಲಿಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ಫಲವೇ 'ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಶಾಸನಗಳು' ಮತ್ತು 'ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು.' ಅವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಒತ್ತಾಸೆ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇವರು 'ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಶಾಸನಗಳು' ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಡಿಟಿಪಿ ಮಾಡಿಸಿ ಒಯ್ದು ಕೊಟ್ಟರೆ, ೭೦ ಪುಟಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಲೈಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೇಣಬತ್ತಿ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಓದಿ ತಿದ್ದಿ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಗೋಗಿ ಅವರು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ 'ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕಾ'ವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಹೇಳಿ ಅದರ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಹೀಗಾಗಿ 'ಸಾಹಿತ್ಯಿಕಾ ನಿರ್ದೇಶಕಿ' ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರಿದ್ದರೂ ನಿಜವಾದ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದಿದೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

'ಭಾಷೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡುವೆ ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ, ಭಾಷಾಂತರ ಆ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕುತ್ತದೆ' ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದವರು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ-ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ "ಸಂಶೋಧಕ ತಪಸ್ವಿ" ಶ್ರೀ ರಾ. ಚಿಂ. ಢೇರೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರ ಶ್ರೀ ವಿಠ್ಠಲ, ಖಂಡೋಬಾ, ಲಜ್ಜಾಗೌರಿ, ದತ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಾಥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸುವ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ "ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯೋಜನೆ" ಹಾಕಿ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮರಾಠೆ, ವಿಠ್ಠಲ ಗಾಯಕವಾಡ, ಉಮಾ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದರು, ಅಲ್ಲದೆ ಮರಾಠಿಯ ಇನ್ನೂ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಶಿಖರ ಸಿಂಗಣಾಪುರಂಚ ಶಂಭುಮಹಾದೇವ, ಮರಾಠಿ ಸಂತಕವಯಿತ್ರಿಯರು, ಕರವೀರ ನಿವಾಸಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂಚ ದೇಶಿ ದೇವರು, ಪ್ರಾಚೀನ ಮರಾಠಿ ಶಾಸನಗಳು ಮೊದಲಾದ ಮರಾಠಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕುರಿತ ಡೆವಿಡ್ ಎನ್. ಲಾರೆಂಜಿನ್ ಅವರ "ಕಾಪಾಲಿಕರು ಮತ್ತು ಕಾಳಾಮುಖರು" ಮಹತ್ವದ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರಿಂದ ಅನವಾದಗೊಳಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸು ೩ನೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ "ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸ"ದ 'ಮಹಾಯಜ್ಞ ಸ್ವರೂಪದ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯ'ವನ್ನು ೧೨ ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ವಹಿಸಿ, ಭಾಷೆ ತಂತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಏಕತೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಕುಕ್ಕಿಲ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು ಅನುವಾದಿಸಿದ 'ಸಿಲಪ್ಪದಿಗಾರಂ' ತಮಿಳು ಕೃತಿಯನ್ನು ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾಷಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಳವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಕ್ಕಿಲ-ಕಲಬುರ್ಗಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಹೊರಬರಲಿ ಎಂದು ಕುಕ್ಕಿಲ ಅವರ ಮಗ

ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು 'ಪ್ರಕಟನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕುಕ್ಕಿಲ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿ, ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟೆ. ಇದು ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ನಾನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಶ್ರಮಸೇವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ (ಮಾರ್ಗ,-೬, ಪು೩೨೭-೮). ವಿಜಾಪುರದ ಕೃಷ್ಣ ಕೊಲ್ಹಾರ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಉರ್ದು ಕಡತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅದು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡವರು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು.

ವಚನಗಳನ್ನು ಅನ್ಯಭಾಷೆಯವರಿಗೂ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಸವ ಸಮಿತಿಯು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಶರಣರ ೨೩೦೦ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಿ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಷಾ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಅವು ಭಾರತದ ೨೩ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಂಧ್ರದ ಬಾರ್ಡರಿನಿಂದ ಬಂದ ಜಾಜಿ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಅವರಿಂದ ತೆಲುಗಿನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ರಚಿಸಿದ "ಶ್ರೀಶೈಲ ಶಾಸನ ಸಮೀಕ್ಷೆ", ಬಾಡಾಲು ರಾಮಯ್ಯ ಅವರು ಬರೆದ "ಆಂಧ್ರರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣ", ಹಾಗೆಯೇ "ಶ್ರೀಶೈಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಗದುಗಿನ ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮಠದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಜಾಜಿ ಅವರಿಗೆ 'ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ನವಸಿದ್ಧರು' ಕೃತಿಯಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ಕುರಿತ ಸಿದ್ಧಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೆಯ ವಿವರವಿದೆ, ಅನುವಾದಿಸು' ಎಂದಿದ್ದರಂತೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಪೀಠಾರೋಹಣದ ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ೨೫ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತು ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಕುರಿತ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ತರುವ ಜವಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದರ ರೂಪುರೇಷೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮುಗಿಯುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಸಾರಂಗಶ್ರೀ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಾಂಧಿ ಹರ್ಡೇಕರ ಮಂಜಪ್ಪ, ನಾಟ್ಯಭೂಷಣ, ವಜ್ರಕುಸುಮ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಮರಣ, ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ನಾಡಿನ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಂದ್ವಾಸರಿಂದ ಲೇಖನ ಬರೆಸಿರುವಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ "ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದವರಿಗೆ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದಾರೆ. ಬರೆಯದವರಿಗೆ ಚುಚ್ಚುಮಾತುಗಳಿಂದ ಮದ್ದನ್ನಿಕ್ಕಿ ಬರೆಯಲಣಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬರೆದುದನ್ನು ತಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲೂ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಪ್ರೊ. ಬಿ.ವಿ. ಗುಂಜೆಟ್ಟಿ, ಕಲಬುರ್ಗಿ-೬೦, ಪು.೨೬೯). ಅವರ ವಿದ್ವತ್ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನ ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ ಅವರದು. ಡಾ. ಆಶಾದೇವಿ ಅವರು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ನೇರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ, ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು

 ISSN – 519- 2395-0978

ತೋರಿದ ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಬರೆದ ಈ ಮಾತುಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. "ನಾನು ವಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ (ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ) ಕರೆ ಬಂತು. 'ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದದ ನನಗ' ಎಂತಲೆ ಮಾತು ಶುರುವಾಯಿತು. ಈ ಸಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೆ ಇತ್ತು. 'ಭಾಷಣ ಮಾಡೋದು ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡು' ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ, ಕರಾರು, ಹಿತವಚನ, ಬೈಗುಳ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿತ್ತು. 'ಕೂತು ಬರಿ' ಅನ್ನುವುದು ಅವರ ನಿರಂತರ ಆದೇಶ. ಬರವಣಿಗೆಯ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ, ಅಗತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. 'ಬರವಣಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ನನಗ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿ, ನೆನಪ ಅದನ ಇಲ್ಲೊ' ಅಂದಾಗ 'ಖಂಡಿತಾ ನೆನಪಿದೆ ಸರ್' ಎಂದೆ. ಮಾತು ಕಟುವಾಯಿತೆಂದು ಅವರಿಗೇ ಅನಿಸಿತೋ ಏನೋ, 'ಈ ಮಾತೆಲ್ಲ ನಾ ಅಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು' ಅಂದರು. ಇದು ನಿಜವೇ. ಆ ಅಧಿಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತು. . . ಹೀಗೆ ತಿದ್ದಿ ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವಾಗಿ, ಏಳ್ಗೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದ ಹರಕೆಯ ದೈವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೊರೆದ ಚಿತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ" (ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೬, ಸಪ್ಟೆಂಬರ್.೨೦೧೫).

ಒಂದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ, ಒಂದೇ ವಿಷಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಕಾಣುವ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧೀನ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಯಾ ವರ್ಷದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಚಿಂತನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಹತ್ತಿದರು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಳು ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ಆ ಸಮಾವೇಶ ತುಂಬಾ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದೂ ಸಹದ್ಯೋಗಿಗಳ ಅಸಹಕಾರದಿಂದ ನಿಂತೇಹೋಯಿತು.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು, ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರಿಂದ ಉಪಕಾರ ಹೊಂದಿದವರೂ ಅವರ ಕೈ ಕಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಅವರಿಂದ ಉಪಕಾರ ಹೊಂದಿ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸ ಅವರಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರನ್ನು ಬದ್ಧವೈರಿಗಳಂತೆ ಕಂಡವರಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಅಂಥವರನ್ನೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು. 'ಖೋಡಿಗಳು ಅವಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಇತರರನ್ನು ಅವರು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ ದ್ವೇಷಿಸಲಿಲ್ಲ, ಅವರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಮಹಾದ್ರೋಹವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

◈◈◈

 ISSN – 519- 2395-0978

೨. ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆ

♦ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ದಂ

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆ. ಕನ್ನಡದ ಬಹುದೊ
ಸಂಶೋಧಕರವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಒ
ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಿಬಿಡುವುದು, ಅದೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಲೇಖನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ
ಹಿಡಿದಿಡುವುದು ಆಗದ ಮಾತು. ಈ ಮಾತು ಅವರ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿ
ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಜಾನಪದ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ, ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆ
ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಜಾನಪ
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವೆನಿಸುವ ಅವರ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸು
ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಶೋಧದ ದೃಷ್ಟಿ
ಜೊತೆಗೆ ಜಾನಪದದ ಬಗೆಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗಿರುವ ಗಾಢವಾದ ತಿಳುವ
ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಗಳು ಎಂತಹವು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕ
ಒಬ್ಬರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು 'ಜಾನಪ
ವಿದ್ವಾಂಸ'ರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಅರ್ಹತೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್
ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶಕರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದ
ನಾವಿಲ್ಲಿ ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ವಿಮರ್ಶಾವಾದಗಳನ
ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತು ಆ ತಿಳುವಳಿಕೆ
ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯ
ಮಾಡಿದ್ದು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜನ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂ
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಚಿಂತನೆಗಳೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು. ಬರಬರು
ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಭ್ರಮೆಯ ಅರಿವಾಗಿ, ಮರುಚಿಂತನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಂತೆ, ಆ ಜನರೆಲ್ಲ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮಾಯವಾದು

ಈಗ ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕೆಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ
ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಜನ, ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಜಾನಪದ ಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವ ಭ್ರ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಆದರೆ ಆ ವಿಚಾರಗಳಿಗೇ ಗುಲಾಮರಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಇಂದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ನೈಜ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಟ್ರಿಮ್‌ಗೊಳಿಸಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು. ಈ ಭ್ರಮೆಗೆ ಇನ್ನು ಬಹಳ ದಿನ ಅವಕಾಶವಿರಲಾರದು. ನವ್ಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಭ್ರಮೆಗೆ ಇದು ಸಮಾನವಾದುದು. ದೇಸೀ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಕಳಚಿಬೀಳಲಿದೆ.

ಜಾನಪದವನ್ನು ಪರಂಪರೆಯ ಜ್ಞಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಸೀಯ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೈದ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿವೆ. ಒಂದು **'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ'** (೧೯೭೮), ಎರಡನೆಯದು **'ಜಾನಪದ ಮಾರ್ಗ'** (೧೯೯೫). ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಶಿಸ್ತು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದದ ಇಡೀ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ವಿಭಾಗೀಕ್ರಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಶೋಧದ ಮನಸ್ಸು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಒಂದೊಂದರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಬರಹಗಳ ಮಾದರಿಯು ವಿಶ್ವಕೋಶಗಳ ಲೇಖನಗಳಂತಹದು. ಗಂಡಸರ ಹಾಡುಗಳ ೨೭ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು, ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡುಗಳ ೪೪ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು, ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳ ೧೨ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಸು. ೪೩ ನಮೂನೆಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸಹಿತ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದು ಉಲ್ಲೇಖನಾರ್ಹ. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಣ್ಣ (ವಿಶ್ವ) ಕೋಶವೇ ಆಗಿದೆ.

ಅವರ ಎರಡನೇ ಕೃತಿ **'ಜಾನಪದ ಮಾರ್ಗ'** ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ೩೦ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಮೊದಲ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ೮೩ ಲೇಖನಗಳಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ೩೦ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ೧೧೩ ಲೇಖನಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳ ಬರಹದಲ್ಲೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯ ಮೂಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಭಾವನೆ, ಆ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೊಂದು ತಕ್ಕ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಮೂಲತಃ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಶೋಧಕರಾದುದರಿಂದ ಶಾಸನ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಪುಲವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಇತರರಿಗೆ ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ.

 ISSN – 519- 2395-0978

ಇದರಿಂದ ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಬೇರುಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಹುದುಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಲು ನಮಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಹುತೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನ್ವಯಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು.

ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೇಸೀಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗಳಾದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡ ಯಾವುದೇ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಜಾನಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಕಾಣಿಸುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ:

೧. ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಮಹತ್ವ

೨. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತೌಲನಿಕ ಚರ್ಚೆ

೩. ವಿಭಾಗೀಕರಣ

೪. ಸಂಪಾದನಾ ಕ್ರಮ

೧. ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಮಹತ್ವ

ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಅರಿವು, ಅದರ ಮಹತ್ವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಡುವ ಕಾಳಜಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅ. "ಇತಿಹಾಸ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಶಾಸನಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು, ಕಾವ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಗೌಣ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಜಾನಪದವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಕ್ಷರಿಗಳ ಸಂತಾನವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಂದಿರುವ ಆಧಾರಸಾಮಗ್ರಿ ನೂರಕ್ಕೆ ೫ ರಷ್ಟು, ಅಲಿಖಿತದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಂದಿರುವ ಆಧಾರಸಾಮಗ್ರಿ ನೂರಕ್ಕೆ ೯೫ರಷ್ಟು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇತಿಹಾಸ ರಚನಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಜಾನಪದ (Folklore) ವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಪ್ರಮಾದವಾಗುತ್ತದೆ"(ಜಾನಪದ ಮಾರ್ಗ, ಪು. ೪೯).

ISSN – 519- 2395-0978

ಬ. "ನಾಗರಿಕ ಲೇಖಕರು ಹೇಳಲು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿರದ, ಅಮುಖ್ಯವೆಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜಾನಪದರು ಎಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಧ್ವನಿರೂಪದಲ್ಲಿ, ಆಚರಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಪುನರ್‌ರಚನಾ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಧಾರಸಾಮಗ್ರಿಯೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇತಿಹಾಸ ಬರೆಯುವ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ (Oral Historians) ಒಂದು ತಂಡವೇ ಇಂದು ಬೆಳೆದು ಬರಬೇಕಾಗಿವೆ"(ಅದೇ, ಪು. ೪೯).

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಈ ಮಾತುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶ. ನಂತರ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಗೈದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರವಣಿಗೆ ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಬೇಕಾದ ಮಾತು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಅವರು ಅಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಳಕೆಯ ಕಾಳಜಿ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಅಲಿಖಿತ ಮೂಲದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರಿವಿದೆ. ಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಪ್ರತಿಶತವನ್ನು ಕೇವಲ ೫ಕ್ಕೆ ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪ್ರತಿಶತ ೯೫ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಶೋಧನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಖಚಿತವಾದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ 'ಅಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಪ್ರಮಾದವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಅದರ ನಿರ್ಲಕ್ಷದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಪ್ರಮಾದವನ್ನು, ಜೊತೆಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕಾಳಜಿಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. "ಇತಿಹಾಸ ಬರೆಯುವ ಕಂಠಸ್ಥ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಒಂದು ತಂಡವೇ ಬೆಳೆದು ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ" ಎಂಬ ಅವರ ಎರಡನೇ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಾತುಗಳು ತೀರ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಧಾರಿತ ಸಂಶೋಧಕರೊಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳು ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆಯವು ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಅವರಿಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಶೋಧಕನೊಬ್ಬನು ಶೋಧ ಸಾಮಗ್ರಿ ಕುರಿತು ತಾಳುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

೨. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ತೌಲನಿಕ ಚರ್ಚೆ

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಸ್ವತಃ ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವ್ಯಾಪಕ ಓದುಳ್ಳ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ತಾಳುವ ನಿಲುವುಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿವೆ. ಅವೆರಡನ್ನೂ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತ ಈ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

 ISSN – 519- 2395-0978

ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ: "ಬರವಣಿಗೆಯಿಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬರವಣಿಗೆಯುಳ್ಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಸೃಷ್ಟಿ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಬರವಣಿಗೆಯುಳ್ಳ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆ ಭಾಷೆಯಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ; ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದರ ಬರಹದಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ"(ಅದೇ, ಪು. ೮೭).

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ಬರಹಮೂಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿದ್ವತ್ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದ ಮಾತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರಿವಿರುವ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಆ ಭಾಷೆಯ ಅಲಿಖಿತ ಮೂಲದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರಿವಿರಬೇಕು. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿದ್ದು, ಅವರಾಡುವ ಒಂದೊಂದು ಮಾತುಗಳೂ ಆ ನಿಟ್ಟಿನ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಅಲಿಖಿತ ಮೂಲದ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಲಯದ ಓಘದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಗಿದ್ದರೂ (ಉದಾ: 'ಭಾಷೆಯಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ', 'ಬರಹದಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನ,) ಸತ್ಯದಿಂದ ಬಹಳ ದೂರವಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಎಂಬ ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಈ ಬಗೆಗಿನ ಅಂದರೆ ಜನಪದ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ಅನ್ವಯಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಅರಿವು, ಗೌರವಗಳಿರುವುದು ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ತೃಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ : "ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬದ್ಧವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸಿದರೆ, ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು–ಹೆಂಗಸರು–ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತ ಎಲ್ಲರೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದು ಹಿಂಡಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಭಾಗ, ಅನಿವಾರ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರು ಸಾಬೀತುಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆಯ ಹವ್ಯಾಸವಲ್ಲ; ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ"(ಅದೇ, ಪು. ೮೨).

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕರ್ತೃಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳುವಾಗ– ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲರೂ– ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರೂ, ಮಕ್ಕಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು, ಬರಹ ಮೂಲದ ಮಾರ್ಗಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ವರ್ಗದ ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲರೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವರು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಗಂಡಸರ, ಅದೂ ಏಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಿಂತ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳು.

ಈ ಸಂಗತಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯೆ'ಯಾಗಿ ಮಹತ್ವದೆನಿಸುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಈ ಬಗೆಯ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಅವರಿಗಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾಳಜಿಯ ಮಾತುಗಳೇ ಎನಿಸುತ್ತವೆ.

ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ : "ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದೂ ಉತ್ತಮ ಪದ್ಯ ಸೂಳೆಗೇರಿ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ನಮ್ಮ ಮಾರ್ಗ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಕೂಡ ಮುಕ್ತ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಬಹುದು, ನಡೆಸಬಲ್ಲುದು"(ಅದೇ, ಪು. ೮೨).

ವಸ್ತುವಿನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುವುದು ಮಾರ್ಗಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಮಾಡದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಡಿ ಬದುಕಿನ ಹರಹನ್ನು ತನಗೆ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತು ಹೇಳುವಾಗ ಶೃಂಗಾರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂತಲೇ ಶಿಷ್ಟರು ವರ್ಣನೆಗಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂಳಗೇರಿ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲೂ ಸೋಲುವುದನ್ನು, ಉತ್ತಮವೆನಿಸುವ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಶೃಂಗಾರದ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಗೆ, ಕೊನೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆಡೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರಕವು.

ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ : "ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪದ್ಯಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ-ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಗಾದೆ-ಒಗಟು-ಒಡಪುಗಳೆಂಬ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುದು ಅದರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ"(ಅದೇ, ಪು. ೮೨).

ಇಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗಿರುವ ಖಚಿತ ಅರಿವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗುಣವನ್ನು ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪದ್ಯಮಾಧ್ಯಮ ಒಂದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

 ISSN – 519- **2395-0978**

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಬಹುದಾದರೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳೆಲ್ಲ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳ ಅನುಕರಣೆಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ : "ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜೀವನದ ಸಹಜ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವರ್ಗ, ವರ್ಣ ಲಿಂಗಭೇದ, ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ"(ಅದೇ, ಪು. ೮೩).

ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಅಂದಂದಿನ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗಮನಿಸಿದರೆ 'ಜೀವನದ ಸಹಜ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು' ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕರೆಲ್ಲರೂ ದಿನನಿತ್ಯ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುವುದು ಯಾವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆಯೋ ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಬದಲಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟವೆನಿಸುವ, 'ವರ್ಗ ವರ್ಣ ಲಿಂಗ ಬೇಧ'ಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೇ ಶಿಷ್ಟಪದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದು, ಪರಿಪೋಷಿಸುವುದು ಎಂದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಈ ಮಾತು ಅವರ ಜಾನಪದದ ಅರಿವು, ಕಾಳಜಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕವಿ-ಕೃತಿಗಳ ಸಂಬಂಧ ಗಮನಿಸಿ : "ಜಾನಪದ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕವಿ-ಕೃತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕಂದರ ಕಡಿಮೆ; ಶಿಷ್ಟಪದದಲ್ಲಿ ಈ ಕಂದರ ಜಾಸ್ತಿ"(ಅದೇ, ಪು. ೮೩).

ನಮಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗಬೇಕಾದವರು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವವರು, ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿವವರು. ಎರಡರ ನಡುವೆ ಕಂದರ ಇಡುವವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದಿದರೆ, ನಮಗೆ ಅವರು ನಿರ್ಮಿಸಿಟ್ಟ ಕಂದರವೇ ಗತಿಯಾಗುವುದು. ನಮಗೆ ಇಂತವರ ಕೃತಿಗಳೂ ಆದರ್ಶವಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಕೃತಿಕಾರರೂ ಆದರ್ಶವಾಗಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಅಪವಾದಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಗ್ರಹಿಕೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯಾಗಿ : "ತನ್ನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದೇಸೀಯು ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರವೆಂದರೆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಲಿರುವ ಸ್ಥಗಿತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು. ಇದರಿಂದ ಹಾವುಸೆಗಟ್ಟಲಿರುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೀರನಿರ್ಮಲವಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಆಹಾರವಾಗಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತದೆ"(ಅದೇ, ಪು. ೮೬).

ISSN – 519- 2395-0978

ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದುಕಿಸುವ ಸಂಜೀವಿನಿ, ಸಹೃದಯನ ಹೃದಯ ಕವಾಟವನ್ನು ತೆರೆಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ, ಯೋಗ್ಯ ಆಹಾರವಾಗಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಮುಖ್ಯಶಕ್ತಿ ಇರುವುದೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತವೆ.

೩. ವಿಭಾಗೀಕ್ರಮ

ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಮೊದಲು ಅವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ವಿಭಾಗೀಕ್ರಮ. ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಎರಡು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿವೆ– 'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಒಂದು ಲೇಖನ, ಇನ್ನೊಂದು 'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೃತಿ.

ಉ.ಕ.ಜಾ. ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ (ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತಿ, ೫–೩) ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧. ಹಿರಿಯ ಪ್ರಕಾರ– ಕಥೆ, ಬಯಲಾಟ

೨. ಕಿರಿಯ ಪ್ರಕಾರ– ಪಡೆನುಡಿ, ಗಾದೆ, ಉಪಮೆ, ಒಗಟು ಒಡಬು, ಒಡಪು, ಪರಾಕು, ಲಾಲಿ, ಮಕ್ಕಳಾಟ.

ಈ ವಿಭಾಗೀಕ್ರಮ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪಗಳ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನುಳಿದು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಲಾಲಿ, ಮಕ್ಕಳಾಟದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಡುಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ" (ಉ.ಕ. ಜನಪದ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು. ೧೨೭– ೧೪೭ ನೋಡಿ).

ಅಲ್ಲಿಯೇ (ಪು. ೮, ೯) ಅವರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ಥೂಲವಾದ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ– "ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೃಶ್ಯ–ಶ್ರವ್ಯವೆಂದು, ಶ್ರವ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಗದ್ಯ–ಪದ್ಯವೆಂದೂ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ದೃಶ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಮೂಲ–ಪ್ರತಿಮಾಮೂಲ– ಛಾಯಾಮೂಲ" (ಅದೇ, ಪು. ೮, ೯) ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟವನ್ನು ದೃಶ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಗದ್ಯ ಪದ್ಯದಿಂದ ದೂರ ಇರಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾವಿಂದು ಆಡಬಹುದು. ಆದರೆ ೧೯೭೩ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಭ್ಯಾಸದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಿಂದಾದರೂ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ' (೧೯೭೮) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯದ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡಸರ ಹಾಡು, ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಮೊದಲೆರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಜೀವನದ ಹಾಡು, ಉತ್ಸವದ ಹಾಡು ಎಂದೂ ಕೊನೆಯದನ್ನು ಉತ್ಸವದ ಹಾಡು, ಉತ್ಸಾಹದ ಹಾಡು ಎಂದೂ ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ (ಅದೇ, ಪು.೧೦). ಉತ್ಸವ, ಉತ್ಸಾಹ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಕ್ಷರಸಾಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಏನೋ ಪದಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಎನಿಸಿದ್ದರೂ ಈ ವಿಭಾಗೀಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾರ್ಕಿಕ ಎಳೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಮೊದಲಿಗರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೪. ಸಂಪಾದನೆ :

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ "ಪ್ರದೇಶ, ಸಮಾಜ, ಕಾಲ, ಸಂದರ್ಭ, ನಿವೇದಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ಐದು ಅಂಶಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸಂಪಾದಕನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ" (ಜಾನಪದ ಮಾರ್ಗ, ಪುಟ-೧೮೦) ಎಂಬ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಮಾತು ಸರಿಯಾದುದೆ. ತಾವು ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ, ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ ಬರೆದವರಾಗಿ, ಅವರಾಡುವ ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪಾದನಾ ಕ್ರಿಯೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಥೆ, ಒಂದು ಗಾದೆ- ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ದೊರೆಯುವ ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಯಾವುದೋ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನವೇ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರಾಡುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾತುಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

"ಫಿನ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನ ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾದ ಕಲೇವಾಲಾವನ್ನು ಎಲಿಯಾಸ್ ಲೋನಾರ್ಟ್ ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವನೋ ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದ ಜಾನಪದ ನೀಳ್ಗವನಗಳನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸಿದ್ದು, ಅವು ಹತ್ತಾರು ತುಂಡುಗಳ ತೇಪೆವಸ್ತ್ರವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಹತ್ತು ಪಾಠಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಾಲುಗಳ ಮೊತ್ತ ೭೫,೬೦೦ ಸಾಲುಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಶುದ್ಧಪಾಠವೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವಾಗ ಸು. ೨೫,೦೦೦ ಸಾಲುಗಳಷ್ಟಾಯಿತು' ಎಂಬ (ಸಂಪಾದಕರ) ಮಾತು ತುಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ" (ಅದೇ, ಪು. ೧೮೩) ಎಂಬ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಿಷ್ಟ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯ ಅನುಭವವಿದೆ. ಆದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪಾದನೆ ಹೇಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಖಚಿತ ನಿರ್ಧಾರ ಇಂದು

 ISSN – 519- 2395-0978

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಒಂದು ಸಂಗತಿ. ಕಲೆವಾಲಾ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿಯೇ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಹುಟ್ಟಿತಾದರೂ, ಅದು ಆ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಉಪಯುಕ್ತವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಜಾಣ್ಮೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಕಠಿಣವೂ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪಾದನೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ತಾಳುವ "ಲಭ್ಯವಾದ ಪಾಠವೊಂದು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದು"(ಅದೇ, ಪು. ೧೮೪) ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೌಲಿಕವಾದುದು. ಆದರೆ ಈ ಪಾಠವೇ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲು ಯಾವುದೇ ನಿಯಮಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೊಂದು ಪಾಠವೇ ನಮಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲ ಮತ್ತು ಶ್ರಮಗಳು ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸದ ಫಲಿತಾಂಶದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ನಾವು ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಧನೆಯ ಶ್ರಮ ಮಾಡಿದರೆ, ಬರುವ ಫಲಿತಾಂಶಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದನೆಯ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬರಹಕ್ಕೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಬಗೆಯ ಸುದೀರ್ಘ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲಿಗರೇ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂಬ ಅಂಶ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. "ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದೆಂದರೆ ಅರ್ಥಶುದ್ಧವಾದ ಪಾಠವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದೇ ಹೊರತು ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಂತೆ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ "ಅಧಿಕೃತ ಪಾಠವೇ ಇರಲಾರದು ಇರಬಾರದು"(ಅದೇ, ಪು. ೧೪೦) ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಹೀಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಡುವ ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಆಲೋಚನೆ, ಕಾಳಜಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೇ. ಅವರ ಆಲೋಚನೆಗಳ ತಾಜಾತನದಿಂದಾಗಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗಿಂತ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಭಿನ್ನವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ, ಮಾರ್ಗ ತೋರಿದ ಮೊದಲ ಆಲೋಚನೆಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಜಾನಪದ ಆಸಕ್ತರು ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದು ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

 ISSN – 519- 2395-0978

ಮೌಖಿಕ ಆಧಾರಗಳು:

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಶೋಧಕರು. ಒಬ್ಬನು ಸಮರ್ಥ ಬರಹಗಾರನಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯ. ಆದರೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಬಹುತೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ, ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ. ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಶೋಧನಶಾಸ್ತ್ರ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ನಾಮವಿಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿಘಂಟು, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಛಂದಸ್ಸು, ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಆಸಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು– ಶಾಸನ, ಹಳೆಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಜಾನಪದ ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಇವುಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅಧ್ಯಯನಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶ್ರುತ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳ, ಬರಹ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವವೂ ಅವರಿಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಮಠಗಳಿಗೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ- ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಇದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ, ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದೂ ಕಾಣದ ಅಪರೂಪದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ದೇಸಿ ಪ್ರಜ್ಞೆವುಳ್ಳ ಮಾರ್ಗ ಸಂಶೋಧಕರು:

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ **'ಮಾರ್ಗ ಸಂಶೋಧಕರು'** ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ 'ಮಾರ್ಗೀಯ ಸಂಶೋಧಕರು' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅವರೊಬ್ಬ ಗಾಢವಾದ **'ದೇಶೀ ಪ್ರಜ್ಞೆವುಳ್ಳ ಸಂಶೋಧಕರು'** ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ 'ಮಾರ್ಗೀಯ ಸಂಶೋಧಕರು' ಎನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಎಂತಹದೇ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬರಹವಾಗಿರಲಿ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರ ದೇಸೀ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ ಅವರ ಮಾರ್ಗೀಯ ವಿದ್ವತ್ತು ಅವರ ದೇಸೀ ಅನುಭವದ ಮುಂದೆ ಬಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ದೇಸೀಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವರ ವಿದ್ವತ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೇವಲ ಶುಷ್ಕವಾದ ಪ್ರದರ್ಶನವಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಗಾಗಿದ್ದರೆ ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಒರಟೊರಟಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತಿರದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗುವ, ವಿಸ್ತರಿಸುವ, ಎತ್ತರಕ್ಕೇರುವ ಜೈವಿಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗುಣಗಳು ಬಹುಸಹಜವಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಬರಹಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಬದುಕು ಕೂಡ ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪಥ್ಯವಾಗುವತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ISSN – 519- **2395-0978**

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಬಂಗಾರ ಪದಕದೊಂದಿಗೆ ಎಂ.ಎ. ಪಾಸಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುವ ಸಮಯ. ಇವರು ಮನೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೆ, ಇವರ ತಂದೆ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದವರು ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಎದುರಿಗೆ ಮಗ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಅವರು, 'ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊರೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಲೆಯ ತುಂಬ ತಮ್ಮ ಜಾಣತನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಬಂಗಾರದ ಪದಕ ತುಂಬಿಕೊಂಡರೂ ಮರುಮಾತನಾಡದೆ ತಾಯಿ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಾರೆ.

ಬಂಗಾರದ ಪದಕದ ಫಲಿತಾಂಶದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಅವರ 'ವಿದ್ವತ್ತಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ' ತಮ್ಮ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಮುಂದೆ ಕರಗಿ ಹೋದಂತೆ, ಅವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಗಾಧವಾದ ವಿದ್ವತ್ತು ಕೂಡ ದೇಸೀ ಅನುಭವದ ಮುಂದೆ ಮಣಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅವರು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಎತ್ತರದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ದೇಸೀ ಅನುಭವದ ಮುಂದೆ ಬಗ್ಗಿ ಒಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಗುಣದಿಂದಾಗಿಯೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಉಳಿದ ಸಂಶೋಧಕರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರೊಬ್ಬ **'ದೇಶೀ ಪ್ರಜ್ಞೆವುಳ್ಳ ಮಾರ್ಗ ಸಂಶೋಧಕರು'** ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಹುತೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ:

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಅವರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಇದರ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಆಯಾಮಗಳಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧನ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಚಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೋ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಬರಹ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧನಶಾಸ್ತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬಗೆಗಿನ ಬರವಣಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಒಂದೊಂದು ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಪದ್ಯದ ಪಾಠಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ, ಆ ಬಗೆಗೆ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಆ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ;

 ISSN – 519- 2395-0978

ಶಾಸನ ಸಂಶೋಧನೆ, ಶಾಸನಸೂಚಿ, ಶಾಸನಪಠ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ
ನಾಮವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಆ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾ
ಹಳಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಆ ಬಗೆಗಿನ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತಾರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿದೆ. ಮ ಆ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಬರಹಗಳು ಅನುಭವಪೂರ್ಣ ಬರಹಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ:

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಓದಿನ ವಿಸ್ತಾರವು ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಎತ್ತರ ಬಿತ್ತರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಶೋಧಕರಾದವರಿಗೆ ಅವರ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆಗೆ 'ದೊ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ' ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅದರ ಬ ಅವರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ, ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯದು ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಸಂಶೋಧಕ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನಷ್ಟೆ ಗಮನಿಸಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದಲ್ಲ, ಒಬ್ಬ ಎಳೆಯ ಬರಹಗಾರ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಂಡ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಯೂ ಅವ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಆ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಚರ್ಚೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತಿಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಇದು ೧೯೭೭ ೭೭ನೇ ವರ್ಷವಾಗಿರಬೇಕು. ಡಾ. ಬಿ.ಬಿ. ಹೆಂಡಿ ಅವರು ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಜೋಳದ ಹಂತಿಯ ಮುಕ್ತಾಯದ ವೇಳೆಗೆ ಹೆಂಡಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಬೂದುಗ ಎಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಭೂತದ ಸಂಕೇತ. ಕೆಟ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕಣದಲ್ಲಿ ಹೊಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಈ ಭೂತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನಾನು, ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಗದ್ದಗಿಮಠ ಅವರ **'ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಗೀತಗಳು'** ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬೂದುಗನ ವಿವರ ಗಮನಿಸಿದ್ದೆ. ಅವರು ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಪೂಜಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶರಣರ ಸಂಕೇತಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೂದುಗನನ್ನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತನ್ನೇ ಡಾ. ಲಠ್ಠೆ ಅವರು ಅವರ **'ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳು'** ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆ ನಮ್ಮೂರಿನ ಒಬ್ಬ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಾರ ಬೂದುಗನನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ವಿವರಣೆ ಬರುವ ಒಂದು ಹಂತಿಯ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಬೂದುಗ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಮಗ ಅದೊಂದು ಸತ್ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಈ ಲೇಖನವುಳ್ಳ ಕೃತಿಗೆ ಡಾ. ಬಿ.ಬಿ. ಹೆಂಡಿ ಅವರು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯುತ್ತ **'ಈ ಬೂತು ಎನ್ನ ಸರಂಗೇಳ್ದೊಡಲ್ಲದೆ ಪೋರಮಡುವನಲ್ಲಮ್'** ಎಂಬ ರನ್ನನ ಮಾತನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ, ಬೂದುಗ ಬೂತುಗನೇ ಎಂದು ಬರೆದರು.

ISSN – 519- 2395-0978

ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿ. ಮತ್ತು ಈ ಬಗೆಗೆ ಲೇಖನ ಬರೆದಾಗ ನನಗೂ ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸು. ಆದರೂ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಬೂದುಗನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕಾಯುವ ದೇವರಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಾಡುವ ದೇವರಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮಶಿವನ ಸಮಯಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಬೆರಣಿ ಬೆನಕ'ನೇ ಈ ಬೂದುಗನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಇದು ಪ್ರಭುದೇವರ ಪ್ರತೀಕವಲ್ಲ, ವಿನಾಯಕ (ಬೆನಕ)ನ ಪ್ರತೀಕವೆಂದು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿನಾಯಕನೂ ಒಬ್ಬ ಬೂತನೇ ಆಗಿದ್ದು, ಕಾಡುವ ಬೂತವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡುವ ಈ ಬೂತವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಕಾಡದಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. (ನೋಡಿ: ಬೂದುಗ ಮತ್ತು ಹೊನ್ನುಗ್ಗಿ). ಹೀಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯ ಸಣ್ಣದು ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬ ಭೇದ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಬರೆದವರು ಯಾರೆಂದು ಅವರು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಮಾನವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತರತಮಭಾವ ಕಾಣದು.

ಮೌಖಿಕ ಎಳೆ ಹಿಡಿದು ಶಿಷ್ಟ ಆಕರಗಳ ಪ್ರವೇಶ :

ಇವರ 'ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂವೇದನೆ' ಅದ್ಭುತವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಸೃಜನಶೀಲ ಕವಿಗೆ-ಒಂದು ಅರಳಿನಿಂದ ಹೂ, ಒಂದು ಇಬ್ಬನಿ ಬಿಂದು, ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯ ಕೂಗು, ಒಂದು ಚಿಗುರಿನ ಎಸಳು-ಕಂಡಿತೆಂದರೆ ಸಾಕು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ನಿಂತಂತೆ ಆತನ ಪ್ರತಿಭೆ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಕಿವಿಗೆ– 'ಎಕ್ಕಲದೋ ಉಧೋ' ಎನ್ನುವ ಜೋಗತಿಯ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಬಹುದು, 'ಸಮಗಾರ ದೇವರಿಗೆ ಮಚ್ಚಿಪೆಟ್ಟು' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಬಹುದು. ಕೂಡಲೇ ಅವರ **'ಸಂಶೋಧನಾ ವಾಸನಾಗುಣ'** ಅರಳಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅದರ ಜಾಡು ಹಿಡಿದ ಅವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಕರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಶರವೇಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ. ತಾನು ಓದಿದ ಶಾಸನ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಜಾನಪದ- ಇತ್ಯಾದಿ ಆಕರಗಳ ಮೂಲದಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ಹೆಕ್ಕಿ ತಂದು ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಒಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಶೋಧದ, ಹೊಳಹಿನ ಮಾತುಗಳು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಿಂಚಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇದು ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಲೀಲಾಜಾಲವಾದ ಕೆಲಸ. ಖುಷಿ ಕೊಡುವ ಸಂಗತಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭದ ಮಾತೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಹೊರಗೆ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜೋಗತಿ 'ಎಕ್ಕಲದೋ ಉಧೋ' ಎಂದು ಕೂಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಶೋಧದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: "ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಭಕ್ತಿಯ

ISSN – 519- 2395-0978

ಬಾಯಿಂದ ಬಂದ ಎಕ್ಕಲದೋ ಪದ, ಕಾವ್ಯ-ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದಿದ 'ಎಕ್ಕಲದೇವಿ'ಯ ನೆನಪು ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಎಕ್ಕಲ ದೇವಿಯೇ ಎಲ್ಲಮ್ಮನಾಗಿರಬಹುದೇ? ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದುದರ ಫಲ ಈ ಲೇಖನ" (ಜಾನಪದ ಮಾರ್ಗ, ಪು. ೩).

ಕಾವ್ಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಎಕ್ಕಲದೇವಿ, ಎಕ್ಕಲವಿರಿ, ಎಕ್ಕನಾದಿ, ಯಕನಾತಿ, ಏಕನಾಥಮ್ಮ-ಹೆಸರುಗಳು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ, ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಎಲಾಯಿ ಹೆಸರುಗಳು-ಲಿಖಿತ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣದೇ ಇರುವುದು ಅವರ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುತ್ತವೆ. ಪುಟ ಪುಟದ ತುಂಬ ಕಾವ್ಯಶಾಸನಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುತ್ತ ತಮಗೆ ಸರಿಕಂಡ ಫಲಿತಾಂಶದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಓದಿನ ಬಲದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಒಂದು ಗುರಿಯತ್ತ ಸಾಗುವ ಅವರ ಬರಹ ಫಲಿತಾಂಶ ಪಡೆದೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಶೋಧದ ದಾಹ ಮತ್ತು ಅದರ ತೀವ್ರತೆ ಮಾತ್ರ.

ಹೀಗೆಯೇ 'ಸಮಗಾರ ದೇವರಿಗೆ ಮಚ್ಚಿ ಪೆಟ್ಟು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಎಳೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಲಿಖಿತ ಮೂಲದ ಒಳಗಡೆ ಸೇರುವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಕರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. "ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಳೆದು ಹೋದ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಜಾನಪದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಂದು ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಅನಾಗರಿಕ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ" (ಅದೇ. ಪು. ೪೫) ಎಂದು ಶೋಧನೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿಜಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ 'ಮೂದಲೆಯ ಉಲಿ' ಅಂದರೆ ಅಶ್ಲೀಲ ಮಾತಿನ ಬಯ್ಗುಳಗಳ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಬರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟು ಬಯ್ಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವದಂತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಈಗಲೂ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇವಕಲ್ಲು ಗ್ರಾಮದ ಹುಚ್ಚಮ್ಮನನ್ನು ಗೋಕಾಕದ ದ್ಯಾವಮ್ಮನನ್ನು ಹೆಸರಹಳ್ಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನನ್ನು ಬಯ್ಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ" (ಅದೇ. ಪು. ೪೯) ಎಂಬುದನ್ನೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ **'ಸಮಗಾರ ದೇವರಿಗೆ ಮಚ್ಚಿ ಪೆಟ್ಟು'** ಎಂಬುದು ಒಂದು ಪೂಜಾ ವಿಧಾನದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಜಾನಪದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಲಿಖಿತ ಮೂಲದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಲಿಖಿತ ಮೂಲದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜಾನಪದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಂಶೋಧಕನ ಕ್ಷೇತ್ರವಿಸ್ತಾರವು ಮುಂದಿನವರಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ ಮಹತ್ವದ ದಿಕ್ಸೂಚಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಮೌಖಿಕ ಸಂಗತಿಯೊಂದರ ಎಳೆ ಹಿಡಿದು ಲಿಖಿತ ಮೂಲದ ಆಕರಗಳ ಒಳಗಡೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

 ISSN – 519- **2395-0978**

ಶಿಷ್ಟಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮೌಖಿಕ ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಟ:

'ಪಂಪಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು, ಜನಜನಿತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಜನಪದ ನಂಬುಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅರ್ಥೈಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಪಂಪಭಾರತ.... ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿಯಾದ ಇದು, ನಿಜ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ೧೦ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿದೆ" (ಅದೇ. ಪು. ೧೧೮) ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಅವರು, ಇಂದಿನ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರು ಗ್ರಹಿಸುವ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಠ್ಯ' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಅವರ ದೇಸೀ ವಿಚಾರ ಸಂಪನ್ನತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

'ಒತ್ತಿ ತರುಂಬಿನಿಂದ ರಿಪು ಭೂಜ ಸಮಾಜದ ಬೇರ್ಗಳಂ ನಭಕ್ಕೆತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಪಂಪನ ಮಾತನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. 'ಏರಿಬಂದ ವೈರಿವೃಕ್ಷ ಸಮೂಹದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಲಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು' ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುವ ಈ ಮಾತನ್ನು "ಸಸ್ಯ ಧರ್ಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸದೆ, ಜಾನಪದ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ... ಅರ್ಥೈಸ ಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ" (ಅದೇ. ಪು. ೧೧೮) ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ನಂಬುಗೆ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. "ಸಸಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಊರುವಾಗ ಅದರ ಬೇರನ್ನು ಮುಗಿಲಿಗೆ ತೋರಿಸಬಾರದು. ತೋರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಆ ನಂಬಿಕೆ" (ಅದೇ. ಪು. ೧೨೧) ವೈರಿಗಳೆಂಬ ವೃಕ್ಷಸಮೂಹ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬೆಳೆಯಬಾರದು, ಬೆಳೆಯದಂತೆ ನಾಶಮಾಡಬೇಕು- ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಪಂಪನು ವೃಕ್ಷದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಾನೆ- ಎಂಬುದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಅಭಿಮತ.

ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಗುಡಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಜಾತವೇದಿ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಶೋಧ ಕುತೂಹಲಕಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಾತವೇದಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಗುರುಗಳು ಎಂಬ ಸಮಾಚರವೂ ಇದೆ. ಇವೆರಡರ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ೧೧೬೦ರಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿರುವ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಆ ಗುಡಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವವು ಮೂರು ಗದ್ದಗೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ, ಆಚೇಶ್ವರ, ಕಾಳೇಶ್ವರ ಎಂಬ ದೇವಾಲಯಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಾತವೇದಿಗಳದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ದೇವಾಲಯ ಮಲಪ್ರಭ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವುದು. ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ೧೨೧೩ರ ಶಾಸನ ಆಚೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವೆಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ಇದು ಯಾರೋ ಆಚುಗಿ ಹೆಸರಿನವನು ಕಟ್ಟಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇವಕ್ಕೆ ಆಧಾರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೌಖಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬ ಜನಪದ ಕವಿ ಹಾಡುವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಬಸವಣ್ಣ ನೀನು

ISSN – 519- 2395-0978

ಗುರು ಇಲ್ಲದ ಗುಡ್ಡ' ಎಂಬ ಸಾಲನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಯಾವ ಗುರುವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಆಕರ ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ೭೫ ವರ್ಷದ ಮಲ್ಲಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ವೃದ್ಧನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತ ಈಗ ಕೆಲವರು ಜಾತವೇದಿಗಳದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಮೊದಲು ರಾಚೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದೂ ೧೯೬೮ನೇ ಇಸ್ವಿಯಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅಷ್ಟಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಚನಿ ಅವರು ಇದನ್ನು ಜಾತವೇದಿ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇದನ್ನು ಜಾತವೇದಿಗಳ ದೇವಾಲಯವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದು ರಾಚೇಶ್ವರ ಎಂದರೆ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆಚೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಾಳುತ್ತಾರೆ.

ಮೌಖಿಕ ಸಂಗತಿಯ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ಹುಡುಕಾಟ:

'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ' ಮೂಲ ಗೀತರೂಪಕವನ್ನು ಬರೆದವನು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಪರಾಳ ತಮ್ಮಣ್ಣ ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರಿಂದ ಕೇಳಿದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ: "ನಾರದನಿಂದ ಪಡೆದ ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಸಹಿಸದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಅಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅವತಾರವಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ದೂಷಿಸುವ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬರೆದ ಕಾರಣ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಅಪರಾಳ ತಮ್ಮಣ್ಣನು ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸದೇ ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ವಶವಾದನೆಂದು, ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಬರೆದು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದನು ಎಂದು ಜನರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ" (ಅದೇ. ಪು. ೧೧೯).

ಬಹುಶಃ ಈ ಸಂಗತಿ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದನಂತರ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಅಪರಾಳ ತಮ್ಮಣ್ಣನ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ' ಗೀತರೂಪಕವನ್ನು ಮುದ್ದಾಂ ಅವಲೋಕಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಆಧಾರದ ಸುಳುಹು ದೊರೆತಿದೆ.

ಆರ್.ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮೈ. ವಿ.ವಿ. ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ' ಕೃತಿಯ ಪುಟ ೨೭೭ರಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಗೆ 'ಸೋಬನದ ಪದ' ಎಂದು ಒಂದು ಹಾಡನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ನುಡಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಡಾ. ಸುಂಕಾಪುರ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಸಮರ್ಥನೆ ಒದಗಿಸುವುದನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಧರೆಯೊಳು ರಾಯಚೂರು ಸೀಮೆಯೊಳು
ವರದಪರಾಳ ತಮ್ಮಣ್ಣನು ವಿರಚಿಸಿ
ಪಾರಿಜಾತವು ಕೊರವಂಜಿಯು
ಸಿರಿ ಸತ್ಯಬಾಮೆಗೆ ತ್ಯಾಗವನು ॥
ಬೇಡಲು ಬೀಗರಿತ್ತಾ ಪೊದಿಕೆ
ಆಡಲು ಭೋಜನ ನೀಡೆನುತಾ
ಆಡಿದ ವಚನದಿ ಮುಂದಕೆ ಮಾಡದೆ
ನಾಡೊಳು ಪಸರಿಸಿತೀ ಕಾವ್ಯ

ಎಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯನಿಂತ ಸೂಚನೆಯಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. "ಅಲ್ಲಿಯ ಪುರದ ಭೀಮನ ದಾಸನು ಕನಕಗಿರಿಗೆ ಬರಲು, ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭಕ್ತನೂ ಹರಿದಾಸನೂ (ಗುಜ್ಜಲ ವಂಶದ ದೊರೆಯೂ) ಆದ ರಂಗಭೂಪಾಲನ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ (ಅಲ್ಲಿಯ ಪುರದ ಭೀಮನ ದಾಸನಿಂದ) ಭಾಗವತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು" (ಅದೇ. ಪು. ೧೧೭).

ಡಾ. ಸುಂಕಾಪುರ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಜನಜನಿತ ಸಂಗತಿಯು ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ವಿಷಯವಿದೆ ಎಂದು ಅರಿಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈಗ "ಅಪೂರ್ಣಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ 'ಅಲ್ಲಿಪುರದ ಭೀಮನ ದಾಸ' ಯಾರು?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಳಿಯಿತು.

ಮುಂದೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತದ ಒಂದು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವರ ಕುತೂಹಲ ಅಪರಾಳ ತಮ್ಮಣ್ಣನ ಪಾರಿಜಾತ ಮುಂದುವರಿಸಿದವನ ಗುರುತು ಏನಾದರೂ ಸಿಗಬಹುದೆ? ಎಂಬ ಶೋಧದ ಓದಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರ ದೊರತಿದೆ.

ಕೃತಿಯು ಮಧ್ಯ ಕೊರವಂಜಿಯು ಪಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶವಾಗಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಕಣಿ ಹೇಳಿ ಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ, ಅಲ್ಲಿ "ಇತಿ ಅಪರಾಳ ತಮ್ಮಣ್ಣ ಮಾಡಿದ ಪಾರಿಜಾತ ...... ಮಂಗಳ ಮಹಾಶ್ರೀ |.... ವುಳಿದ ಅರಕೆ ಸಿರಗುಪ್ಪಿ ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದು ಪ್ರಾರಂಭಮಸ್ತು" (ಅದೇ. ಪು. ೧೧೮) ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಮತ್ತೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ - "ಇತಿ ಅಪರಾಲಾ ತಮ್ಮಣ್ಣ ಕೃತ ಪಾರಿಜಾತ, ಸಿರಗುಪ್ಪಿ ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ಕೃತ ಪಾರಿಜಾತದ್ವಯ ಕೃತ ಸಂಪೂರ್ಣಂ" (ಅದೇ. ಪು. ೧೧೮)ಎಂದು ಬರೆದುದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಜನಜನಿತ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಜವಾಗುವುದನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಮುದ್ರಿತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ "ಅಪರಾಳ ತಮ್ಮಣ್ಣನು ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ ಭಾಗ ೧ ನೇದು, ಸದಾಶಿವಪ್ಪನು ರಚಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ ಭಾಗ ೨ನೇದು"(ಅದೇ. ಪು. ೧೨೧) ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಲ್ಲೇಖ ಇರುವುದನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಮೌಖಿಕ ಸಂಗತಿಯು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಶೋಧಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಜಾನಪದ ಸಂಗತಿಯೊಂದನ್ನು ನಂಬುವುದು ಎಷ್ಟು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಮೌಖಿಕ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ಖಚಿತ ಶೋಧದ ಗುಣ ಪಡೆಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲೂ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ಪಂಪನ ಧರ್ಮಪುರ- ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಊರ ಜನಗಳ ಮಾತುಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಧರ್ಮಪುರ ಎಂಬುದು ಪಂಪನಿಗೆ ದತ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಊರು. ಈ ಊರು ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಗ್ರಹಿಕೆ ತಾಳಲು ಕಾರಣ, ಕುರ್ಕಿಯಾಲ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಒಂದು ಮೌಖಿಕ ಸಂಗತಿ. ಕುರ್ಕಿಯಾಲ್ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ತಮ್ಮ ಜಿನವಲ್ಲಭ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ಶಾಸನವನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ದಾಖಲೆ ಕುರಿತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ:

"ಪಂಪನು ದತ್ತಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಧರ್ಮಪುರವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಲು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಹಂಬಲಿಸಿತು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಈ ವೃಷಭ ಪರ್ವತ ನೋಡಲು ಧರ್ಮಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ' ಎಂದೂ 'ಧರ್ಮಪುರದ ಉತ್ತರ ದಿಗ್ಭಾಗದ ವೃಷಭ ಪರ್ವತ' ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಗುಡ್ಡದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕೂಗಳತೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪುರವಿದೆಯೆಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆವು..... ಊರ ಜನರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಗುಡ್ಡದ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಅಗಿದರೆ ಈಗಲೂ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಿದ್ದ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರೆಯುವವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಗುಡ್ಡದ ಸಮೀಪ ಕೆರೆಯಿದೆ. ಕೆರೆಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮವಿರುವುದೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಹೀಗಾಗಿ ಗುಡ್ಡದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಯಿದ್ದ ಧರ್ಮಪುರವು ಈಗ ಭೂಗತವಾಗಿರಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಭೂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದರೆ ಧರ್ಮಪುರ ಕಂಡುಬಂದೀತು" (ಅದೇ. ಪು. ೪೫).

ಶಾಸನದ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಗುಡ್ಡದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ಕೂಗಳತೆಯ ಒಳಗೆ ಧರ್ಮಪುರ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಊಹೆ ಖಚಿತಗೊಂಡದ್ದು ಊರ ಜನರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಗುಡ್ಡದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪುರ ಇರುವ ಸ್ಥಳ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಈ ಊಹೆಗಳೂ ಎಷ್ಟು

 ISSN – 519- **2395-0978**

ಖಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ, ಮುಂದೆ ನಡೆಸಿದ ಡಾ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಸಂವಾದ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಊಹಿಸಿದಲ್ಲೇ 'ಧರ್ಮಪುರ' ಇದ್ದೇ ಇತ್ತೆಂಬ ಸಂಗತಿ ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. 'ಇತಿಹಾಸ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಜಾನಪದ (Folklore) ವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಪ್ರಮಾದವಾಗುತ್ತದೆ" (ಅದೇ. ಪು. ೪೯) ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತಿನ ಮಹತ್ವ ಅವರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲೇ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆ :

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜಾನಪದಶಾಸ್ತ್ರ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳ ಪುಟಗಳ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸುಮಾರು ೪೦೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಆಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಬರಹಗಳನ್ನು ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ – ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಶಾಸನ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ– ಸಂಶೋಧನಶಾಸ್ತ್ರ, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಈ ಆರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ಗಣಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಬರಹದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ೨೦೦–೩೦೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಬರಹದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ: ೧. ಅವರು ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎಂಬುದು, ೨. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ಅಪಾರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು, ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಎಂಬುದು. ಈ ಎರಡೂ ಜ್ಞಾನಗಳು ಅವರ ಬಹುತೇಕ ಸಂಶೋಧನ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕಜ್ಞಾನದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತಮೂಲದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಲೇಖನವನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ– ಶಾಸನ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಅಥವಾ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಗಿರಬಹುದು, ಅವರು ಅಗಾಧವಾದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಓದಿನ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು, ಅವರ ಸ್ಮೃತಿಶಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, ಬಳಸುವ ಔಚಿತ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಒಬ್ಬರೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರದು ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ವಿದ್ವತ್ತು.

ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳು ಅವರ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಅವರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಾಗ ಬಹು ಸರಾಗವಾಗಿ ಅವುಗಳ ವಿಷಯ ತಾವು ಓದಿಕೊಂಡ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದೇಸವನೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತ, ವಿಷಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ದೇವತೆಗಳೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯರು ಗೌರವ ತೋರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ಸರಿ ಆ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ, ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಜೋಳದ ರಾಶಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಹಂತಿ ಬಿಡುವ ಮುನ್ನ ಕಡಿ ಎತ್ತಿನ ಹೆಂಡಿ ಹಿಡಿದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಮದನ (ತೂರದ ಸುಂಕಸಹಿತ ಜೋಳದ ಕಾಳುಗಳು) ಬೆರೆಸಿ, ಲಿಂಗಾಕೃತಿ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಎತ್ತುಗಳ ಬಾಲದ ಕೆಲ ಕೂದಲ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಚಂಡಿಕೆಯಂತೆ ಚುಚ್ಚಿ, ಅದನ್ನು ಬೂದುಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡುತ್ತ ಬಿಂಡಿಯ ಮಗ್ಗುಲಿಟ್ಟವರು, ಕೊನೆಗೆ ಇದನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಡುವ ಹಗೆಯಲ್ಲಿ, ಕಾಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಹಗೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಮೊದಲಿಗೆ ದಾಖಲಿಸಿ, ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಸಂಕೇತವೆಂದು ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಭಾವಿಸುವುದನ್ನು ಗದ್ದಗಿಮಠರು 'ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಗೀತಗಳು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಲಠ್ಠೆ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳು' ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಈ ಬೂದನೆಂದರೆ... ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವ ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಾಡಿಕೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಗದ್ದಗಿಮಠರೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ... ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆ ಬಹುಶಃ ಪಿಶಾಚಿಯ ಕಾಟ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಿದೆಯೆಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಒಂದೊಂದು ಸಂಕೇತ. ಇದು ಇನ್ನೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಬೇಕಾದ ವಿಷಯ" (ಹಂ.ಹಾ.೨೪) ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಬೂದುಗನು ಪಿಶಾಚಿ ಅಥವಾ ಭೂತದ ಸಂಕೇತ ಎಂದು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟವರು ಡಾ. ಬಿ.ಬಿ. ಹೆಂಡಿ ಅವರು. ಆದರೆ ಡಾ. ಲಠ್ಠೆ ಅವರು ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ನಮೂದಿಸದೆ 'ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ' ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಡಾ. ಲಠ್ಠೆ ಅವರು ಡಾ. ಹೆಂಡಿ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ವಿಷಯ ಅದು.

ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಡಾ. ಹೆಂಡಿ ಅವರು ಪುನಃ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ರನ್ನನ 'ಈ ಬೂತು ಎನ್ನ ಸರಂಗೇಳ್ದೊಡಲ್ಲದೆ ಪೊರಮಡುವನಲ್ಲನ್' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ, ಬೂದುಗ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿ ಭೂತದ ಪ್ರತೀಕವೇ ಎಂದು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಮತ್ತು ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಲಠ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಡಾ. ಗದ್ದಗಿಮಠ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನಾನು ಈ ಬಗೆಗೆ 'ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಎರಡು ಸಂಕೇತ ಶಕ್ತಿಗಳು' ಎಂಬ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದೆನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೂದುಗ ತಯಾರಿಸುವ ರೀತಿ, ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬೂದುಗನನ್ನು ತಂದು ಹಗೆಯಲ್ಲಿ

ISSN – 519- 2395-0978

ಇಡುವ ಸಂಗತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದೊಂದು ಸತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರಬೇಕು. 'ಬೂದುಗ ಒಂದು ಸತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದೋ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಾನೂ ಗುರುಗಳಾದ ಡಾ. ಹೆಂಡಿ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಕೃತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಲು ಡಾ. ಹೆಂಡಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಬಹುಶಃ ಅವರಿಗೆ ಕೋಪಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿ, ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದರು. ಬೂದುಗನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಬೆಳೆಯಲು ಡಾ. ಹೆಂಡಿ ಅವರ ಮೌಖಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರು ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಗಮನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮುಂದೆ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಚರ್ಚೆ ಬೆಳೆಸಲು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ: "ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಆಶಯಗಳು, ನಂಬುಗೆಗಳು, ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದಿಮಾನವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಮಗ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆ ಆಗಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ದೆಯ್ಯ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. 'ಬೂದ' ಎನ್ನುವುದು 'ಭೂತ'ದ ತದ್ಭವವೇ ಆಗಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಬೂದುಗನನ್ನು 'ಹುಲಿಗ'ನೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಳು ತೂರುವಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ 'ಹುಲಿಗ'ನನ್ನು 'ಹುಲಿಗ' ಎಂದು ಈ 'ಬೂದುಗ'ನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಶಿ ತುಂಬುವಾಗ, ರಾಶಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬೂದನನ್ನು ಎತ್ತಿಯಿಟ್ಟು, 'ಹುಲಿಗ ಹುಲಿಗ' ಎನ್ನುತ್ತ– ಎಂದರೆ 'ಹುಲುಸು' ಕೊಡು ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತ ರಾಶಿ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ 'ಬೂದ' ಅಥವಾ 'ಹುಲಿಗ' ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ 'ಹುಲುಸು' ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ಹುಲುಸಾದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ಕಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭೂತ–ಪಿಶಾಚಿ ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ಕಾಯುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾದ ಸತ್ವವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು 'ಹುಲುಸಿನ' ಸಂಕೇತವುಳ್ಳ ಸಂಕೇತವೆನ್ನಬೇಕು. ಏನಿದ್ದರೂ ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿ, ಭೌಗೋಲಿಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಬೂದುಗ ಆಶಯದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕು ಬೀಳಬಹುದಾಗಿದೆ" (ಜನಪದ ಕಥೆಯ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ತಂತ್ರ..., ಮುನ್ನುಡಿ ಪು.೬).

ಇದು ಡಾ. ಹೆಂಡಿ ಅವರ ಒಟ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಲಿಖಿತಮೂಲದ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದು ಡಾ. ಹೆಂಡಿ ಅವರ

ISSN – 519- 2395-0978

ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು. "ಬೂದುಗ ಎಂಬುದರ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪ ಬೂತುಗ. ಇದು ತದ್ಧಿತನಾಮ ಭೂತಗಳೊಡನಾಡಿ ಅಥವಾ ಬೂತವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದ ಕಾಯುವ ದೇವರಲ್ಲ, ಕಾಡುವ ದೇವರು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಹುಲಿಗ'ನೆಂದೂ ಕರೆಯುವರೆಂದ ಡಾ.ಹೆಂಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಇದು 'ಹೊಲ್ಲೆಗ' (=ಕೆಟ್ಟವ್ಯಕ್ತಿ) ಎಂಬುದರ ರೂಪಾಂತ (ಹೊಲ್ಲೆಗ>ಹುಲ್ಲೆಗ>ಹುಲಿಗ) ವಾಗಿರಬಹುದು. ಕಾಡುವ ದೇವರೆಂದೇ ಇದನ್ನು ಕಣ ಸೀಮೆಯ ತುದಿಗೆ ಇಡುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ." (ಜಾ.ಮಾ., ಪು.೫೬)

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಮುಂದುವರೆದು ಬ್ರಹ್ಮಶಿವನ 'ಸಮಯ ಪರೀಕ್ಷೆ'ಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವ ಕಡೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. 'ಹಗೆಯಲ್ಲಿಯ ಭ ಹಾಳಾಗದಂತೆ 'ಬೆರಣಿ ಬೆನಕ' ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಶಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ (೧೨-೮೪). ಬೆನಕನನ್ನು ಸಗಣಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದೂ ರಾಶಿ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಹೊಲದಿಂದ ತಂದು ಇಂದಿಗೂ ಹಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಡುವುದೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ ಹೇಳುವ ಬೆನಕನೇ ಇಂದಿನ ಬೂದುಗನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಬ್ರಹ್ಮಶಿವನ ಇನ್ನೊಂದು ಉಲ್ಲೇಖದೆಡೆ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ: "ಈ ಬೆನಕನಿಗೆ, ಬೂತ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮನೇ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸರುಗ (ನೈವೇದ್ಯ)ವನ್ನರ್ಪಿಸಿದರೆ ಬೆಳೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಅಂಶ ಸಮಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ (೯-೪೧) ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೆನಕ ಮತ್ತು ಬೂತಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೂಲತಃ ಬೆನಕನೂ ಒಂದು ಬೂತವೇ, ವಿಘ್ನ ಒದಗಿಸುವ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯೇ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈತನಿಗೆ 'ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನ ಒಡ್ಡಬಾರದೆಂದು ಈ 'ಬೆನಕ ಬೂತ'ವೆಂಬ ದುಷ್ಟದೈವವನ್ನು ಒಕ್ಕಲಿಗ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಶಿಷ್ಟದೇವತೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಾರಣ ದುಷ್ಟದೇವತೆಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಾಗಿ 'ಬೂತಗ' ವೆಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದಂತಿದೆ" (ಜಾ.ಮಾ., ಪು. ೫೬). ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೂಡ 'ಸಗಣಿ ಬೆನಕ'ನನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೆನಕ ಮತ್ತು ಬೂದನಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಏನೋ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಗಮ್ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವರ ಬರಹ ಮೂಲದ ಜ್ಞಾನದ ಅಗಾಧತೆಯ ಅರಿವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವರ ಶೋಧದ ಮನಸ್ಸು.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕೆಲವು ಮನೆದೇವರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರು ಅನೇಕ ಸಲ ಪದಗಳ ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಪದಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಅರ್ಥ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಅದರಿಂದಾದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಅವರಂಥ ಸಂಶೋಧಕರ ವಿದ್ವತ್ತು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಮಾರ್ಗಗಳೂ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಸಲ ದಂಗುಬಡಿಸಿದರೂ, ಅವು ನಮಗೆ ಬಹುತೇಕ ಸಲ ಸತ್ಯದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲವೆಂದಾದರೂ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಯೋಚಿಸಲು ಹಚ್ಚುತ್ತವೆ. ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ.

'ಮಲ್ಲೇಶ =ಅದ್ರೀಶ>ಅದೃಶ್ಯ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೇಳದೆ, ಬಹು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ಪದಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಮಾಡುತ್ತ, ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಹೇಳುತ್ತ, ಸಮಾಜ ಗ್ರಹಿಸಿದ ತಪ್ಪರ್ಥಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಮಾಡುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಯ+ಈಶ= ಮಲ್ಲೇಶನೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದಾಗಿ ಅದ್ರಿಯ+ಈಶ= ಅದ್ರೀಶ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಅವರು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆ ಹೋಗಿ ಮಳೆ ಎಂದು ಆಗಿ, ಮಳೆಯ ಈಶ ಆದುದನ್ನು, ಅದರ ನೆರಳೇ 'ಮಳೀಮಠ' ಎಂಬಂಥ ಮನೆಯ ಹೆಸರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ವಿದ್ವತ್ತು ಮಾಡುವ ಪ್ರಭಾವ ಎಂತಹದು ಎಂಬುದು. ಇಂಥಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಜ್ಞಾನಗಳೆರೆಡೂ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ, ಒಮ್ಮೆ ಅದು ಒಮ್ಮೆ ಇದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಇಂತಹದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಲೇಖನ 'ಮುದಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ-ಮುದಿ ವೀರಣ್ಣ-ಮುದಿ ಸಂಗಯ್ಯ' ಎಂಬುದು. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಗಮನಿಸಬಹುದು: "ಈ ದೇವತೆಗಳ ಮುದಿ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಿಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುದ್ದು ಇಲ್ಲವೆ ಮುಗ್ಧ ರೂಪಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮುದಿ ವಿಶೇಷಣವೇ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಇದೇ ಸರಿಯಾದುದಾಗಿದೆ" (ಮಾ. ೪, ಪು. ೩೯೩) ಎಂದು ಹೇಳುವ ಅವರ ಮಾತಿನ ಒತ್ತನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಮೌಖಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವರು ನಂಬುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಜಾಡುಹಿಡಿದು ಸತ್ಯದ ಶೋಧದೆಡೆಗೆ ಸಾಗುವ ಅವರ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಾವು ಮೆಚ್ಚಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುದಿ ಎಂಬುದು ಹಳೆಯದು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವಲ್ಲದೆ ವೃದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವಿರುವುದು, ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ವೀರಭದ್ರನ ವಿಗ್ರಹವಲ್ಲದೆ, ಕುಳಿತ ಭಂಗಿಯ ಮುದಿ ವೀರಭದ್ರನ ವಿಗ್ರಹವಿರುವುದು, ಸಿಂದಗಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಿದ್ದಡೆ ಮುದಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಇನ್ನೊಂದು ಲಿಂಗವಿರುವುದು ಅವರ ಈ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿವೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಮೈಲಾರನು ಮೊದಲ ಘಟ್ಟದವನೆಂದೂ ಮಲ್ಲಯ್ಯ(ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ) ಅದರ ಹೊಸರೂಪವೆಂದೂ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಿ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮೈಲಾರನು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಕಾಲದ ಹೆಸರೆಂದೂ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಲಾಂಛನ ನಂದಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈತ ಕೃಷಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದೇವರಾದನೆಂದೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಳವ್ವ ಮತ್ತು ಗಂಗವ್ವ ಮೈಲಾರನ ಹೆಂಡಿರಾದರೆ, ಪಾರ್ವತಿ(ಮಾಳ=ಪರ್ವತ) ಮತ್ತು ಗಂಗಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಹೆಂಡಂದಿರ ಹೆಸರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೈಲಾರ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಹೆಸರುಗಳು ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೈಲಾರನೆಂದೂ ಕೃಷಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುದಿಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂದೂ ಹೆಸರು ಬದಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಬೀರಪ್ಪನೇ ಎರಡನೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದು, ಮೂರನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಎಂದಾದನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ 'ಬಿರೂಪಾಕ್ಷಲಿಂಗಯಂ ನಮಃ' ಎಂಬ ಶಾಸನುಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವೀರಭದ್ರನ ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಕೋಲು ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇದನ್ನು ದೋಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ಕುರುಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕೋಲೇ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮುದಿವೀರಣ್ಣ ಕುರುಬರ ಬೀರಪ್ಪನೇ ಆಗಿರಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಈ ಬಗೆಯ ಲೇಖನಗಳು ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ, ಮೌಖಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದಟ್ಟವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ.

◈ ◈ ◈

ISSN – 519- 2395-0978

೩. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಮತ್ತು ದೇಶಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು

♦ಡಾ. ಜಯಶ್ರೀ ದಂಡೆ

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂದು. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಊರು ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಎರಗಲ್ಲು. ತಂದೆ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ, ತಾಯಿ ಗುರಮ್ಮ. ದಿನಾಂಕ ೨೮-೧೧-೧೯೩೮ರಂದು ತಾಯಿ ಗುರಮ್ಮನವರ ತವರುಮನೆಯಾದ ಗುಬ್ಬೇವಾಡದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಜನನವಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಹಿತ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡರು. ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ ಹಿರೇಮಠ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ಪರಿಸರದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪಿಎಚ್. ಡಿ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ 'ಸಮಗ್ರ ವಚನ ವಾಙ್ಮಯ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಕರಣ ಪ್ರಕಟಣ ಯೋಜನೆ'ಯ ಸಹಾಯಕ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರವಾಚಕರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ ಪೀಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದರು.

ಇವರ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಗಳು, ಜಾನಪದ ಮಾರ್ಗ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳಾಗುವಷ್ಟು ವಿಷಯ ಸಾಮಗ್ರಿ ಅವರಲ್ಲಿದೆ. ಅವರ ಜೊತೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಒಂದೊಂದು ಶಿಲ್ಪ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಜಾನಪದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ಜನಪದರ ಗಾದೆಗಳಿಗೂ ಪೌರಾಣಿಕ ಆಧಾರ ಕೊಟ್ಟು ವಿವರಿಸಿತ್ತಾರೆ. ದೇವರುಗಳ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಯಿಂದಲೂ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಹುಲಸೋಗಿಯ ಶ್ರೀ ಸೊಲಬಕ್ಕನವರ ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ದೊಡ್ಡಾಟ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗಿ ನಿಂತವರು.

ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ದೇಶೀ ಸಮ್ಮೇಳನ" ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಜಾನಪದಕ್ಕಿಂತ ದೇಶಿಗೆ ವಿಶಾಲಾರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದರು. ೧೯೮೨-೮೩ರಲ್ಲಿ ತಾವು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾಗ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳಗಾಂ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳೊಡನೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಕೊಂಡರು.

ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬುಡುಕಟ್ಟು ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗಗಳ ಅಪೂರ್ಣ ಯೋಜನೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಗೊಂಡರ ರಾಮಾಯಣ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಆರು ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ, ಬುಡಕಟ್ಟು ದೈವಾರಾಧನೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ಹಂಪಿಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳು ಮೊದಲಾದ ಆರು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಗಳು, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದಕೋಶದಂಥ ಕೊಶಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂಥ ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣಗಳು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದುಡಿಯುವ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದರೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ. ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ನೆರವನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ನಿರಾಶೆ ಪಡಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾರಿ ಅವರೆ ವಿಷಯಕೊಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಜಾನಪದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಎಂ.ಫಿಲ್, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು, ಚರ್ಚೆ ಬರವಣಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವುದು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಕೆಲಸ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ ಅವರು ರಚಿಸಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವರು, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು.

ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕಲಾವಿದ ಬೆಳಗಲ್ಲು ವೀರಣ್ಣ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ. ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ನೆಲೆ ಸಿಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವರು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು. ಗದುಗಿನ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮಠದ 'ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ'ಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಕಲಬುರ್ಗಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಒದಗಿಸಿದರು. ತಾವೇ 'ಪ್ರವಾದಿ ಬಸವೇಶ್ವರ' ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದು ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಆಟ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ

ISSN – 519- 2395-0978

ಹೊರರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಕಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಲಾವಿದನೂ ಬದುಕುವ, ಅವನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಜನಪದ ಕಲೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಲಬುರಗಿಯವರ 'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಕೃತಿ ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯೂ ವಿನೂತನವಾದದು. ಗಂಡಸರ ಹಾಡು, ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡು, ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡು ಎಂದು ವಿಭಾಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂತಹ ಹಾಡುಗಳು ಸೇರಬೇಕು? ಎಂಬ ವಿವರವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಉಪಜೀವನ, ಉತ್ಸವ, ಉತ್ಸಾಹದ ಹಾಡುಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಉತ್ಸಾಹದ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ, ವಿರಾಮದ ಹಾಡು ಎಂದು ಮತ್ತೆರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ, ಉತ್ಸಾಹದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲೇ ಮತ್ತೆ ಉಪವಿಬಾಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ ವಿರಾಮದ ಬದಲಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಬರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಮೊದಲಿಗರಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಾನಪದ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳು ಬಹುಮಹತ್ವದ್ದೆನಿಸುತ್ತವೆ. "ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಕವಿ ಅದನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಹೆಸರಿನ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದವ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯಾದರೂ ಬೆಳೆಸುವವರು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ರಚನೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದೂ ಪರಂಪರೆಯ ಮುದ್ರೆ ಪಡೆದು, ಚಲಾವಣಾ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರ್ಹತೆ ಗಳಿಸುತ್ತದೆ" (ಉ.ಜ.ಪ.ಸಾ., ಪು.೪).

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಜನಪದ ಧಾರ್ಮಿಕಾಚರಣೆಯ ವಿಷಯ ಬೀಳಲಿ, ಗಾದೆ ಬೀಳಲಿ ಅದರ ಬೆನ್ನೇರಿ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೇಕೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ? ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ? ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಿರುವ ಅರ್ಥವೇನು? ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆಕರ ಸಹಿತ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಸ್ಯ ಜಾನಪದ, ವೈದ್ಯ ಜಾನಪದ, ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯ ದೇವತೆಗಳು, ಆ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ಒಕ್ಕಲಿಗ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬಹುದಾದ ಆಚರಣೆಗಳು, ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ದೇಶೀಯ ಗುಣವನ್ನರಸುವುದು, ಪ್ರಾಂತ ಭೇದದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಭಾಗದ ಜಾನಪದ ಸಮೃದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದೇ ಅವರ ಗುಣ. 'ಸಮಗಾರ ದೇವರಿಗೆ ಮಚ್ಚಿಪೆಟ್ಟು', 'ದೇವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಬಯ್ಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ', 'ಒದ್ದರೆ ದೇವರು

 ISSN – 519- 2395-0978

ವರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ' ಈ ಮುಂತಾದ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನಾಗರಿಕ ಪೂಜೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಏನಾದರೂ ಅರ್ಥ ಇರಲೇಬೇಕೆಂಬ ಊಹಿಸುವ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡದೇ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವಾಗ, ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ರಚನಕಾರರನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೧."ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಅಲಿಖಿತ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಜಾನಪದವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಿಕ್ಷರಿಗಳ ಸಂತಾನವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಆಧಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ನೂರಕ್ಕೆ ೫ರಷ್ಟು; ಅಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಆಧಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ ನೂರಕ್ಕೆ ೯೫ರಷ್ಟು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇತಿಹಾಸ ರಚನಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲಿಖಿತ ಸಾಮುಗ್ರಿಯಾದ ಜಾನಪದವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವುದು ಪ್ರಮಾದವಾಗುತ್ತದೆ"(ಜಾ.ಮಾ., ಪು.೪೭).

೨."ನಾಗರಿಕ ಲೇಖಕರು ಹೇಳಲು ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿರದ, ಅಮುಖ್ಯವೆಂದು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜಾನಪದರು ಎಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದರು ಧ್ವನಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಪುನರ್‌ರಚನಾ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಧಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಯೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇತಿಹಾಸ ಬರೆಯುವ ಕಂಠಸ್ಥ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಒಂದು ತಂಡವೇ ಇಂದು ಬೆಳೆದು ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ". ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅನನ್ಯವಾದ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತು ನೆಲೆ-ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅವರ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ಮುಗಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. "ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಬಿಸಿಲು ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ನೀರು-ಗೊಬ್ಬರಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದ-ಬೆಳೆಸಿದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಓಣಿಯ ಕೂಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತೇ ಹೊರತು, ಅರಮನೆಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಕೋಣೆಯ ಕೂಸಾಗಿ ಕೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಆಂಗ್ಲ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಎಷ್ಟೇ ಹೊಯ್ದಾಡಿದರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿಗಳು ಜಾನಪದ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರ ಆರಗೊಡಲಿಲ್ಲ; ಇನ್ನೂ ಆರಗೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಶ್ರೀಮಂತ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತವರುಮನೆಯಾಗಿದೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ". ಇಂಥ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಪರೂಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ೧೯೯೭ರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಗೌರವಿಸಿದೆ.

◈ ◈ ◈

ISSN – 519- 2395-0978

೪. ಹಸ್ತಪ್ರತಿ-ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ: ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

•ಡಾ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ

ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೂರನೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಆದ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶಾಸನ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ, ಜಾನಪದ, ನಾಮವಿಜ್ಞಾನ, ಲಿಂಗಾಯತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೀಗೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು "ಸಮಗ್ರ ಸಂಶೋಧಕ"ರಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಸಿಂದಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಯರಗಲ್ ಗ್ರಾಮದ ರೈತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ೨೮.೧೧.೧೯೩೮ರಂದು ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಜನಿಸಿದರು. ಪದವಿ ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ರ್‍ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಸಿ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಷ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಮೂವತ್ತೂ್ಮರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಇವರ ಕಾರ್ಯ "ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ" ರೂಪದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ವಿದ್ವತ್ತು-ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂದಿವೆ. "ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು", "ಶಾಸನ ವ್ಯಾಸಂಗ", "ಸಮಾಧಿ-ಬಲಿದಾನ-ವೀರಮರಣ ಸ್ಮಾರಕಗಳು", "ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ" ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪುರಸ್ಕಾರ, "ಮಾರ್ಗ" ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ದೇಜಗೌ ಟ್ರಸ್ಟಿನ ವಿಶ್ವಮಾನವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕಾಂತಾವಾರದ ವರ್ಧಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರಾದ ಶ್ರೀಯುತರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಘನ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೂ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಾರ್ಗ-೪ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಹಲವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ ಕರ್ನಾಟಕ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುಮುಖ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಮೂಲತಃ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕರು. ಆದರೆ ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸಂಪಾದನೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನವನ್ನು ಆ ಕಡೆ ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಂತರ್‌ಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲವಾಗಿ 'ಇಮ್ಮಡಿ ಚಿಕ್ಕಭೂಪಾನ ಸಾಂಗತ್ಯ', 'ನಿಂಬಸಾಮಂತ ಚರಿತೆ', 'ಸಿರುಮಣನಾಯಕನ ಸಾಂಗತ್ಯ', 'ಸಿರುಮನ ಚರಿತೆ', 'ಗೊಲ್ಲಸಿರುಮನ ಚರಿತೆ' 'ಕೊಂಡುಗಳಿ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕೃತಿಗಳು', 'ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ ಶಾಸನ ಸೂಚಿ', 'ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಶಾಸನ ಸೂಚಿ', 'ಧಾರವಾಡ ತಾಲೂಕಿನ ಶಾಸನಗಳು' 'ಕೊಮಾರ ರಾಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆ', 'ಹೊಸ ಕುಮಾರರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯ' 'ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು', ಇತ್ಯಾದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದವು. ಆರನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಶಾಸನಗಳು, ತರ್ದವಾಡಿ ನಾಡು, ಯಲಹಂಕ ಪ್ರಭುಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರ್ತಕರು, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಸಮಾಜ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸತಿಪದ್ಧತಿ, ಸೋದೆ ಅರಸುಮನೆತನ, ಕೆಳದಿ ಸಂಸ್ಥಾನ : ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳಗಿರುವ ಅನೇಕ ಉಪ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಫಲಿತಗಳಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಹಾಗೂ ಇದುವರೆಗಿನ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಆಚೆ ಉಳಿದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ತುರ್ತಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಯಾವತ್ತೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಲಘು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಅಷ್ಟಕ, ದಂಡಕ, ತಾರಾವಳಿ, ಸ್ತೋತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸ್ವರವಚನ, ಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಟೀಕಾಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಹೆಸರಿನ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ತಗರ ಪವಾಡದ ಮೂಲಕ ಹಾಲುಮತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಉಪೇಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ತಂದಿರುವುದು ಸ್ವತಃ ಅವರು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಸಮಗ್ರ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಸಮಗ್ರ ತೋಂಟದ

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಸಮಗ್ರ ಸ್ವರವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹಾಗೂ ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೀಗೆ ಜನಸಮ್ಮುಖ ಆಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಿಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ ಹೊತ್ತು, ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ರೂವಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸರಕಾರ ದುಡಿದರೆ ಸಾಲದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಮಠ-ಮಾನ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಅದರ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಗದಗಿನ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮಠದ ಲಿಂಗಾಯತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಳಗಾವಿ ನಾಗನೂರು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಠದ ಲಿಂಗಾಯತ ಅಧ್ಯಯನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ (ಆನಂದಪುರ) ಮಲೆನಾಡ ಲಿಂಗಾಯತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲದೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ದುಡಿಯುವಂತೆ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಸಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸೂಚಿರಚನೆ, ದೇವಾಲಯ ಕೋಶಗಳು, ಶಾಸನ ಸಂಪುಟಗಳು, ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಲ, ಗಡಿ, ಭಾಷೆ, ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಯೋಜನೆಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸಂಶೋಧನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ, ಶೋಧಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಂಶೋಧಕರ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾರೊಬ್ಬರ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಇಲ್ಲವೇ ಅವಮಾನಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲ್ಲದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಆಕರಶೋಧ, ಆಕರ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಶೋಧ ಮತ್ತು ಆಕರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಶೋಧಗಳ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನ ಮಹಾಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. ಸಂಶೋಧನ ಕ್ಷೇತ್ರದಂತೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಮತ್ತೊಂದು ಆಸಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ.

ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಸಂಪಾದನ ವೈಧಾನಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು, ಅವರಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಬಂಧಿ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದು ಸಾಕ್ಷೀಭೂತವಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕಾವ್ಯ, ಕಾವ್ಯಗಳ, ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸೂಚಿ ಸಂಪುಟಗಳು ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿದ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಲಾಯಿತೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತುಂಬಾ ಭಿನ್ನವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಈ ಎರಡು ಕೃತಿ ರಚನೆಗಳ ಆರಂಭಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಠಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೆಸರಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ ಎಂಬುದು ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು ಆಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿವೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಎರಡು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಒತ್ತಾಸೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರದು. ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಖ್ಯಾತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ "ಕೃತಿನಿಷ್ಠ" ಅಧ್ಯಯನವಾದರೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ "ಪ್ರತಿನಿಷ್ಠ" ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಭಿನ್ನಪಾಠ ಸ್ವರೂಪ, ನಿಜಪಾಠ ನಿರ್ಣಯ, ಪಾಠ ಸಂಕಲನ, ಉನ್ನತ ವಿಮರ್ಶೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಪ್ರಸರಣ ಸಂಗ್ರಹ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನ, ಪ್ರಯೋಜನ ಮತ್ತು ಸೂಚೀಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಹೀಗಾಗಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಒಂದೇ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕವಲೊಡೆಯುವ ಎರಡು ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪ ಧರಿಸಬೇಕಾದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದಾದರೂ, ಅದರ ನೆರವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಅಧ್ಯಯನಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ವಿಷಯನಿಷ್ಠ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಬರೆದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಹಸ್ತಪ್ರತಿಕಾಂಡ" ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಮೂಲಪ್ರತಿ, ಸಂರಕ್ಷಿತಪ್ರತಿ, ಶುದ್ಧಪ್ರತಿ, ಅಶುದ್ಧಪ್ರತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಯೂ ಆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ಎತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅವರು ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ 'ಗುಣಾತ್ಮಕ' (ಚಾರಿತ್ರ್ಯ) ಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಉಗಮ, ತಯಾರಿಕೆ, ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಸಮಾಜೊ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕರಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 'ರೂಪಾತ್ಮಕ'(ಚರಿತ್ರೆ) ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಚರ್ಚೆಯನು

ISSN – 519- 2395-0978

ಬೆಳಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯ ಅಧ್ಯಯನ "ಕೃತಿ" ಕೇಂದ್ರವಾದುದು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಯನ "ಪ್ರತಿ" ಕೇಂದ್ರವಾದುದು.

ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಆಲೋಚನೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದರೆ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನ ವೈಧಾನಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು "ಪರಿಷ್ಕರಣದ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಪದ್ಧತಿ" ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಷ್ಕರಣದ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಕುರಿತು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿದೆ. "ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹಲವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವು ಈಗ ಮುದ್ರಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ಮುದ್ರಿತ ಆವೃತ್ತಿಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೂ ಬರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಬಳಸಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪಾದಕ ಮರೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಹೊಸ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಿಗದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಳಸಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಿಂದ 'ಕೃತಿ' ಉತ್ತಮಿಕೆಯ (ಪರಿಷ್ಕರಣ) ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಮುದ್ರಿತಗೊಂಡ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೇ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಭಿನ್ನಪಾಠಗಳನ್ನೇ ವಿಭಿನ್ನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಆ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪಾಠ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವೇ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹೇಳುವ ಪರಿಷ್ಕರಣದ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಪಠ್ಯ ಪರಿಷ್ಕರಣವಲ್ಲ; ಮುದ್ರಾಕ್ಷರ ಪಠ್ಯ ಪರಿಷ್ಕರಣ. ಇದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಪಾಠ ಹೇಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದರೆ ಅದುವರೆಗೂ ಅಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಯೋಗ್ಯ ಪಾಠಗಳು ಮೇಲಿನ ಕೃತಿಯ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿ, ಪಠ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಯೋಗ್ಯ ಪಾಠಗಳು ಅಡಿ ಭಾಗಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ." ಪ್ರಾಯಶಃ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ "ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು" ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣದ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಂತಹ ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವೇನಿತ್ತು? ಎಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಅವರ ಪರಿಷ್ಕರಣದ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಪಾದನ ವೈಧಾನಿಕತೆಯೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಪ್ರಾಚಿನ ಲಿಪಿಕಾರನ ಮನೋಧರ್ಮದ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಕವಿಯ ಮತ್ತು ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆಗಬಾರದೆಂಬುದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ. ಕವಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಏನಿದ್ದರೂ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದು. ಈ ಆಶಯವನ್ನೇ ಅವರು ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಕವಿಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯ ಜೊತೆಗೆ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದಕನ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ "ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪಾದನ ನೆಲೆ" ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಮಾಡಿರುವ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಸಂಪಾದನೆ ಶಾಬ್ಧಿಕ ಸಂಪಾದನ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೇವಲ ಲಿಪಿಕಾರರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದರ ಮೂಲಕ 'ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ' ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪುರಾತತ್ವ ಜಾನಪದ, ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಕರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪಾಠ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಬೇಕು.

ಅಂದರೆ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಅದರ ಹುಟ್ಟಿದ ಆವರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಉದಾ: 'ಸೋಂಕಿನಲಿ ಸುಖಿ, ಸರ್ವಾಂಗ ಕಲಿ' ಎಂಬ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದ ಸಾಲು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಸೋಂಕಿನಲಿ ಸುಖಿ ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು ಪಾಠ (ಅಶುದ್ಧ) ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಅದರ ನಿಜಪಾಠ (ಶುದ್ಧ) 'ಸೋಂಕಿನಲಿ ಶುಚಿ' ಅಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶುಚಿ, ಸರ್ವಾಂಗ ಕಲಿ ಅಂದರೆ ವೈರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯ. ಇವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ವೀರ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳು. ಇಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ಗತಿಸಿ ಹೋದ ಕವಿಯನ್ನು ಕೃತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಸಿದ ಪುಣ್ಯ ಭಾಜನರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದಕರು' ಎಂಬ ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ 'ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ' ಮತ್ತು 'ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂವರ್ಧನೆ'ಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದಕನಿಗೆ 'ರಸ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಉನ್ನತ ವಿಮರ್ಶಾ ಜ್ಞಾನ' ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಮೊಗದೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಈ ಹಿಂದಿನವರು ಉನ್ನತ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೊರತೆ ಬಾರದಂತೆ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ರಸ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕಡೆಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಹರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಉನ್ನತ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅವರು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನೇ ಓದಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ರಸವಿಮರ್ಶೆಯ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. "ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಬದುಕುವವರು, ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿ ಬರೆಯುವವರು,

 ISSN – 519- 2395-0978

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವವರು ವಿರಳ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳ ಸಮನ್ವಯಯವೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಹರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಬದುಕಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಎರಡು ಅಂಶಗಳ ಸಮನ್ವಯವೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬರೆಯಬಲ್ಲ ಪಂಪ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಹೀಗಾಗಿ ಹರಿಹರ ಮೌಲ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ, ಪಂಪನಿಗಿಂತ ಮೇಲೆ ಎಂದು ಮಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವಿಷ್ಟೆ. ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ ಕೇವಲ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಬಾರದು. ಅಂದರೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಒಂದಕ್ಕೆ 'ಡ' ಪ್ರತಿ, ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ 'ಬ' ಪ್ರತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ರಸ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಆಕರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಸಂಪಾದನೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ತುಡಿತವಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನ ವೈಧಾನಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ, ಪರಿಸರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಸಂಪಾದನೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೆಂದರೆ ಮಾರ್ಗಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲ ದೇಶಿಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದಷ್ಟು ಕೃತಿ ಹೆಚ್ಚು ಶುದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇಶಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದಷ್ಟು ಕೃತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಶುದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾಡಿದ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರವಣಪಾತಳಿಯ ಪದ್ಯಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವಾಚನಪಾತಳಿ ಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಸಹಿತ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರರಹಿತ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸಗುವ ಮಹಾ ಅಪರಾಧವೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯ ಹಾದಿ ಸುಗಮಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳು ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗಮನಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸಮಗ್ರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೇ ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ೧. ಮಾರ್ಗಸಾಹಿತ್ಯ, ಅದನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯಂತಲೂ ೨. ದೇಶಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅದನ್ನು ಅರೆಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯಂತಲೂ ೩. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅದನ್ನು ಸಮೂಹ ಆಸ್ತಿಯಂತಲೂ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಕ ತನ್ನ ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಯಾ ಆಸ್ತಿಯ ವಾರಸುದಾರರಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗದಂತೆ ಪೂರೈಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಮಗಿದ್ದ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಸಾರ್ವಜನಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರಿ ಒಡೆತನದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಭಂಡಾರಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸೂಚಿಗಳು ಸಂಪಾದನೆಗೊಂಡವು. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ವಿಭಾಗವೇ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ೧೯೯೮ರವರೆಗೆ ಒಂದೂ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಿಲ್ಲದೆ ವಿಭಾಗ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ಬರುವುದೇ ತಡ ವಿಭಾಗದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ-ಸಂಪಾದನೆ, ಸೂಚಿ ರಚನೆಗಳಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಈ ಹೊತ್ತು ವಿಭಾಗದ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣರಾದರು. 'ದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮಿಶನ್' ಸಂಸ್ಥೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಭಂಡಾರವನ್ನು 'ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ'ವೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದೆ. ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆಯುವುದರ ಹಿಂದೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ 'ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರಚನಾ ಶ್ರಮ' ವಿನಿಯೋಗವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಎಷ್ಟು ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಎಷ್ಟು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು, ಅವರು ಬರೆದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಷ್ಟು ಮುಂತಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗದೆ ಅವರ ಸಂಪಾದನ ವೈಧಾನಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಕ್ಷಿತಿಜವನ್ನು ತಾವು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ೧. ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ, ೨. ದೇಶಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ, ೩. ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಾರ್ಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ (೧೯೭೩), ಕೊಂಡಗುಳಿ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕೃತಿಗಳು (೧೯೭೮), ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಭಾವರತ್ನಾಭರಣ ಸ್ತೋತ್ರ (೧೯೭೯), ಆದಯ್ಯನ ಲಘುಕೃತಿಗಳು (೧೯೮೦), ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ ಸಂಗ್ರಹ (೧೯೭೩), ಶಿವಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕಾ (೧೯೭೯), ಕನ್ನಡ ಶಾಸನ ಸಂಪದ (೧೯೬೮), ಧಾರವಾಡ ತಾಲೂಕಿನ ಶಾಸನಗಳು (೧೯೭೯), ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನ ಸೂಚಿ (೧೯೭೩), ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಸೂಚಿ(೧೯೭೬), ಶಾಸನ ಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವ (೧೯೯೭), ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು (೧೯೯೪), ಮುಂತಾದವು ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾದವುಗಳು. ದೇಶಿಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಸವಸ್ತೋತ್ರದ ವಚನಗಳು (೧೯೭೯), ಬಸವಣ್ಣನವರ ಟೀಕಿನ ವಚನಗಳು (೨ ಸಂಪುಟಗಳು), ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ (೧೯೯೦), ವಚನ ಸಂಕಲನ ಸಂಪುಟ-೪ (೧೯೯೨), ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ (೧೯೮೨) ಇಮ್ಮಡಿ ಚಿಕ್ಕಭೂಪಾನ ಸಾಂಗತ್ಯ (೧೯೭೭), ಸಿರುಮನ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು, ನಿಂಬಸಾಮಂತ ಚರಿತೆ (೧೯೮೧),

 ISSN – 519- 2395-0978

ಹೊಸ ಕುಮಾರರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯ, ಕೊಮಾರರಾಮಯ್ಯನ ಚರಿತೆ, ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸ ಸಂಪುಟಗಳು (೧೯೯೮), ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಣ್ಣ ಕವಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಲಾವಣಿಗಳು ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತ ಸಂಪಾದನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಾಡಿನ ಅರಸು ಮನೆತನಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಇದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಸ್. ಶೆಟ್ಟರ್ ಅವರಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ, ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಉಪೇಕ್ಷಿತರಾದ ಮತ್ತು ನಿಜ ಇತಿಹಾಸದ ವಾರಸುದಾರರಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಳೀಯ ಅರಸುಮನೆತನಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿದಿರುವುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲೇಬೇಕು. ಇದರರ್ಥ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸೀಮಿತರಾದರೆಂದಲ್ಲ; ಈಗಾಗಲೇ ರಚನೆಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ತಿದ್ದುವಿಕೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಹೀಗೆ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ, ನಿಸ್ಪೃಹ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಾಸನ, ಟೀಕು, ದಾಖಲೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ "ಮಹಾಮಾರ್ಗ" ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರಯತ್ನ, ಸಹನೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನ, ತೂಕಪ್ರಜ್ಞಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಇವರ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ "ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಮಾರ್ಗ" ಪರಂಪರೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದೆ.

◈◈◈

ISSN – 519- 2395-0978

೫. ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸು :
ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಶೋಧಗಳು

•ಡಾ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಅಂಗಡಿ

ಛಂದೋಗತಿಗೆ ಕಾವ್ಯದ ಹೊರಗಿನ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಗಿಂತ ಒಳಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ರಸ-ಲಯ-ನಾದಗಳೇ ಮುಖ್ಯ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಶಬ್ದವಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಅಥವಾ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯದ ಲಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ರಸಭಾವ, ನಾದ ಮತ್ತು ಲಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಛಂದೋಲಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಛಂದಸ್ಸು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯ, ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಛಂದಸ್ಸು ಹೇಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಒಲವು ಇದೆ. ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಬರೆಹಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಛಂದೋವಿಷಯಕವಾದ ಮುಖ್ಯ ಲೇಖನಗಳು ಎಂದರೆ ೧. ಅಂಶಗಣದ ಇತಿಹಾಸ (ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತಿ ೮-೨) ೨. ಷಟ್ಪದಿಯ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ (ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ) ೩. ಉಯ್ಯಾಲಗಣ ಯಾವುದು? ತರಂಗಗಣ ಸೂಕ್ತ ಹೆಸರು (ಅಂಕಣ, ಮೇ ೧೯೮೧) ೪. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವಹನ: ಪಾತಳಿ ಪಲ್ಲಟ (ಮಾರ್ಗ-೪) ೫. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಉಚ್ಚಾರ (ಸಾಧನೆ ೧೪-೧೩) ೬. ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳು (ಕ.ಸಾ.ಪ. ಪತ್ರಿಕೆ, ೫೬-೧) ೭. ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಛಂದೋವಿಚಾರ : ಪರಿಶೀಲನೆ (ಮಾನ, ಹಾಮಾನಾ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ) ೮. ಕುವೆಂಪು ಛಂದಸ್ಸು (ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತಿ ೧೩-೧,೨) ೯. ಎಪ್ಪತ್ತರ ಬೇಂದ್ರೆ (ಚೆಂಬೆಳಕು, ೧೯೮೦) ೧೦. ಅಮೃತಮಥನ ಪುರಾಣ: ಶಾಸನೋಕ್ತ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ (ಮಾರ್ಗ-೪) ೧೧. ಶಾಸನ ಛಂದಸ್ಸು (ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತಿ ೩-೪), ೧೨. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಭಾಮಿನಿ (ಕನ್ನಡ ನುಡಿ, ೩೦-೧೦) ೧೩. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಂಶವೃತ್ತ-ಮಾತ್ರಾವೃತ್ತಗಳು (ಮಾರ್ಗ-೪), ೧೪. ಸೀತಾರಾಮ್ ಜಾಗೀರದಾರ್ ಅವರ 'ಛಂದೋರಚನಾ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು' ಕೃತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ (೧೯೮೪).

ಈ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅಸಮಗ್ರವಾದದ್ದು. ಮೇಲಿನ ಪಟ್ಟಿಯಂತೆ ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಎಂದರೆ ದೇಸಿ ಛಂದಸ್ಸು ಮತ್ತು

 ISSN – 519- 2395-0978

ಶಾಸನ ಛಂದಸ್ಸು. ಛಂದಸ್ಸಿನ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಇಲ್ಲಿ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇರದಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಛಂದೋಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ, ಬಿಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಆ ಪ್ರಯತ್ನದ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿ–ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ.

ದೇಸಿಛಂದಸ್ಸು, ಅಕ್ಷರಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿಸದೆ ಸ್ವರೋಚ್ಚಾರದ ತೀವ್ರತ್ವ (Accent) ಹಾಗೂ ಸ್ವರಭಾರ(Stress)ವನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ದೇಸಿಮಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಕ್ಕೂ ಪದಕ್ಕೂ ಹೊಂದಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಲಯದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳು ಗಣಗಳಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಭಾವದ ಆವಿರ್ಭಾವಕ್ಕೂ ಅನುವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೂ ಲಯಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೀಗೂ ಹೇಳಬಹುದು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಸಿಮಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಸಂಯೋಜನೆ, ಯತಿ, ಗತಿ (ಸಮಗತಿ, ವಿಷಮಗತಿ), ಪ್ರಾಸವಿನ್ಯಾಸ ಇವು ಶೈಥಿಲ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗೇಯತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಛಂದೋಲಯದ ಶ್ರವಣಗ್ರಾಹ್ಯ ಪಾತಳಿಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ದೇಸಿಛಂದಸ್ಸಿನ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಶಗಣದ ಇತಿಹಾಸ ಎಂಬ ಮೊದಲ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಂಶ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ವಿಚಾರ ಪ್ರಚೋದಕವಾದ ಲೇಖನ. ಅಂಶಗಣಗಳ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯ ಅಂಶಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಕುರಿತು ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದು ಹೊಸ ವಿಚಾರ. ಪದ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ತಾಳ, ಗಣದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಆ ತಾಳದ ಭಾರ ಹೊರಬೇಕಾದರೆ ಆ ಗಣದ ಪ್ರಥಮಾಂಶ ಒಂದು ಗುರು ಅಥವಾ ಎರಡು ಲಘುಗಳಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಗಣದಲ್ಲಿ ತರಂಗವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಣದ ಕೊನೆ(— Us, UUUs), ವಿಷ್ಣುಗಣದ ಮಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ (—Us—, — — Us) ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ತರಂಗಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆಗ ಅಂಶಗಣಗಳು ವ್ಯವಹರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಅಂಶಗಣಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರಾಗಣ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಾಗಿ ಪ್ರಥಮೇತರ ಅಂಶಗಳ ಧ್ವನಿತರಂಗ ನಿಸ್ತರಂಗವಾಯಿತು. ಲಯದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಒತ್ತು, ತಾಳದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಇದರಿಂದ ಮೂಲ ಅಂಶಗಳು ಮಾತ್ರಾನಿಷ್ಠ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಕೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದುವು. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಂಶಗಣದ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು, ಮುಂತಾದ ಸೂಚನೆಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರನ್ನು ಯೋಚನೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕುವೇ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಪ್ರಥಮೇತರ ಅಂಶದ ಲಘುವಿನ (ಲಘು ಅಂಶದ) ಜಾಗದಲ್ಲೂ ಎರಡು ಲಘುಗಳನ್ನಿಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದು ಹಿಂದಿನ

ISSN – 519- 2395-0978

ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಸೇರಿಸಿದ ಹೊಸಮಾತು ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಅವರೇ ಮುಂದುವರಿದು ಪ್ರಥಮೇತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಲಘುಗಳ ಬದಲು ಗುರು ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತ್ರಾಲಯ ಮತ್ತು ಅಂಶಲಯಗಳೆರಡೂ ತಾಳ ಪ್ರಧಾನವಾದುವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಂಶಗಣಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳನ್ನು ತರುವುದು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಳೆಯಿತು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಶ್ರವಣ ಪಾತಳಿಯಿಂದ ವಾಚನ ಪಾತಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಲಯಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿಯೇ ರುದ್ರಗಣ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ರುದ್ರಗಣ ಚರಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಎರಡು ಬ್ರಹ್ಮವಾಗುವುದು. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿ+ — ಆಗುವುದು. ರುದ್ರಗಣದ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ, ನಿಜ. ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಆ ಗಣವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೇ?. ಅಂಶಛಂದಸ್ಸಿನ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಸಲ ಎತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲವೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಏನೇ ಇದ್ದರು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಈ ಲೇಖನ ಅನೇಕ ಶೋಧ, ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಂಶಛಂದಸ್ಸಿನ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅಂಶಛಂದಸ್ಸಿನ ಹಸ್ತಹಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ನವೀನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಷಟ್ಪದಿಯ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದಿಯ ಉಗಮ, ವಿಕಾಸ ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕುರಿತು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಡಿ.ಎಸ್. ಕರ್ಕಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ 'ಮೂಲಷಟ್ಪದಿ' ಕುರಿತು ಈವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಚರ್ಚೆಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಬಂಧ ಪೂರ್ವಪಂಡಿತರ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅಂಶಷಟ್ಪದಿಗಳು ಮಾತ್ರಾಷಟ್ಪದಿಗಳಾಗುವಾಗ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಭಾಷಾಸ್ವರೂಪ ಹೇಗಿತ್ತು? ವಿಷ್ಣುಗಣಕ್ಕೂ ೪ ರಿಂದ ೫ ಮಾತ್ರೆಗಳ ಮಾತ್ರಾಗಣಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಕಾಲದ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಯಾವ ಬಗೆಯದು? ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗಿತ್ತು? ಹರಿಹರನಿಂದ ರಾಘವಾಂಕ ಬರುವವರೆಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಮುದೇಂದು ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದಿ ಮಟ್ಟುಗಳು ಜೋಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಏಕೆ? ಇತ್ಯಾದಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚಿಂತನಕ್ರಮ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಲಯದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ರಾಘವಾಂಕನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಮೂಲಷಟ್ಪದಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವಾದರೂ

ISSN – 519- 2395-0978

ಮಾತ್ರಾಷಟ್ಪದಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ರಚನೆಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಕಾವ್ಯಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದುವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಗಟ್ಟಿ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೋಲಾಳ್ವನ 'ಹರಿಚಾರಿತ್ರ'ದ ಸಾಕ್ಷ್ಯವೊಂದೇ ಗಟ್ಟಿಯಾದ್ದು. ಈತ ರಾಘವಾಂಕನಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಹರಿಚಾರಿತ್ರ' ಪಾಠ ಸಿಕ್ಕುವವರೆಗೆ ರಾಘವಾಂಕನೇ ಆರಂಭದ ಗಣ್ಯ ಷಟ್ಪದಿ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉದ್ದಂಡ ಷಟ್ಪದಿಯ ನಿರ್ಮಾಪಕನೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಇದೇ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಕರ ಉದ್ದಂಡ ಷಟ್ಪದಿ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಷಟ್ಪದಿಯ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಗಣವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಲಕ್ಷಣ ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಉದ್ದಂಡ ಷಟ್ಪದಿಯ ಒಂದು, ಎರಡನೇ ಪಾದದಲ್ಲಿ ೪ ಮಾತ್ರೆ ೫ ಗಣರಚನೆ ಇರುತ್ತವೆಂದು ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್. ಅವರೂ, ೪+೬+೪+೬ ಗಣರಚನೆ ಇರುತ್ತದೆಂದು (ಹಿರಿಯ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅದರ ಒಂದೂವರೆ ಪಟ್ಟು) ಎಸ್.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಜೋಯಿಸ ಅವರೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಆ ಬಳಿಕ ಜೋಯಿಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚರಣದ ಮಧ್ಯೆ ಪದಗಳ ದೀರ್ಘೀಕರಣ ವಿರಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ೬ ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣವಿನ್ಯಾಸ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜೋಯಿಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಾರ್ಧಕ, ಉದ್ದಂಡಗಳೆಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ೫ ಮಾತ್ರೆಯ ೪ ಗಣಗಳ ಒಂದೇ ಷಟ್ಪದಿ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿಜ; ಅದು ಏಕೆ? ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವೇ. ಆದರೂ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಿಂದ ೪ ಮಾತ್ರೆಯ ೫ ಗಣಗಳ ವಿವಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಷಟ್ಪದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉದ್ದಂಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿರಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಬಹುಶಃ ಸೂಕ್ತವಾದೀತು. ಏನೇ ಆದರೂ ಷಟ್ಪದಿಯ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವವರೆಲ್ಲ ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಶೋಧಿಸಿದ 'ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಶಂಖಜಿನೋದ್ಭವದ ಕಾವ್ಯ'ದ ಛಂದಸ್ಸು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪದ್ಯಗಳು ನೋಡಲು ಸಾಂಗತ್ಯದಂತಿದ್ದರೂ ಸಾಂಗತ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ಧಾಟಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅಂಶಲಯದ್ದು. ಆ ಕಾವ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ (ಸಾಧನೆ ೯-೧) ಮತ್ತು ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ (ಅಂಕಣ ೨-೩) ಅವರು ಪರವಿರೋಧದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಉಯ್ಯಾಲ ಗಣ ಯಾವುದು? ತರಂಗಗಣ ಸೂಕ್ತ ಹೆಸರು ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಗಣ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಮೇಲಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೀಗೆ ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿ.ಮೂ : ತಮ್ಮೊಳು । ತಾವೆಲ್ಲ । ರು [ಓಕುಳಿಗಳ]
ಗಮ್ಮನೆ । ಆಡುತ । ಲಿ

ಎನ್.ಎಸ್.ಎಲ್ : ತಮ್ಮೊಳು । ತಾವೆಲ್ಲ । ರು –ಓ [ಕುಳಿಗಳ]
ಗಮ್ಮನೆ । ಆಡುತ । ಲಿ
ವಿ ವಿ ವಿ ವಿ

ಕಲಬುರ್ಗಿ : ತ.ಮ್ಮೊ.ಳು । ತಾ.ವೆ.ಲ್ಲ । ರು । ಓ.ಕುಳಿ.ಗಳ

ಅಲ್ಲಿಯ 'ಓಕುಳಿಗಳ' ಎಂಬ ಭಾಷಾಘಟಕ ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಪಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ. ಅದು ಎರಡರ ಮಧ್ಯ ಉಯ್ಯಾಲೆ ರೂಪದ ಭಾಗವೆಂದು ಚಿ.ಮೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆ ರೂಪ ಮೊದಲ ಪಾದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಗವೆಂದು ಭಟ್ಟರ ನಿಲುವು. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು 'ಓಕುಳಿಗಳು' ಎಂಬುದು ಮೊದಲ ಪಾಠದ ಭಾಗವೆಂಬ ಭಟ್ಟರ ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪುವರಾದರೂ 'ರು–ಓ' ಎಂಬ ಅವರ ಗಣ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದುವರಿದು ಆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಚರಣದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಂಶಘಟಿತ ೨ ವಿಷ್ಣುಗಣ, ಆ ಮೇಲೆ ಮುಡಿ ರೂಪದ ೧ ವಿಷ್ಣುಗಣ, ಕೊನೆಗೆ ಮಾತ್ರಾಘಟಿತ ೧ ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಿಶ್ರಗಣ ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೊರತೆಯ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರುಃ ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಡಿಯೆನ್ನದೆ ಅವರೇ ತೀನಂಶ್ರೀ ಛಂದೋಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪದ್ಮಗಣವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದರೆ ಸರಿಯೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಉಯ್ಯಾಲೆಗಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣಾಟದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಮಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಮಂಗಳಾರುತಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಣಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ಅಥವಾ ಹಾಡುವಾಗ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಗಣ ಒಂದು ಪಾದದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾದಕ್ಕೆ ಜಾರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಜೀಕುತ್ತದೆ (ಜೋಕಾಲಿಯಂತೆ). ಅದನ್ನೇ ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರು 'ಉಯ್ಯಾಲೆಗಣ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಓಕುಳಿಗಳ' ಎಂಬುದು ಉಯ್ಯಾಲೆಗಣವಾಗಿದೆ. ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಧ್ವನಿತರಂಗದ ಘಾತ ಬೀಳುವುದು 'ಓ'ದ ಮೇಲೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಓಕುಳಿಗಳ' ಎಂಬ ಘಟಕವನ್ನು ಅಖಂಡಗಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅದು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ್ದು ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವರಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಗಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಸೂಕ್ತ ಹೆಸರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಇದನ್ನು ತರಂಗಗಣವೆಂದೂ ಅದನ್ನು ನಿಸ್ತರಂಗಗಣವೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಓದುಗಬ್ಬ (ಚಂಪೂ), ಹಾಡುಗಬ್ಬ (ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ)ಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಇರುವುದು, ಅದರ ಸರಿಯಾದ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ. ಪಠ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂವಹನವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹುಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು

ISSN – 519- 2395-0978

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವಹನ : ಪಾತಳಿ ಪಲ್ಲಟ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಆಲಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾತುಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ದೇಶೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾದ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು, ಶ್ರವಣ ಪಾತಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಪ ಬಳಸಿದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ ಚಂಪೂವಲ್ಲ, ಕನ್ನಡ ಮೂಲದ ಪ್ರಬಂಧ. ಅವನೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: 'ಪೇಳಲೊಡರ್ಚಿದೆನೀ ಸುಭಗ ಪ್ರಬಂಧಮಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ಪ್ರಬಂಧ' ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಹರಿಹರನ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣಮಹಾಪ್ರಬಂಧ. ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಲೀಲಾವತಿಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ತಾಳಮದ್ದಳೆಯ 'ಪ್ರಸಂಗ' (ಪ್ರದರ್ಶನ/ಮೌಖಿಕ ಪಾತಳಿ) ವಾಚನ ಪಾತಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಬಂಧವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂವಿನ ಮೂಲ ಶ್ರವಣ ಪಾತಳಿಯ 'ಪ್ರಸಂಗ'ವಾಗಿದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಈ ವಾದ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಚಂಪುವಿನ ಬೇರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂವಾದ, ಆಡುಮಾತಿನ ಲಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಗಣ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳು (ವಾಚನ ಪಾತಳಿ) 'ಸಂಗೀತ', 'ಗಮಕ' ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ (ಶ್ರವಣ ಪಾತಳಿ/ಕೇಳುವಿಕೆ) ಸಂವಹನಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಪ್ರಸರಣವಾದವು. ಭಾಷೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಭಾಷಿಕರಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ಶ್ರವಣ ಪಾತಳಿಯ ಮೂಲಕ ಭಾಷೆಯ ಅನಂತ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಚಲನಶೀಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಯೋಗ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ.

ಭಾಷೆ, ಬರೆಹ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚಾರ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳಗನ್ನಡದ 'ಲಿಖಿತರೂಪ'ಗಳು ಗೋಚರಿಸಿದಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ರೀತಿ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡ ಪದಗಳ ರೂಪಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಈಗಿನ ಭಾಷಿಕರು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆಗಿನ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ನಿಯಮವನ್ನೂ ರೂಪಿಸಬಹುದು. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು **ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಉಚ್ಚಾರ** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವೀರಾಪುರುಷ (ವೀರ ಪುರುಷ > ವೀರಮುರುಷ), ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯ > ಮೇದಾರ ಕೇತಯ್ಯ, ಕುಂಬರ ಗುಂಡಯ್ಯ > ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿವೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಧ್ವನಿರಚನೆಯ ದೀರ್ಘೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಯಮವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಪದಗಳು, ಅಂಶಗಣಬಂಧಗಳು. ಅವುಗಳ ಎರಡನೆಯ ಅಂಶ ಹ್ರಸ್ವವಿದ್ದರೂ ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಧ್ವನಿತರಂಗ ಕಂಪನ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ದೀರ್ಘವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು

ISSN – 519- **2395-0978**

ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಅಂದರೆ ಮಧ್ಯದೀರ್ಘದ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು ಮೂಲತಃ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ದೀರ್ಘವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರ ನಿಲುವು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ. ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಆ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ-ರಚನೆಯನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವಾಗ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮೂರನೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನ 'ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸ' ಎಂಬುದು ಒಂದು ವಿಶ್ವಕೋಶ. ಅದು ಕಾವ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಗೋ ಛಂದಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯ ೧೬ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಪಾಠಗಳು ವಿರೂಪಗೊಂಡಿವೆ. ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್. ಅವರು 'ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸು' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಕನ್ನಡ ಮಟ್ಟುಗಳಾದ ತ್ರಿಪದಿ, ಕಂದ, ಷಟ್ಪದಿ (ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳು)ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು **ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳು** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಚತುಷ್ಪದಿ (ಚೌಪದಿ) ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರಾವೃತ್ತ (ಒಟ್ಟು ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳು)ಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತ್ರಿಪದಿ, ಕಂದ, ಷಟ್ಪದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಿತ; ಅವುಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಸುಲಭ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ ಚೌಪದಿ ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರಾವೃತ್ತಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಅಪರಿಚಿತ, ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಹೀಗಿದ್ದೂ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ತುಂಬ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಕಾರ್ಯ ಅಷ್ಟೇನೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಂಬಿಕೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಛಂದೋಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಪರಿಷ್ಕರಣ ಪರಿಣತರು, ಈ ಪದ್ಯಗಳತ್ತ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧಕನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ, ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನವರು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಿ, ಬೆಳೆಸಲಿ ಎಂಬ ಕಳಕಳಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. 'ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳಿರಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿ, ಆ ಕೃತಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಜ್ಞರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಉಳಿದ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲಿರುವಂತೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭುತ್ವವಿದ್ದಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆತ ಬಳಸಿದ ವೃತ್ತ ವೈವಿಧ್ಯವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಈ ವೃತ್ತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವರು ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರು ಆರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಅವರ ಲೇಖನ ಸಂಕಲನ 'ಸಮಾಲೋಕನ'(೧೯೫೪)ದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿವೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು **'ತೀನಂಶ್ರೀ ಛಂದೋವಿಚಾರ: ಪರಿಶೀಲನೆ'** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರ ಛಂದೋವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ಮೊದಲ ಸಲ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರ 'ಹೊಸಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಯಗಳು' ಮತ್ತು 'ಮಾತ್ರೆ–ಮುಡಿ–ಪದ್ಮಗಣ' ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳು ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಆ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರ ಛಂದೋಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ವಿದ್ವತ್ತಿನ ವಿನಯ ಮೆರೆದಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ವಾಂಸರ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕಲೆ ಹಾಕಬಹುದು.

೧. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೩ ರಿಂದ ೬ ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣರಚನೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರು ಮುಂದುವರಿದು ೯ ಮಾತ್ರೆಗಳ ಗಣಗಳು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ೯ ಮಾತ್ರೆಗಳ ದೀರ್ಘಪದರಚನೆ, ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಕ್ರಮ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದು ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ನಿಲುವು ಸರಿಯಾಗಿದೆ.

೨. 'ಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸಬಳುಕನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಗಣ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮಾತ್ರಾ ಪರಿಮಿತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಯ ಗಣಗಳನ್ನು ಇರಿಸುವುದು ಗಣಪರಿವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ' (ಸಮಾಲೋಕನ, ಪು. ೨೧೧). ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಅವರ ಈ ವಾದ ಓದುಗಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯವಾಗಬಹುದು. ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ 'ಗೇಯತೆ' ಮುಖ್ಯ ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗಣಪರಿವೃತ್ತಿಯ ನಿಯಮ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಗಣಪರಿವೃತ್ತಿಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲಮಟ್ಟುಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗು ವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ವಾದ ಒಪ್ಪತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ.

೩. ಮಾತ್ರೆಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರು ಪ್ಲುತ, ಕಂಪಿತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ಲುತಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆ ಹೀಗಿದೆ : 'ಹಡೆದ । ಕೂಸು । ಬಾಳ್ವು । ದೆಂತು । ಎನುತ । ತ । ಲ್ಲಣಿಸು । ತ'. ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ತ'. ಇದು ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ಲುತ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಆ ಚರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾರೆ : ಹಡೆದು । ಕೂಸು । ಬಾಳ್ವ । ದೆಂತು । ಎನುತ । ತಲ್ಲ । ಣಿಸುತ ।. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ಲುತ ಕುರಿತು ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರು ವಿಶೇಷ ಹೇಳಿಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ವಿಚಾರವೇ ಸರಿಯಾಗಿದೆ.

೪. ಕಂಪಿತಕ್ಕೆ ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರು ಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆ ಹೀಗಿದೆ : ನಿನ್ನ । ಬೆಳ್ಳಿಯ । ಕೂದ । ಲಂದ । .... ನನ್ನ । ಮೇ$_s$ । ರಿ. ಇಲ್ಲಿ 'ಮೇ$_s$' ಎಂಬ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕಂಪಿತ. ಆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ೩+೪ ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣಗಳಿವೆ. 'ಮೇ$_s$' ಎನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಅದು ತನ್ನ ಗಣಸ್ಥಾನವಾದ ೪ ಮಾತ್ರೆಗೆ ಒಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಂಶಲಯದ ಸಹಜ ಗುಣ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಹೀಗಾಗಿ ಅದನ್ನು 'ಕಂಪಿತ'ವೆಂದು ಕರೆಯದೆ ಅದು ತನ್ನ ಗಣಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಿಗ್ಗಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವೆನ್ನುವ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ವಾದ ಸರಿಯಾಗಿದೆ.

೫. ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರು ಮಂಡಿಸಿದ ಇನ್ನೆರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಮುಡಿ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಗಣ. ಚರಣದ ಕೊನೆಯ ಗಣದ ಆಚೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಅಕ್ಷರವೇ 'ಮುಡಿ'. ಚರಣದ ಕೊನೆ ಗಣದ ಪ್ರಮಾಣ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಸೂಚಿಸುವ ಘಟಕ 'ಪದ್ಮಗಣ'. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆ :

ಸಿರಿಗೌರಿ । ಯಂತೆ ಬಂ । ದರು ತಾಯಿ । ಹಸೆಮಣೆ । ಗೆ
ಸೆರಗಿನಲಿ । ಕಣ್ಣೀರ । ನೊರಸಿ

ಇಲ್ಲಿ 'ಗೆ' ಎಂಬುದು ಮುಡಿ, 'ನೊರಸಿ' ಎಂಬುದು ಪದ್ಮಗಣ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರಿಗೆ ಖಚಿತತೆ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದದ ಅಂತ್ಯಗಣದ ಮೇಲೊಂದು ಅಕ್ಷರ ಬಂದರೆ ಅದು 'ಮುಡಿ'; ಅಕ್ಷರ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಣ 'ಪದ್ಮಗಣ' – ಎಂದು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಮುಡಿ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಗಣದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಖಚಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮುಡಿಗಿಂತ ಪದ್ಮಗಣ ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರ ತೀರ್ಮಾನ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮುಡಿ, ಪದ್ಮಗಣಗಳು ತಮ್ಮ ಗಣ ಸ್ಥಾನದಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದು, ಚಿಕ್ಕದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

೬. ಚರಣದ ಕೊನೆಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಮುಡಿ, ಪದ್ಮಗಣಗಳು ಚರಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಬರಬಹುದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ, ತೀನಂಶ್ರೀ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆ ಹೀಗಿದೆ :

ನಮ್ಮೂರು ಚೆಂದವೋ ನಿಮ್ಮೂರು ಚೆಂದವೋ
ಎಂದೆನ್ನ ಕೇಳಲೇ । ಕೆ । ಎನ್ನರಸ
ಸುಮ್ಮನಿರಿ ಎಂದಳಾ । ಕೆ

ಇಲ್ಲಿ 'ಕೆ' ಮುಡಿ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅದು ಚರಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಹಾಡನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು

ನಮ್ಮೂರು ಚೆಂದವೋ ನಿಮ್ಮೂರು ಚೆಂದವೋ
ಎಂದೆನ್ನ ಕೇಳಲೇ । ಕೆ
ಎನ್ನರಸ ಸುಮ್ಮನಿರಿ
ಎಂದಳಾ । ಕೆ

ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಷ್ಟೆ, ಮುಡಿ, ಪದ್ಮಗಣಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಚರಣದ ಕೊನೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹಾಗೆ (ಷಟ್ಪದಿಯ ೩, ೬ನೇ ಚರಣಗಳ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಗುರು ಕಡ್ಡಾಯ).

ಛಂದಸ್ಸು ಕಿವಿಯ ವಸ್ತು. ಅದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೂ ಶ್ರವಣ ಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಆಗ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನ ರಹಸ್ಯ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ISSN – 519- 2395-0978

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಶ್ರವಣ ಪಾತಳಿಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ತೀನಂಶ್ರೀ ಅವರ ಪ್ಲುತ-ಕಂಪಿತ, ಮುಡಿ-ಪದ್ಮಗಣ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ, ಮಾತ್ರಾಮೌಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಛಂದೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗೆ ಈ ಲೇಖನ ಪರಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕುವೆಂಪು ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆಲವು ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು **ಕುವೆಂಪು ಛಂದಸ್ಸು** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಹಿತ ತುಂಬ ವಿಚಾರ ಪ್ರಚೋದಕ ಲೇಖನ. ಭಾಷೆಯಂತೆ ಛಂದೋಲಯಗಳು ಪರಿವರ್ತನಶೀಲವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಅಂಶ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಣದ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರು ಇಲ್ಲವೆ ಎರಡು ಲಘು, ಪ್ರಥಮೇತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರು ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದು ಲಘು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳು ಆ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಿದರು. ಛಂದೋಲಯದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾರದ ಘಟಕಗಳು ಮುಖ್ಯ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಅಂಕಿ-ಅಂಶ ಸಮೇತವಾಗಿ ೯+೨೭=೩೬ 'ಘಟಕಗಣ'ಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು (ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು) ಬಳಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ಎಂಬ ಸರಿಯಾದ ತೀರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗಣರಚನೆ, ಪದ, ಪದ್ಯ, ಚರಣ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಹೊಸತನ ತಂದರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗಣವಿನ್ಯಾಸ ಭರದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ.

ನನ್ನಯ್ಯ । ಫಿರ್ದೂಷಿ । ಕಂಬಾರ । ವಿಂದರಿಗೆ

ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಕಂಬಾರ' ಎಂದು ಗಣ ವಿಂಗಡನೆಯಾಗುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಅದು 'ಕಂಬ । ಅರವಿಂದ । ರಿಗೆ' ಎಂದಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 'ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಛಂದಸ್ಸು 'ಗೇಯತೆ'ಗಿಂತ 'ಗದ್ಯತೆ'ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಾಲಿದೆ' ಎಂದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಶಿನ ಬ್ಲಾಂಕ್ ವ್ಹರ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರವು ಸರಳ ರಗಳೆ – ಮಹಾಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಆ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ದಂಡಕದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಲಲಿತರಗಳೆ ರೂಪಗೊಂಡಿತು. ಲಲಿತರಗಳೆಯು ಆದಿ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಾಸ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಸರಳ ರಗಳೆಯಾಯಿತು ಎಂದು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಮಹತ್ವದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ತಜ್ಞರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವುದು ಮಹತ್ವರ ಶೋಧವೇ ಆಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಕವಿ, ಛಂದೋನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅರಿತು, ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು. ಆಗ ಕವಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಕಾವ್ಯ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಛಂದಸ್ಸು ಆ ಕಾವ್ಯದ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಹಿಂದಿರುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಮೇರುಕವಿಯಾಗಲು ಛಂದೋಲಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಅರಿತು ಮೀರಿದುದೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ.

ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಕವಿತ್ವ ಕುರಿತು ಕಣವಿಯವರು ರಚಿಸಿದ ಸಾನೆಟ್,

ISSN – 519- 2395-0978

ಎಪ್ಪತ್ತರ ಬೇಂದ್ರೆ, ಆ ಸಾನೆಟ್‌ದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಭಾವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಸಾನೆಟ್‌ದ ಛಂದಃಶಿಲ್ಪದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಸಾನೆಟ್ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಕವಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಣವಿಯವರ ಸಾಧನೆ ಒಂದು ಗುಂಜಿ ಹೆಚ್ಚು. ಆ ಸಾನೆಟ್‌ದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎರಡು ಖಂಡಗಳಿವೆ (೮+೬). ಮೊದಲ ಎಂಟು ಪಾದಗಳನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ನಂತರದ ಆರು ಪಾದಗಳನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ಕವಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವೆರಡು ಖಂಡಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿಲುಗಡೆಯಿದೆ. ಕಣವಿಯವರ ಸಾನೆಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಗಳಿಗಿಂತ ಚರಣಗಳ ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ಬರುವ ವಿರಾಮ ಸ್ಥಾನಗಳು (ಅರ್ಧವಿರಾಮ, ಅಲ್ಪವಿರಾಮ, ಪ್ರಶ್ನೆಚಿಹ್ನೆ ಮುಂತಾದುವು) ಅಧ್ಯಯನ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ, ಯತಿ ಇವು ಸಹಜವಾಗಿ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಮುಚಿತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. 'ನಡೆದದ್ದೆ ಸಾಧನಕೇರಿ, ನುಡಿದದ್ದೆ ಕವಿತೆ'. ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ಚರಣದ ಲಯ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತದೆ. ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವುದಲ್ಲದೆ ಕವನವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದುವಂತೆ ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕಣವಿಯವರ ಸಾನೆಟ್‌ಗಳ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಛಂದೋಲಯ ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಲೇಖನ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

II

ಶಾಸನ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಮೌಲಿಕವಾದುದು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಲೇಖನಗಳು ಬಹುಶಃ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಹೊಸದಾರಿ ತೋರಿಸಿದುವು. ಇಂದಿಗೂ ಶಾಸನ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವವರು ಅವರ ಬರೆಹಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿದೆ. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬರೆಹಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ :

ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ರಾಘವಾಂಕನಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಒಟ್ಟು ೨೩ ಷಟ್ಪದ [ಅಂಶಷಟ್ಪದಿ] ಪದ್ಯಗಳು ದೊರೆತು, ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಒಂದು ಶಾಸನವು "ವಿವಾಹಪುರಾಣ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಷಟ್ಪದ (ಅಂಶಷಟ್ಪದಿ) ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರು 'ಕನ್ನಡದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಷಟ್ಪದ ಕಾವ್ಯ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಷಟ್ಪದ ಇತಿಹಾಸದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಘಟ್ಟವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆನೆಗೊಂದಿಯ ತಾಮ್ರಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಶಿಲಾ ಶಾಸನೋಕ್ತ ವಿವಾಹ ಪುರಾಣವನ್ನು ಡಾ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಸಮಯ ಶಾಸನಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಅಮೃತಮನಥನ ಪುರಾಣಗಳಿವೆಯೆಂದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇನೇ ಇರಲಿ ತಾಮ್ರಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಮಾತ್ರವಿದೆಯೆಂದು ಡಾ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಅಮೃತಮಥನ ಪುರಾಣವಲ್ಲಿ ೨೩

 ISSN – 519- 2395-0978

ಷಟ್ಪದಗಳಿವೆಯೆಂದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಸೂಚಿಸಿದುದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು **ಅಮೃತಮಥನ ಪುರಾಣ : ಶಾಸನೋಕ್ತ ಷಟ್ಪದ ಕಾವ್ಯ** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಆ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಪಾಠವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಛಂದಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಪಾಠ ತುಂಬ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹ ಪುರಾಣದಂತೆ ಈ ಷಟ್ಪದ ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನಸ್ಥ ಜಾನಪದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಅತಿಹೆಚ್ಚಿನ ಷಟ್ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶಾಸನವಿದು. ಶಾಸನದ ಮೂಲಪಾಠದೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಪೂರ್ಣಪಾಠವನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಪಾಠ ವಿನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ

ಮೂಲಪಾಠ : ಶ್ರೀ ಪರಮೇಸ್ವ(ಶ್ವ)ರಂ ಪಾಪರ್ವಿಸ(ಶ)ನಂ ಸಾಪಲ್ಯ ಸುರತರು ಭಕ್ತ ಜನಕ್ಕು ಗೋಪತಿವಾಹನನ ಪಾರ್ವ್ವತೀಶ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಕ್ಷಯಂ ಸಾ(ಶಾ)ಸ್ವತ್ತೆರಂ. ಇದನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅರ್ಥಬರುವಂತೆ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಪದ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪರ । ಮೇಶ್ವರಂ ವಿ.ವಿ.
ಪಾಪವಿ । ನಾಶನಂ ವಿ.ವಿ.
ಸಾಫಲ್ಯ । ಸುರತರು । ಭಕ್ತಜನಂ ವಿ.ವಿ.ರು
ಗೋಪತಿ । ವಾಹನ ವಿ.ವಿ
ನಾ ಪರ್ವ । ತೀಶವಿ ವಿ.ವಿ
ರೂಪಾಕ್ಷ । ನಕ್ಷಯ । ಶಾಶ್ವತರಂ ವಿ.ವಿ.ರು

ಇಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಷಟ್ಪದಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವಾಗ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದಗಳಿದ್ದರೂ ಶಾಸನದ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳು ಎರಡನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಷಟ್ಪದಗಳು ವಿ+ವಿ । ವಿ+ವಿ । ವಿ+ವಿ+ರು ॥ ಇದರಂತೆ ಉತ್ತರಾರ್ಧ – ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣದ ಷಟ್ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಬದಲು ಬ್ರಹ್ಮ ಬಂದಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ೧೬ನೇ ಪದ್ಯದ ೨ನೇ ಸಾಲು ನೋಡಿ 'ತುರುಗ(ಸು)' ಅದರಂತೆ ವಿಷ್ಣುಗಣದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ೫ ಮಾತ್ರೆಯ ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳು ಬಂದಿರುವುದು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪದ್ಯ ೧೫ರ 'ಅಮೃತಮುಂ', ಪದ್ಯ ೧೯ರ 'ಕಂಚುಳಿಕೆ'ಗಳಲ್ಲಿ ೫ ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣಗಳು ಬಂದಿರುವುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ, ಅಮೃತಮಥನ ಪುರಾಣವು ಛಂದಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಂಶಮಟ್ಟುಗಳು ಮಾತ್ರಾಮಟ್ಟುಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುವ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಮಹತ್ವದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಲುಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತುಂಬ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಪಾಠವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ನಿಜ. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗಣ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಮಹತ್ವ ಅನನ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಷಟ್ಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಥಕರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಈ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ಕೊಟ್ಟು, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ

ISSN – 519- **2395-0978**

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಂಪನ ತಮ್ಮ ಜಿನವಲ್ಲಭನ ಕುರಿಕ್ಯಾಲ ಶಾಸನದ ಶೋಧ (೧೯೬೮), ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ವಿವಾಹ ಪುರಾಣ ಶಾಸನದ ಶೋಧ (೧೯೮೮) ಬಳಿಕ ಇಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ ಶಾಸನ ಲಭ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತಾವು ಶೋಧಿಸಿದ ಷಟ್ಪದ ಪಾಠವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದರೆ ಆ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇರಲಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧಪಾಠವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನ, ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಛಂದಸ್ಸು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವವರು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಲೇಖನವಿದು.

ಶಾಸನ ಛಂದಸ್ಸು, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಮಿನಿ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಂಶವೃತ್ತ-ಮಾತ್ರಾ ವೃತ್ತಗಳು ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳ ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಛಂದೋರೂಪಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವಿವೇಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಗಳ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಜಟಿಲವಾದುದು. ಶಾಸನ ಪದ್ಯಗಳು ಗದ್ಯದಂತೆ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಭಾಷಾದೋಷ, ಪಾಠಗಳ ಸವಕಳಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ತುಂಬ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಶಾಸನ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಮಾರು ೯-೧೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಈಚೆಗೀನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣವೃತ್ತಗಳ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಖ್ಯಾತ ಕರ್ಣಾಟಕಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಶಾಸನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೀರತೊಡಗಿದುದರ ಫಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ವರ್ಣಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರಾ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಮಟ್ಟುಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಮೆಯೇ. ಶಾಸನ ಪದ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಕಂದದ ಬಳಕೆ ಪ್ರಾಯಃ ಹೆಚ್ಚು. ಅದರ ಜಾಯಮಾನ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಗೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಬಳ್ಳಿಗಾವಿ ಶಾಸನ'(೧೧೫೯)ವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸ ಛಂದಸ್ಸಿನ ನಿಯಮ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದೆ. (೪x೩ ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣವಿನ್ಯಾಸ). ಆದರೆ ವಿರಳವಾಗಿ ಗಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಂಗ ತಲೆದೋರಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ರಗಳೆ ಮಟ್ಟುವಿನ ಬಳಕೆ ಸಹಿತ ಕಡಮೆಯೇ. ಐದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ರಗಳೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಶಾಸನಗಳೂ ಸಹಿತ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಆಂಧ್ರ ಗಡಿಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಾಕವಿ ಹರಿಹರನ ಪ್ರಭಾವ ಆ ಶಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗಿರಬಹುದು! ಕೊಪ್ಪಳ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ (೧೧೦೦) ಲಲಿತ ರಗಳೆಯ ಪಾಠವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಹರಿಹರನಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

 ISSN – 519- 2395-0978

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾಷಟ್ಪದಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಬಳಕೆ ತುಂಬ ಕಡಮೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಾಳವಾರ ಶಾಸನ(೧೫೫೭)ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾಘಟಿತ ಭಾಮಿನಿ ಲಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇವದುರ್ಗ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (೧೬೯೦) ಮಾತ್ರಾಘಟಿತ ಮೂರು ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಸಿಗುವ ಮಟ್ಟುಗಳು ಅಂಶವೃತ್ತಗಳು. ಭಾಷೆ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಕವಿ ದೇಸಿಗೆ ಒಲಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಏಳೆ, ತ್ರಿಪದಿ (ಒಟ್ಟು ೧೨ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ೩೪ ತ್ರಿಪದಿಗಳು), ಪಿರಿಯಕ್ಕರ (ಒಟ್ಟು ೧೬ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ೧೮ ಪಿರಿಯಕ್ಕರಗಳು), ಮೂಲಷಟ್ಪದಿ (ಒಟ್ಟು ४೭ ೧/೨ ಷಟ್ಪದಗಳು), ಉತ್ಸಾಹ (ಒಟ್ಟು ೧) ಇವುಗಳ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಟ್ಟುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನು, ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಆಯಾ ಮಟ್ಟುಗಳ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಗಣಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಗಣಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಅದು ಸಹಜ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಬಳಕೆ ವಿರಳ. ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಪಾಠ 'ಊರ ಕಡೆಯ ತೊಜೆಯ ತಡಿಯ ಕರಿಯ ಕಲ್ಲಮೋಜಿದಿಂ । ಪುತ್ತೂರ ಪೊಲೆಯರಿಪ್ಪ । ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ೨ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಗಣವಿನ್ಯಾಸ ತಜ್ಞರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ. ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಶೋಧವೆಂದರೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು. ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇವದುರ್ಗ ಶಾಸನ (೧೬೯೦)ದಲ್ಲಿ ೫ ಸಾಂಗತ್ಯ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾಲಯದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮಟ್ಟುಗಳು ಅಂಶಲಯಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದುವು. ಅಂಶಲಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಒಂದು ನೆಪ. ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ವಾಕ್ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬರುವಂತಹದು ಅಂಶಛಂದಸ್ಸು. ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತ ದೇಸಿ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಸಾಂಗತ್ಯ ಮಟ್ಟುವಿನ ಬಳಕೆ ಪ್ರೌಢವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ಸೂಚನೆಯೂ ಆ ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ವೈಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ವರ್ಣವೃತ್ತಗಳ ಪಾದದ ಕೊನೆಗೆ ಹಾಗೂ ಕಂದದ ದೀರ್ಘಪಾದದ ಕೊನೆಗೆ ಗುರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬರಬೇಕು. ಆದರೆ ಲಘು ಬಂದಿದೆ. ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಪದಗಳು ಸ್ವರಾಂತಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂತಹುಗಳನ್ನು ವ್ಯಂಜನಾಂತವೆಂದು ಭಾವಿಸದಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಾಧೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕ ವಿಷಯ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ರುದ್ರಗಣಗಳು ಆಗಾಗ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದು ಸಹಜ. ಆದರೆ 'U —' ಈ ಗಣದ ಪ್ರಯೋಗ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದು ಸಾಧುವಲ್ಲ. ಕೆಲವೆಡೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಗಳು ವಿರೂಪವಾಗಿವೆ.

 ISSN – 519- **2395-0978**

ಅಕ್ಷರ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳು (ಸಮವೃತ್ತಗಳು) ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಪಾದಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪದ್ಯಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಹೆಸರೇ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಚಂಪಕ ಮಾಲೆಗೆ ಚಿತ್ರಲತೆ, ಉತ್ಪಲಮಾಲೆಗೆ ಕಾಮಲತಿಕಾವೃತ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಪ್ರಾಸ ಕಡ್ಡಾಯ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನಿಯಮ ಕೆಲವೆಡೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ವೈಲಕ್ಷಣಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಇಂತಹ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ಣ ಶಾಸನಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಊಹೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ, ಹೀಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರಮದಿಂದ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಅಭ್ಯಾಸದ ಗಾಢತೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳ ಅರ್ಥಛಾಯೆ ಕುರಿತು ತೋರಿದ ಸಂಗತಿಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಿಮರ್ಶೆ ನಡೆದಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಆ ಕುರಿತು ಅವರ ಹೊಸಬಗೆಯ ಸಲಹೆಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಶಾಸನಛಂದಸ್ಸು ಕುರಿತು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅವರು ಕೊಡುವ ಸೂಚನೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಗಾಢಚಿಂತನೆಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಈ ಲೇಖನಗಳು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿಯದಾಗಿದ್ದರೂ (Descriptive Approach) ಶಾಸನ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಕೆಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಈವರೆಗೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ, ಅಂಶಛಂದಸ್ಸಿನ ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಶಾಸನ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪಂಡಿತರಿಗಿಂತ ಹೊಸ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಮಾತ್ರಾಗಣ ಘಟಿತ ಭಾಮಿನಿ ಮತ್ತು ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಗುರುತಿಸಿದವರು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು. ಅದರಂತೆ ಶಾಸನೋಕ್ತ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಭೀಮಸಮುದ್ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (೧೦೬೭) ದಾಖಲಾದ ಷಟ್ಪದವೇ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಮೊದಲ ಷಟ್ಪದ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಡೂರು ಶಾಸನ (೧೦೩೪)ದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದವೊಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಕಾಲ ಮತ್ತು ರಚನೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಮೊದಲ ಷಟ್ಪದ ಆಡೂರು ಶಾಸನದ್ದು ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾದುದು. ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ನಿರಂತರತೆ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಗತಿ ಇದರಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ISSN – 519- **2395-0978**

ಸೀತಾರಾಮ್ ಜಾಗೀರದಾರ್ ಅವರ ಛಂದಸ್ಸಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳ ಸಂಕಲನ **'ಛಂದೋರಚನಾ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು'** (೧೯೮೪) ಎಂಬ ಕೃತಿಗೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯು ಅಭ್ಯಾಸಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಜಾಗೀರದಾರ್ ಅವರ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವವರು ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಲೇಖನ ಸಂಕಲನವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ರಗಳೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಕ್ಷರ ವೃತ್ತಗಳೇ ಮೂಲ'ವೆಂಬ ಜಾಗೀರದಾರ್ ಅವರ ನಿಲುವನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ನಿಲುವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಜಾಗೀರದಾರ್ ಅವರ ಕಾಣಿಕೆ ಇರುವುದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಛಂದೋಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿ, ಲೇಖಕರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ, ಶಾಸನಗಳ ಹಾಗೂ ಆರ್ವಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ, ಜನಪದ ಮಟ್ಟುಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರಿವೂ ಆಲೋಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಇದು ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ಛಂದಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಸಂಗವೂ ಹೊರತಲ್ಲ. ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಲಯದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಅಂಶಗಣಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದು, ಗಣರಚನೆ, ಪಾದಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಪ್ರಮಾಣ ಮುಂತಾದ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಯ ಛಂದೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದುದು, ಛಂದಸ್ಸಿನ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಶ್ರವಣ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟದ್ದು. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನ ರಹಸ್ಯ ಭೇದಿಸಿದ್ದು ಇವು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಶಾಸನ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಚಾಲನೆ ಅನನ್ಯವಾದುದು.

ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಮಾತುಗಳಿವೆ; ಹೊಸಸೂಚನೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಗಾಢಚಿಂತನೆ, ತರ್ಕಬದ್ಧತೆ, ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಬಲ್ಲ ನಿರ್ಣಯಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಲಯವಿನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ ಅರಿವಿಗೆ ಎಟಕುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯವಾದುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಮಟ್ಟುಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ ಛಂದೋಲಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅವರ ಬರೆಹಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ವಾಚನಪಾತಳಿಯ ಆಂತರಿಕ ರಚನೆಗಿಂತ ಶ್ರವಣಪಾತಳಿಯ ಲಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಕೆಲಸ ಇದೇ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಗೆಗೆ ಓದುಗರ ಅರಿವಿನ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಗಣ್ಯಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

◈◈◈

ISSN – 519- **2395-0978**

೬. ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆ : ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಮಾರ್ಗ

•ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ

ಗತಜೀವನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕನ್ನಡನಾಡು ಕಂಡ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠುರ ಸಂಶೋಧಕರು. ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಆಧಾರಗಳು ಮುಖ್ಯ. ತಾನು ಶೋಧಿಸಿದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಜೋಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವುದು ಸಂಶೋಧಕನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರನ್ನು ನಿಷ್ಠುರ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಕರೆದದ್ದು. ಇನ್ನು ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಂಡಿಸುವ ಅವರ ಶೋಧಗಳು ಅನ್ಯಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯೆನಿಸಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟ ಹಲವು ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಸರ್ವವೇದ್ಯ. ಕದಂಬ ಪೂರ್ವದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ಈಗಲೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಂದ, ಗುಪ್ತ, ಮೌರ್ಯರ ವಿವರಗಳ ಮತ್ತು ಸನ್ನತಿಯ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಯಾದ ಸಾತವಾಹನರ ಹೆಸರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಯವಿ, ಚಕೋರ, ವಲ(ವಲ್ಲಭ?) ರಠ(ರಟ್ಟ) ಮೊದಲಾದವರು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಆಳಿದ ಮೊದಲ ಅರಸರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ರಟ್ಟರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮನೆತನದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅವರ ಊಹೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಸಿವಖದ, ನಾಗಸಿರಿ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಶಿವಸ್ಕಂಧ, ನಾಗಶ್ರೀ ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಕರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇತಿಹಾಸ ಬರೆಯುವದರಿಂದ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಮೂಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯು ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಊಹೆ ಮಿಥ್ಯವಲ್ಲ.

ಶಾತವಾಹನರ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವರು ಕದಂಬರು. ಮಯೂರವರ್ಮ, ಕಾಕುತ್ಸ್ಥವರ್ಮ, ಮೃಗೇಶವರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಕನ್ನಡ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಸದು. ಯಾವುದೋ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಶರ್ಮ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಇವರು ಅಲ್ಲಿಯ 'ವರ್ಮ' ಹೆಸರಿನವರೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಡಿ ಸೋಲಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜ್ಯ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ಉತ್ತರದ ಅಹಿಚ್ಛತ್ರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಕದಂಬರ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದವರೆಂಬ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಊಹೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ.

ಗಂಗರ ಮೂಲ, ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಇಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಜೈನಮುನಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆಂಬ ಕಟ್ಟು ಕತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಾಸನಗಳು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಈಚಿನವು ಎನ್ನುವುದರ ಕಡೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಗಂಗರ ಮೂಲಪುರುಷ ಕೊಂಗುಣಿವರ್ಮ. ಇವನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ 'ಕೊಂಗುನಾಡು'. ಈ ಕೊಂಗು ಪದವೇ ಗಂಗವೆಂದು ಪರಿವರ್ತನೆ ಗೊಂಡಿತೆಂಬುದು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಗಂಗ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಇಂದಿನ ಗಂಗ ಸಮಾಜ ಸೇರಿದವರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡನಾಡನ್ನು ಶಾಸನಗಳು 'ಕುಂತಳನಾಡು' ಎಂದು ಕರೆದಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಇದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಕುಂತಳ ಪದದ ಮೂಲವನ್ನು ಕೊಪಣ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸುವ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಕುಥಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಕಡೆಗೆ ಬೆಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಪದದ ಮೂಲ ಕರು ಅಥವಾ ಕರಿದು ಆಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎತ್ತರ, ಕಪ್ಪು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮೂಲದ ಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮ ಒಲವನ್ನು ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕರಿದು ಪದದಲ್ಲಿಯ 'ರ'ಕಾರವು ಅರ್ಧ ಸ್ವರವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಸೊನ್ನೆ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ 'ಕಂನಾಡ'ವಾಗಿದೆ. ಉಚ್ಚಾರ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ಕಂನಡ>ಕನ್ನಡವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅವರ ಭಾಷಿಕ ವಿವೇಚನೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡವು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಡು ಮತ್ತು ನುಡಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೇ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 'ಕನ್ನಡನಾಡು' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವು ದ್ರಾವಿಡ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರದೇಶ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ತಮಿಳುನಾಡು/ತಮಿಳುಭಾಷೆ, ತುಳುನಾಡು/ತುಳುಭಾಷೆ, ತೆಲುಗುನಾಡು/ತೆಲುಗುಭಾಷೆ, ಕೇರಳನಾಡು/ಕೇರಳಭಾಷೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಮೂಲಕ ದ್ರಾವಿಡ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅಖಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇಂಥ ಬರವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ತರತಮ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳು ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಂತರ ಕದಂಬರವು ನಗರಕೇಂದ್ರಿತ ರಚನೆಗಳು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಹಾರ

ISSN – 519- **2395-0978**

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಕಾರಣವಾಗಿ ತಮಗೆ ನೀಡಿದ ದಾನವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ತಾಮ್ರ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದರು. ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಹಾರದ ಜೊತೆಗೆ ದೇವಾಲಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳದು ನಿಂತಿತು. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳಾದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಇದರಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ/ಅರಸ/ಆಡಳಿತಗಾರರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶಾಸನಗಳು ಭಾಷೆ/ಶಿಲ್ಪ/ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಇವರು ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಆದರೆ ನಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ವೀರರು; ಮತ್ತು ಇಂಥ ವೀರರ ಮಡದಿಯರ ಮರಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ವೀರಗಲ್ಲು-ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳ ಶಿಲ್ಪ, ಬರಹ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಇವರು ಸಮಾಜದ ಕೆಳವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ದಾಖಲೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿವೆ. ವೀರಗಲ್ಲಿಗಿಂತ ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳು ಮಹಿಳೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಉಪೇಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಶಾಸನ ಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ತರತಮ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ವಿಶ್ಲೇಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಾಲುಕ್ಯ ಮನೆತನದ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಡೆಸಿದ ಶೋಧಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೃಷಿ ಮೂಲದವರೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಳುಕಿ, ಸಳುಕಿ, ಚಲ್ಕ್ಯ ಎಂಬವು ಸಲಿಕೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಅದು ಗ್ರಾಮನಾಮವಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಲಿಂಗಸೂಗೂರು ಶಾಸನದ 'ಚಳುಕಿಯರ ಪೊಲಗೆರೆ', ಎರಗಲ್ ಪ್ರದೇಶದ 'ಚಾಳಕೇರ ಹೊಲ' ಮತ್ತು ರೂಗಿ ಶಾಸನದ 'ನಯಶಳ್ಕು ಪುರವರೇಶ್ವರ'ಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಶಳ್ಕುಪುರ<ಚಳ್ಕುಪುರ<ಚಳುಕಿಪುರ ರೂಪದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾನ್ವಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕವಿತಾಳ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು 'ಚಾಳುಕ್ಯಾನ್ವಯರುಂ' ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿಗೂ ರಾಜರಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದು ಶೋಧಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರು ಹೊಸ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಾದಾಮಿಯ ಒಂದು ಬಸದಿಗೆ 'ಮೇಣ ಬಸದಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಹೊಯನ್‌ಸ್ಟಾಂಗನು ಬಾದಾಮಿಯು ಬೌದ್ಧರ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಘಾರಾಮಗಳಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಗವಿಯನ್ನು 'ಲೇಣ'ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಬೆಟ್ಟವು ಲೇಣವೆನಿಸಿದ್ದು, ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜೈನರು ಇಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಗುಹೆ(ನಾಲ್ಕನೆಯದು) ಜೈನರದು. ಬೌದ್ಧರ ವಾಸಸ್ಥಳ ಲಯಣ ಮತ್ತು ಜೈನರ ನೆಲೆಯಾದ ಬಸದಿಗಳು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಲಯಣ ಬಸದಿಯಾಯಿತು. ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಅದು ಧ್ವನಿ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಲೇಣ>ಮೇಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇವು ವಿರೂಪ ಇಲ್ಲವೆ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಪಂಪನ ಆಶ್ರಯದಾತ ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಿಕೇಸರಿ,

 ISSN – 519- **2395-0978**

ರಟ್ಟವಂಶದ ಶಂಕರಗಂಡ, ವಿಜಯನಗರದ ಹುಕ್ಕ-ಬುಕ್ಕ, ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೇಮುಲವಾಡ ಚಾಲುಕ್ಯರಲ್ಲಿ ಅರಿಕೇಸರಿ ಹೆಸರಿನ ಮೂವರು ಅರಸರು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನು ಪಂಪನ ಆಶ್ರಯದಾತ. ಅರಿಕೇಸರಿ ಪದದ ಮೂಲ ರೂಪ ಅರಕೇಸಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪದಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಅರಸ+ಕೆಯ್ಯಿತ(ಕೆಯ್ತಿ>ಕೇಸಿ) ಎಂದು ಬಿಡಿಸುತ್ತ ಇದು ಆಳುವ ಮೂಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಅರಿಕ>ಅರಿಗ(ಹರಿಗ) ಪಂಡಿತ ರೂಪವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ರಟ್ಟ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಂಕರಗಂಡ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ ರೂಪ ಶಂಕರ ಗಾವುಂಡ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಶಂಕರಗಂಡರಿದ್ದು, ಮೊದಲನೇ ಶಂಕರಗಂಡ ಊರಾಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸೀಮಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಉಳಿದವರು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಮಹಾಸಾಮಂತ, ಮಂಡಳೇಶ್ವರರಾಗಿ ಪದೋನ್ನತಿ ಪಡೆದರು.

ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಹೆಸರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಾಯ, ಪ್ರೌಢರಾಯವೆಂದು; ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಡದೇವರಾಯ, ಪ್ರವುಡದೇವರಾಯವೆಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಭುಡ, ಪ್ರವುಡಗಳೇ ಮೂಲ ರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರೌಢವೂ ಸುಧಾರಿಸಿದ ರೂಪವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತೆಲುಗು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೂ ಮುಂಚೆ ಆಳಿದ ಕಾಕತೀಯ ಅರಸನಿಗೆ ಪ್ರೌಢಪ್ರತಾಪರಾಯನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೌಢ ಪದದ ಮೂಲವನ್ನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ರಾಜನನ್ನು 'ಪ್ರಭುಡು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಈ ಪದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಈ ವಿವರಣೆ ಸರಿಯೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ದೇವರಾಯರು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳಗಳು ಇದ್ದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ/ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ/ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹಿರಿಯ/ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: ಹಿರೇಕಡಬೂರು-ಚಿಕ್ಕಕಡಬೂರು, ಹಿರೇಕೆರೂರು-ಚಿಕ್ಕೆರೂರು, ಪಿರಿಯರಾಚಮಲ್ಲ-ಚಿಕ್ಕರಾಚಮಲ್ಲ, ಹಿರಿಯದೇವರಾಯ-(ಚಿಕ್ಕ)ದೇವರಾಯ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲನ್ನು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೌಢ(ಶಾಲೆ) ಪದವೂ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ 'ಪ್ರಭುವಿನ ಶಾಲೆ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮಂಜಸವಾದ ವಿವರಣೆ ಎನಿಸಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರೌಢ ಪದವು ಹಿರಿಯ ಪದದ ಅಪಭ್ರಂಶ ರೂಪವೆಂದು (ಪ್ರವುಡ>ಪ್ರೌಢ) ಹೇಳುವುದೇ ಸರಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಾಳಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ ಪದವನ್ನು ಲಾಟದೇಶದೊಂದಿಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಳುಕುಹಾಕಿದರು. ಈ ಹೆಸರಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಲಾಟದೇಶದ ಯುದ್ಧ ಇಲ್ಲವೇ ಆ ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಿ ನಡೆಸಲು ನಿಯುಕ್ತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಳಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ, ನಾಡ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ, ಕನ್ನಡಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ ಪದಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕನ್ನಡಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯವಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವನ್ನು, ಕೇವಲ ಲಾಳ/ನಾಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರದೇಶ/ನಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ (ಯುದ್ಧ) ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ರಾಜಧಾನಿ ಇರುವಂತೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದಿತು. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದಾನವನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ತಾನು ನಿಂತ ನೆಲದಿಂದಲೇ ದತ್ತಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ನೆಲೆವೀಡುಗಳೆಂದು ಕರೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಇವುಗಳನ್ನೇ ರಾಜಧಾನಿಗಳೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಮತ್ತು ಕಲಚುರಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ರಾಜಧಾನಿಗಳಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಉಪರಾಜಧಾನಿಗಳಾಗಲೂ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದ ಇಂಥವುಗಳು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಡಾ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹೇಳಿ ನೀಡಿದ ವಿವರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ.

ಸಾನಂದಚರಿತೆಯು ಶಿವನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಶರಣರ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ 'ಆಹವಮಲ್ಲನುಪ್ಪಳ'ರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದ ಪದ್ಯ, ಆಂಧ್ರದ ಜಮ್ಮಿಕುಂಟ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿಕ್ಕೆರೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆಹವಮಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉಪ್ಪಳ ಹೆಸರಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಇವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ೨ನೇ ತೈಲಪ ಮತ್ತು ಮಾಳವ ಪರಮಾರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮುಂಜರಾಜರೆಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಇವರ ಶಿವಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶೋಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಗೋವೆಯ ವಜ್ರರಾಯನ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಸಾನಂದ ಚರಿತೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಇವನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೧೪–೧೨೨೨ ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಗೋವೆ ಕದಂಬ ವಂಶದ ಶಿವಚಿತ್ತ ವೀರವಜ್ರದೇವನೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಂಡಗುಳಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಬಸವಪೂರ್ವದ ಶಿವಭಕ್ತ. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮತ್ತು ಬಿ.ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಶಿಕಾರಿಪುರ ಶಾಸನದ ಕೇಶವರಾಜನೇ ಕೊಂಡಗುಳಿ ಕೇಶಿರಾಜನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಡೋಣಿಕೊಂಡಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರು ಭಿನ್ನರೆಂದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಂಡಗುಳಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ಚಾಲುಕ್ಯ ೬ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನಲ್ಲಿ ಹೇರಿಲಾಳ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಯಾಗಿದ್ದು, ಮಂತ್ರ ಮಹತ್ವದ ಕಂದ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಹರವು ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಬಹಳಷ್ಟು ಇಂಥ ಶೋಧಗಳು ಅಧಿಕೃತವೆನಿಸಿವೆ. ಇದು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಗ್ಗಳಿಕೆಯೂ ಹೌದು.

◈ ◈ ◈

ISSN – 519- 2395-0978

೭. ಗುರುದೇವ : ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

–ಡಾ. ಹನುಮಂತ ಮೇಲಿನಮನಿ

ನುಡಿದು ಬೇಸತ್ತಾಗ । ದುಡಿದುಡಿದು ಸತ್ತಾಗ
ಜನಕ ಹಿಗ್ಗಿನ ಹಾಡು ನೀಡಾಂವಾ
ನಿನ್ಹ್ಯಾಂಗ ಆಡಾಕ । ನಿನ್ಹ್ಯಾಂಗ ಹಾಡಾಕ
ಪಡೆದು ಬಂದವ ಬೇಕೊ ಗುರುದೇವಾ!

....

ಮೂಡಲಕ ಮೂಡೀದಿ । ಪಡುವಲಕ ಓಡೀದಿ
ದಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೂಡೀದಿ ಗುರುದೇವಾ!
ಹಾಡಿ ಹಣ್ಣಾದಿ ನೀ । ಜಗದ ಕಣ್ಣಾದಿ ನೀ
ದುಡಿದು ಸಣ್ಣಾದಿ ನೀ ಗುರುದೇವಾ!

– ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಗುರುದೇವ. ಅವರಿಂದ ಕಲಿತದ್ದು ಸಾಗರದಷ್ಟು. ಅವರ ನೆನಪೆ 'ಸುಖದ ಸಮುದ್ರ'. ದಿನವೂ ಹೊಸತನವನ್ನು ತುಂಬುವ ಅವರ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯ ನನ್ನ ಜೀವನದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಶಿಸ್ತು, ಸಮಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ, ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿ, ಕನ್ನಡ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಅವರಿಂದ ಕಲಿತೆ.

ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಾರ್ಗಕಾರರಾದ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ನನ್ನಂಥ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದವರು. ನಾನು ಅವರ ನೇರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಗುರುಬೋಧನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಯನಾದವನು. ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಬಂದ ದಿನದಿಂದಲೇ ಅವರ ನನ್ನ ಗುರು–ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರೀತಿ–ಗೌರವದ ಮೂಲಕ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ನಾನು ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ ಸರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪೂರೈಸಿ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗಾಗ ಪೀಠದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರವನ್ನು ತಲುಪಿಸಲು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಡಾ. ರಾಜೂರ ಗುರುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಒಂದು ದಿನ 'ನೀ ಯಾವ ಊರಾಂವ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. 'ನಾ ವಿಜಾಪುರದವನರೀ' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ. ಅವರು ನಾನು ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯವರಾದ ಕಾರಣವೋ ಅಥವಾ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಂಬ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಸಂಬಂಧವೋ ತಿಳಿಯದು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧ ತಂದೆ ಮಗನ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಸರ್ ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇವು. ಆಗ ಒಬ್ಬರು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಕುಶಲೋಪಚಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ 'ಇವರು ನಿಮ್ಮ ಮಗನೇನು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಸರ್ ನಿಲ್ಲದೆ ಹೌದು 'ಇವ ನನ್ನ ಮಗ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಅಂದದ್ದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು.

೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರ್ ರೂಪಿಸಿ, ಕಾರ್ಯ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲು ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸಂಪಾದನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಾರವಾಡ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾದಾಗ ನಾನು ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ಈಗಾಗಲೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗದಿರುವುದು ಸರ್‌ಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಸಂಪುಟಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ೧೫ನೆಯ ಸಂಪುಟ ಸಿದ್ಧಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ವಿಚಾರ ಈಗಾಗಲೇ ನೆಡೆದಿತ್ತು. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸರ್‌ನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಒಂದುದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಸರ್ ನನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ 'ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗು' ಎಂದರು. ನನಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ನಾನೇನಾದರೂ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ್ದಿನಾ ಎಂಬ ಅಳುಕು ಶುರುವಾಯಿತು. ಅಂಜುತ್ತ ಸರ್ ಮನೆ ತಲುಪಿದೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಲಿಸ್ಟ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದರು. 'ಬಾ ಕುಂದರು' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಓದಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ತಲೆ ಬುಡಾ ಏನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಕೊನೆಗೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಎರಡು ದಿನದಲ್ಲಿ ಝೆರಾಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಸಿ ತರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟೆ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಇದನ್ನು ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ.ಮಾಡಿಸು 'ಇದಕ್ಕೆ ನೀನೆ ಸಂಪಾದಕನಾಗು' ಎಂದಾಗ ನನಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಇನ್ನೊಂದು ಭಯ, ಆತಂಕ. 'ಬೇಡ ಸರ್ ನಾನಿನ್ನು ಚಿಕ್ಕವನು. ನನಗೆ ಈ ಸಂಪಾದನೆ–ಪರಿಷ್ಕರಣ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದಾಗ 'ನಾ ಅದೀನಿ ನೀ ಮಾಡು, ಹೋಗು' ಎಂದರು. ಸರ್ ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಅವರ ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ತಕ್ಷಣ ಹೊಳೆಯಿತು. ಮೌನವಾಗಿ ಮನೆ ದಾಟಿ ಬಂದೆ. ಮನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಹಣೆ ಮಣಿದೆ.

೨೦೦೮ರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಲ್.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಹುದ್ದೆಗೆ ಅರ್ಜಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸರ್‌ಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ನನ್ನ ನೋಡಿ 'ಯಾಕ ಈಗ ಬಂದಿ?'

 ISSN – 519- 2395-0978

ಎಂದರು. ನಾನು ಹೆದರುತ್ತ ಅರ್ಜಿ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದೆ. 'ಆಯಿತು, ಪ್ರಭಾಕರ ಕೋರೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳತಿನಿ' ಎಂದರು. ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಕಾರು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. 'ಬಾ ಕುತಗೋ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೆ.ಎಲ್.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಚೇರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಡಾ. ಕೋರೆಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸಿ 'ಇವ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆ ಹುಡುಗ, ನಿಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಾಗಿ ದುಡಿತಾನ, ನೀವು ಕರದಿರೋ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಹುದ್ದೆಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕ್ಯಾನ, ಇವನ್ನ ತಗೋರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೋರೆಯವರು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಆಡದೇ ನನ್ನನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕೆ.ಎಲ್.ಇ. ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೌಕರಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಸರ್ ಮಾತಿನಿಂದ ಸುಳ್ಳಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಪೈಸೆನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ನನಗೆ ಅವರು ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟರು. ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕನೆಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟವರು ನನ್ನ ಗುರುದೇವ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳ ರೂವಾರಿ. ಪುಸ್ತಕ–ಬರವಣಿಗೆ–ಪ್ರಕಟಣೆಗಳೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ದಣಿವೆನ್ನುವುದೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಗಲು–ರಾತ್ರಿಗಳೆನ್ನದೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುಸ್ತಕಗಳ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ.ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸರ್ ವಚನ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಧಾರವಾಡ ಇವರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಜೆ ೫ ಗಂಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ರಾತ್ರಿ ೧೦ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಫ್ರೂಫ್ ತಿದ್ದಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಿರಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಒಂದು ದಿನದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ; ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕೆಲಸ. ಡಾ. ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ದಿನವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ ಈ ರೀತಿ ಶ್ರಮಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನಾನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ನಾನೇ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತೆ. ಅಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿತಾದ ಮೇಲೆ ಸರ್‌ಗೆ ಒಂದುದಿನ ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. 'ಹಂಗ ಅಂದ್ರ ನೀನೆ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡು' ಎಂದರು. ಒಂದು ಲ್ಯಾಪ್‌ಟಾಪ್ ಖರೀದಿಸಿ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಸರ್ ಶ್ರಮದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡೆ. ದಿನವು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಯಕ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕ, ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾನು ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಅವರು ಎಂದೂ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಆಗಲೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿರಲಿ, ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವ್ಯವಹಾರ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪತ್ರಾಗಾರ ಇಲಾಖೆಯ ವತಿಯಿಂದ ಸರ್ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ ಯೋಜನೆ ಆಯೋಜಿಸಿದರು. ಮೊದಲ ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ೨೫ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ನಾಡಿನ ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸಂಪಾದಕರನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿದರು. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ.

ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸಿದರು. ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಸರ್‌ಗೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ನನಗೂ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೫೦ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪತ್ರಾಗಾರ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಕೀರ್ತಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟರು.

ಬಸವ ಸಮಿತಿ ಮೂಲಕ **'ವಚನ ಭಾಷಾಂತರ ಯೋಜನೆ'**ಯನ್ನು ಸರ್ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ೨೫ ಸಾವಿರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ೨,೫೦೦ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮೂಲ ಪಠ್ಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಬಸವ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಈ ವಚನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೀಟಿಂಗ್ ಕರೆದಿದ್ದರು. ಆಗ 'ವಚನ' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸದ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಚನಗಳ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೃಪಾ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ಸ್ ಇವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಾ ಅಂದರು. ರಾತ್ರಿ ೮ ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಒಳಗೆ ಬಾ ಅಂದರು. ಡೈನಿಂಗ್ ಟೇಬಲ್ಲಿಗೆ ಕೂತಿದ್ದರು. ನನಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ತಾಟ ಹಚ್ಚಿದ್ದರು. ಊಟಾ ಮಾಡು ಅಂದರು. ನಾನೇನು ಮಾತನಾಡದೆ ಊಟ ಮಾಡಿದೆ. ೨ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿದರು. ಹೊರಗಡೆ ಆಟೋ ಬಂದಿತ್ತು. ಬಾ ಹೋಗೋಣ ಎಂದರು. ಆಟೋ ಹತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೃಪಾ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು, ಓ ಇವರು ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆಂದು. ಕೃಪಾ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸೆಂಟರ್ ತಲುಪಿದಾಗ ೮.೩೦. ಗಂಟೆ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲು ರಮಾನಂದ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ೮.೩೦ ಗಂಟೆಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿತು. ನಾನು ಸರ್ ಇಬ್ಬರು ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ಬಿಡದೆ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಸರ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಈಗ ಮುಗಿಯಬಹುದು, ಆಗ ಮುಗಿಯಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆ. ಆ ಕಾರ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ೨ ಗಂಟೆಗೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಪ್ರಿಂಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆವು. ಅವರ ಕಾರ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ದಂಗು ಬಡಿಸಿತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಇಂಟರ್‌ಸಿಟಿಗೆ ಸರ್ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದರು.

೨೫ ಸಾವಿರ ವಚನಗಳನ್ನು ಬೈಬಲ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಸರ್ ಆಯೋಜಿಸಿದರು. ಈ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ತಲುಪಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಓದಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಸರಕಾರದಿಂದ ಆ ಯೋಜನೆಗೆ ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ೨೫ ಸಾವಿರ ವಚನಗಳನ್ನು ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಹೊರಡಿಸಿದರು. ನಾನು ಬೇಡ ಸರ್ ಎಂದಾಗಲೂ 'ಆ ಕೆಲಸ ಯಾರ ಮಾಡತಾರ?. ಕನ್ನಡ ಕೆಲಸ ಅಂದ್ರ ಕೈ ಮುಗದ ಮಾಡಬೇಕ' ಎಂದರು. ನನಗೆ ವಚನಗಳ ಎಲ್ಲ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಇದು ಹಾಗೆ ಬರಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು

 ISSN – 519- **2395-0978**

ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ೨ ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಫೋನು 'ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು ಕೆಲಸ?' ಎಷ್ಟು ಸಂಪುಟ ಮುಗಿಸಿದೆ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ನಾನು 'ಒಂದು ಮುಗೀತರಿ, ಮಾಡಾಕತೀನರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ 'ಕೆಲಸಾ ಮಾಡುದಲ್ಲ; ಮುಗಸೊದು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ, ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ೨ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರ್ಯ ನನ್ನಿಂದ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ಸಂಪುಟ ೧೯೦೦, ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಪುಟ ೧೮೦೦ ಪುಟಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಅದಕ್ಕೆ "ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ" ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಅದರ ತಿದ್ದುವಿಕೆ, ವಿನ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರ್ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಹಗಲೂ ಮಾಡಿ ದುಡಿದರು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೭ ಗಂಟೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತರೇ ರಾತ್ರಿ ೧೦ ಗಂಟೆಯ ವರೆಗೂ ನಿರಂತರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಮಯದ ಅರಿವೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಊಟದಲ್ಲೂ ಧ್ಯಾನವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಮ್ಮ ಸರ್‌ಗೆ ಸಂಸಾರದ ಬಲ ಹೇಗಾಗಿದ್ದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಲವೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ 'ಒಡಲೆರಡು ಜೀವ ಒಂದು' ಎನ್ನುವ ಹಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ 'ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಮನೆಯಾಗಿ, ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಾಗಿ, ಇಚ್ಛೆಯನು ಅರಿವ ಸತಿಯಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚೆಂದ' ಎಂಬ ವಚನ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ ಓದಿಗೆ-ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಅಮ್ಮ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರ್ ಮತ್ತು ನನಗೆ ಕೆಲಸದ ಚಿಂತೆ. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಊಟದ ಚಿಂತೆ. ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟ, ಚಹಾ, ತಿಂಡಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ ಕೈ ರುಚಿ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಹೊಸ ರುಚಿಯನ್ನು ಅಮ್ಮನಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಮ್ಮ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರೀತಿ-ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದು ಬೆಳೆದವನು.

ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ 'ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ'ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸರ್ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ೧೫ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳನ್ನು ೨ ಮಹಾಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಅವರ ಯೋಜನೆ ದುರಂತ ಸಾವಿನಿಂದಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ ಮತ್ತು ನಾನು ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದೇವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮದ್ರಷ್ಟಾರ ಹರ್ಡೇಕರ ಮಂಜಪ್ಪನವರ ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟ (೨೦೦೬) ವನ್ನು ಸರ್ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಮುನ್ನ ನನಗೆ ಪ್ರೂಫ್ ನೋಡಲು ಹೇಳಿದರು. ೧೦೭೦ ಪುಟಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಯಂಕಾಲ ಮರಳಿ ಕೊಡುಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಾನು 'ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಸರ್' ಎಂದೆ. 'ಅದು ತಾನೇ ಆಗತದ ಹೋಗು' ಎಂದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದ ವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಓದಿದೆ. ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುವುದು ನನ್ನ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಸರ್ ಗಮನಿಸಿಯೇ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸಂಜೆ ಮತ್ತೆ ಫೋನು. ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿದೆ ಸರ್ ಎಂದೆ. 'ತಗೊಂಡ ಬಾ' ಅಂದರು. ನಾನು ಪ್ರೂಫ್ ತಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು

 ISSN – 519- **2395-0978**

ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾದರು. 'ಇಷ್ಟು ಹೆಂಗ ಕರೆಕ್ಷನ್ ಉಳಿದವು' ಎಂದರು. ನಂತರ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ನಾನು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವನು. ಆದರೂ ನಾನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡುದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಸರ್ 'ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ಸಾಸನೂರ ಬದುಕು-ಬರಹ'(೨೦೦೯)ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳ ಕೈ ಬರಹವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದು ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಬದುಕು-ಬರಹ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿಸಲು ನನಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ಅದರ ಪರಿವಿಡಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ 'ಸರ್ ಶಿವಾನುಭವ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಸನೂರ ಅವರು ಬರೆದ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆಯಲ್ಲರ್ರಿ' ಅಂದೆ. 'ಹೌದಾ, ಎಷ್ಟದಾವ ನೋಡು. ಅವೆಲ್ಲಾ ಝೆರಾಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ತಗೊಂಡ ಬಾ' ಅಂದರು. ನಾನೆಲ್ಲವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ-ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ 'ಇವೆಲ್ಲ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಕಟಾಗ್ಯಾವ ನಾ ನೋಡೆ ಇಲ್ಲ' ಅಂದರು. ಅವನೆಲ್ಲ ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಅದೊಂದು ಆಕರಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

ಗುರುಬಸಪ್ಪ ಫಕೀರಪ್ಪ ಹಳಕಟ್ಟಿ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ (೨೦೧೩) ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೋ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಅದರ ಸಿ.ಡಿ. ತರಿಸಿ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯವರ ಫೋಟೋ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಧಾರವಾಡದ ರವಿವಾರಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮನೆ ಇತ್ತು. ಸರ್ ನನ್ನ ಕರೆದು 'ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು. ಹೋಗುವಾಗ ಒಬ್ಬ ಫೋಟೊಗ್ರಾಫರನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು' ಅಂದರು. ಅವತ್ತು ಯಾವ ಫೋಟೊಗ್ರಾಫರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹಳಕಟ್ಟಿ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಮನೆಯ ಕೋಣೆಯ ಒಳಗಡೆ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಫೋಟೊ ತೋರಿಸಿ 'ಇದೇ ನೋಡ್ರಿ ಆ ಫೋಟೊ' ಅಂದರು. ಗುರುಬಸವಪ್ಪನವರ ಫೋಟೋ ದೊಡ್ಡಗಾತ್ರದ ಫ್ರೇಮ್ ಹೊಂದಿತ್ತು. ನಾನು ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಮೊಮ್ಮಗ ಅವರನ್ನು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಫೋಟೊ ಬೈಕ್ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸರ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಫೋಟೊ ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. 'ನೀ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂಗ ಹನುಮಂತನೆ ಅದಿ. ಸಂಜೀವಿನಿ ಕಡ್ಡಿ ತಗೊಂಡ ಬಾ ಅಂದ್ರ, ಗುಡ್ಡಾನೆ ತಂದಿ" ಅಂದರು. ಇಬ್ಬರೂ ನಕ್ಕೆವು. ಫೋಟೊ ಪ್ರತಿಮಾಡಿಸಿ ಮರಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೆವು.

೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಸರ್ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಹಣವೆಂದರೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 'ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಗಳಿಸುವುದು; ತೀರ್ಥದ ಹಾಗೆ ಬಳಸುವುದಾಗಿತ್ತು'. ಖರ್ಚು ಕಮ್ಮಿ, ಕಾರ್ಯ ಜಾಸ್ತಿ. ೧೨ ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮೊದಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹಣ ತರಿಸಿ ಕವರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಚೇರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಗ್ರಿ ತರಿಸಿದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಶೀದಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕಚೇರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಪೇಪರ ಮತ್ತಿತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರಲು ೫೦ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಿದ. ಸರ್ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದೆ ತಾವೇ ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು.

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಹಣ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದ ಬಗೆಗೆ ಅಡಿಟ್ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ ಸ್ವತಃ ಅಡಿಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅಡಿಟ್ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡಿಟ್ ಮಾಡಿಸುವಾಗ ಪಾಸ್‌ಬುಕ್ ನೋಡಿದ ಅಡಿಟ್‌ರ 'ಸರ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಕೌಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ೪ ಲಕ್ಷ ಹಣ ಉಳಿದಿದೆ. ಏನು ಮಾಡೋದು' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಸರ್ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಯೋಚನೆಯೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತಕ್ಷಣ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. 'ಏನ ಮಾಡೋದು?' ಎಂದು ನನಗೂ ಏನೂ ಹೊಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ಹಣ ಉಳಿಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಹಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಕೌಂಟಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಬೇರೆ ಯಾರಾದರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರೆ ಖಾತೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್‌ಗೆ ಇದ್ದ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಭಾಭವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪೋಡಿಯಂ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಪೋಡಿಯಂ ನೀಡಿದ ಅಂಗಡಿಯವರಿಗೆ ಅರ್ಧ ಹಣಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನರ್ಧ ಬಾಕಿ ಉಳಿಸಿದ್ದೆವು. ಅಂಗಡಿಯವರಿಗೆ ಚಕ್ ನೀಡುವುದು ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತವಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಗ್ರಿ ಖರೀದಿಯಾದ ಕೆಲವೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್‌ಕಮ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್‌ದವರು ಸರಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮೇಲೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಹಣದ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಅಂಗಡಿಯವರು ದಿನವೂ ಸರ್‌ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸರ್ ಕೆಲವು ದಿನ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ವಯಕ್ತಿಕ ಹಣವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ತೆಗೆಸಿ ಅಂಗಡಿಯುವರಿಗೆ ನೀಡಿದರು. ಆನಂತರ ಅದನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ನಿರ್ಮಿಸುವುದೆಂದರೇ ಅದೊಂದು ಸಾಹಸದ ಕಾರ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗದೇ ಇರುವ ಮಲಾಮರಡಿ, ಸುಲದಾಳದ ಕೆಲವು ಜನ; ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರದಿರುವ ಬೆಳಗಾವಿಯ

ISSN – 519- 2395-0978

ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಬೇಗ ಬೇಗ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸದ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ–ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಮಧ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಸರ್ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಕೆಲವು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮುಚ್ಚಯವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಸಮುಚ್ಚಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ನಿಂತು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೋರುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಸಿದರು. ೪೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸರಕಾರದಿಂದ ಪಡೆದು ಅದೊಂದು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಭವನವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದರು.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಭಾಭವನ ರಚನೆಗೊಂಡಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವಾಗ ತಾವೇ ಹತ್ತಾರು ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಗೆ ತಾವೇ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ತರಲು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇವು. ಕಾರ್ ಇಳಿದವರೇ ನೇರವಾಗಿ ಚೇರ್ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಚೇರ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಎದ್ದು ಮಾಡಿದರು. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲಸಗಾರರು ಇವರು ಯಾರು? ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸೋಜಿಗದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ 'ಅವರು ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಚೇರ್ ಬೇಕಾಗಿವೆ. ಅದನ್ನು ಟೇಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದಾಗ ಅವರು ಇಂತಹ ಗಿರಾಕಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯೂ ನೋಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಕ್ಕರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಮಗ್ರಿ ಖರೀದಿಸುವಾಗಲೂ ಇದೇ ವೈಖರಿ. ಇದು ವಿನೋದವೆನಿಸಿದರೂ ಅವರ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ನಾವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವಾಗ ಸರ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿತು. ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾದಂಬರಿ, ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯ, ಒಂದು ವರ್ಷ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಗೈದವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿರುವುದು ಸ್ಮರಣೀಯ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಫಲಕಗಳ ರಚನಾ ಕಾರ್ಯಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರ್ ನನಗೆ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಯ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಪೂರೈಸುವುದು ಅವರ ನಿಯಮವಾಗಿತ್ತು.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಸದಸ್ಯರ ಸಭೆಗಳ ರೂಪರೇಷಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ, ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆ, ವರದಿ ತಯಾರಿಕೆ–ಪ್ರಕಟಣೆಯಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಸರ್ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೆಲ್ಲ ಸಮಯ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಜರಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸದಸ್ಯರ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ವರ್ಷ(೨೦೧೨)ವೇ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಾಂಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಕಥೆ' ಆತ್ಮಕಥೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಪ್ರಕಟಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದಿಂದ ೪೦ ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಪ್ರೊ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಅಕ್ಕಿಯವರನ್ನು ಸಂಪಾದಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದರು. ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೇ ಆವರಿಸಿತು. ೧೨ ಸಾವಿರ ಪುಟಗಳ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಪೂರೈಸಿದ್ದು ೪ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೇ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಬೇತಾಳದ ಹಾಗೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಫ್ರೂಫ್ ರಿಡಿಂಗ್ ಕಾರ್ಯ ನನ್ನ ಮತ್ತು ಸಂಪಾದಕರ ಮೇಲಿತ್ತು. ನಿರಂತರ ಕಾರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯದ ಕಾರಣಿಪುರುಷರು ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲೆ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತದಿಂದ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್‌ಗೆ ಪತ್ರಬಂದಿತು. ಪತ್ರ ಬಂದ ಮರುದಿನವೇ ಸರ್ ನಾನು ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಬಂದೆವು. ನೇರವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಯಾವುದೋ ಮಿಟಿಂಗಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಟೆಂಡರ ಹತ್ತಿರ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಬಂದಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳು, ಈ ಬಾಕ್ಸ್ (ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ೧೫ ಸಂಪುಟಗಳು)ಅವರಿಗೆ ತಲುಪಿಸೆಂದು ಹೊರಬಂದೆವು. ಎರಡು ದಿನಗಳಾದರೂ ಅವರಿಂದ ಫೋನ್ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಭೇಟಿಯಾಗಲೂ ಸೂಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸರ್ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಯಿತು. 'ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಂತ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇರಲಿ ಬಿಡು' ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಉಮಾಶ್ರೀಯವರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸಂಪುಟ ಬಿಡುಗಡೆಯೇನೊ ಆದವು. ಆದರೆ ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು. ರಾಜೀನಾಮೆ ಪತ್ರ ಓದಿದ ಸಂಗತಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರಾಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. (ಕಲಬುರ್ಗಿ ಸರ್ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗುವ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜೀನಾಮೆ ಪತ್ರಗಳೆರಡನ್ನು ಒಂದೇ ದಿನ ನನ್ನಿಂದ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು). ಸರ್ ಕಂಡ ಕನಸುಗಳು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೂರಾಗಿದ್ದವು.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇ ಸರ್ ಕೊನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಯಿತು. ೩ ವರ್ಷ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಾಧನೆ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೈಲುಗಲ್ಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ ಅಂತಹ ನಿಷ್ಠಾವಂತ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ, ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿ.

ಸರ್ ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಾಡಿನ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಪುಸ್ತಕಗಳ ಡಿ.ಪಿ.ಟಿ. ಕಾರ್ಯ, ಪುಟಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದ ಬಗೆಗೆ ಕಾಳಜಿವಹಿಸುವಂತೆ ನನಗೆ

ISSN – 519- **2395-0978**

ನಿರ್ದೇಶನವಾಯಿತು. ಸರ್ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ತಿದ್ದಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರುವುದು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕಾಳಜಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಸದಾನಂದ ಕನವಳ್ಳಿಯವರು ಸರ್ ಗುರುಗಳು, ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯರು. ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಚಿಂತನಶೀಲರು, ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು. ಕನವಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಹಿಂದಿ-ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲಿದ್ದ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿದವರು. ಅವರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು.

ದಿನಾಂಕ ೩-೪-೨೦೧೫ರಂದು ಪ್ರೊ. ಸದಾನಂದ ಕನವಳ್ಳಿಯವರು ಜರ್ಮನ್ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಸರ್ ಫೋನ್‌ದಲ್ಲಿಯೇ 'ಎಪ್ಪಾ! ಎಂಥಾ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದಿ' ಎಂದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಕೆಲವು ಆತ್ಮೀಯ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು, ಪತ್ರಿಕೆಯ ವರದಿಗಾರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ೨ ಗಂಟೆಗೆ ದವಾಖಾನೆಗೆ ಬಂದರು. ನನಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ದುಃಖ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅವರ ಕಾಳಜಿ, ಪ್ರೀತಿ-ಗೌರವವನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾದೆ. ಪ್ರೊ. ಕನವಳ್ಳಿ ಅವರ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಭಾಯಿಸಿದರು. ಅವರು ಅತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡದ್ದು ಇದು ಮೊದಲ ಸಲವಾಗಿತ್ತು. ಎಂದೂ ಧೈರ್ಯಗೆಡದ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಧಾರವಾಡದ ಸ್ಪಂದನ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ವ್ಹಿ. ಮಲ್ಲಾಪುರ ಅವರನ್ನು ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸರ್, ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ನಾನು ದವಾಖಾನೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಹೋದೆವು. ಸರ್ ಡಾ. ಮಲ್ಲಾಪುರ ಅವರ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ದುಃಖ ತಡೆಯಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರು. ಡಾ. ಮಲ್ಲಾಪುರ ಅವರ ಮೇಲೆ ಸರ್‌ಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ-ಗೌರವವಿತ್ತು.

ಸರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿ ನನಗೆ 'ಸಾಹಿತ್ಯಕ ತರಬೇತಿ' ನೀಡಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಅಕ್ಷರ ಯಾವ ತಜ್ಞರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗದ ರೀತಿಯವು. ಶಾಸನ, ತಾಡೋಲೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಓದುವುದು ಸುಲಭ. ಸರ್ ಅಕ್ಷರ ಓದುವುದು ತುಂಬ ಕಠಿಣ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಓದಿ ಅವರಿಂದ ಶಹಬಾಶ್‌ಗಿರಿ ಪಡೆದವನು. ಅವರು ಬರೆದ ಬರಹ ಇನ್ನೂ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ 'ಟೈಪ ಮಾಡಲು ಬಾ' ಎಂದು ಫೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಓದುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಟೈಪ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರ ಓದುವ ಆ ವಿಷಯಗಳು ನನಗೆ ಮನನವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಬರಹ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಾನೇ ಓದಿದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಜ್ಞಾನದ ಅನುಭವ ಅಪಾರವಾದುದು. ವಿದ್ವತ್ತೆಂದರೇನೆಂಬುದು ಆಗ ನನಗೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಅವರಿಂದ ನಾನು ಪಡೆದ ಅನುಭೂತಿ. ಅನುಭವಾಮೃತವನ್ನು ಅವರು ಆಗಾಗ ನನಗೆ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಶೋಧ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅವರಿಂದ ನಿರಂತರ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಬರಹದಲ್ಲೂ ಒಂದು

 ISSN – 519- 2395-0978

ಹೊಸತನ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವ ಬರಹದಲ್ಲೂ ಪುನರುಕ್ತಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರದು ಬೆಂಕಿಯಂತಹ ಬರಹ, ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿಯಂತಹ ಪ್ರಕಾಶ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಳ್ಳು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯತ್ತನ್ನು ಕೆಡಿಸಬಾರದೆಂಬುದು ಅವರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವರು. ಸುಳ್ಳು ವಿಷಯವಿದ್ದರೆ ನಂಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಸರಳವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು.

ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಲೋಕದ ಡೊಂಕು ತಿದ್ದುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಶೋಧನೆ ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿದರು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರು. 'ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಸಾಯಲಿಕಲ್ಲ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಕೂಡ ಬಾಳಲಿಕ್ಕೆ' ಎಂಬ ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯ ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ.

ನನಗೆ ಸರ್ 'ತಂದೆ ನೀನು ತಾಯಿ ನೀನು ಬಂಧು ನೀನು ಬಳಗ ನೀನು ನೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲಯ್ಯಾ' ಎನ್ನುವ ಹಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಾವಿನಿಂದ 'ತಬ್ಬಲಿಯು ನೀನಾದೆ ಮಗನೆ' ಎನ್ನುವ ಹಾಗಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಹಳೆ ಬೇರು
ಕೂಡಿರಲು ಮರ ಸೊಬಗು

-ಡಿ. ವ್ಹಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ

◈◈◈

ISSN – 519- 2395-0978

೮. ಬೆಂಕಿಯನ್ನುಂಡು ಬೆಳಕು ನೀಡಿದ ಮಹಾಗುರು

♦ಡಾ. ಸಾವುಕಾರ ಎಸ್. ಕಾಂಬಳ

"ಗೆಲ್ಲಲಾಗದಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ವಿಲಿಯಂ ಶಾಟ್‌ನರ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈತ ಅಮೆರಿಕೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಟಿ.ವಿ. ಚಾನೆಲ್‌ನ 'ಸ್ಟಾರ್‌ಟ್ರೆಕ್'ನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಕ್ರಿಕ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಸೌರವ್ಯೂಹದೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ನೌಕೆಯ ಸಾಹಸಿಗಳ ನಾಯಕ ಈತ. 'ಸೋಲು' ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆತ ಎಂದೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ. ಇಂಥ ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳವರು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು. ನನಗೆ ಅವರು ಗುರುಳಾದದ್ದು ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. 'ಸಂಶೋಧನೆಯೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ತಪಸ್ಸು' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ಇವರು ನನಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದದ್ದು ನನ್ನ ಜೀವನದ ಸುವರ್ಣಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

೧೯೯೫ರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಮೊದಲ ವರ್ಷದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಧಾರವಾಡದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನಪೀಠದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಂದು ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಸರ್ ಬೋಧನೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಪಂಪಭಾರತ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಂಪನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ, "ಇತಿಹಾಸ ಮರೆತವರು, ಇತಿಹಾಸ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರರು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು, ಯಾರು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಶುರುವಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಮುಂದುವರಿದು ಇದರಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಸಿ. ಯಾರಿದ್ದಿರಿ? ಎಂದರು. ನನ್ನ ಜೊತೆ ಏಳೆಂಟು ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೈಯೆತ್ತಿದರು. ಹೂಂ, ಹೇಳಿ ಯಾರು ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದು ಎಂದು ಮರುಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಅರಿತೋ- ಅರಿಯದೆಯೋ ಅಂಜುತ್ತಲೇ ನಾನು ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದೆ. ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಆ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ನನ್ನತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಿ ಮುಗುಳನಕ್ಕರು. ಅಂತು-ಇಂತು ನನ್ನ ಬೆನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಚಪ್ಪರಿಸಿಕೊಂಡೆ, ಸರಿಯುತ್ತರ ಹೇಳಿದಕ್ಕೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಸರ್ ಇತಿಹಾಸದ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಪಾಠವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶುರುವಾಯಿತು ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಒಡನಾಟ; ಬಾಂಧವ್ಯ.

ಒಮ್ಮೆ ಪಂಪನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಂ' ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವರಾಡಿದ ನುಡಿ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಗುಞ್‌ಗುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ. ಹಳೆಗನ್ನಡವನ್ನು ಹೇಗೆ ಓದಬೇಕು; ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಬೇಕು; ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಡಾ.

 ISSN – 519- 2395-0978

ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು; ಪದ್ಯ-ಪದಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪರಿಯ ನೋಡಬೇಕು. ಅಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಪಟಲದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಚಲದೊಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನನ್ನಿಯೊಳಿನತನಯಂ ಗಂಡಿನೊಳ್ ಭೀಮಸೇನಂ ।
ಬಲದೊಳ್ ಮದ್ರೇಶನತ್ಯುನ್ನತಿಯೊಳಮರ ಸಿಂಧೂದ್ಭವಂ ಚಾಪವಿದ್ಯಾ॥
ಬಲದೊಳ್ ಕುಂಭೋದ್ಭವಂ ಸಾಹಸದ ಮಹಿಮೆಯೊಳ್ ಫಲ್ಗುಣಂ ಧರ್ಮದೊಳ್ ನಿ।
ರ್ಮಲ ಚಿತ್ತಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಮಿಗಿಲಿವರ್ಗಳನೀ ಭಾರತಂ ಲೋಕಪೂಜ್ಯಂ॥

(ಪ.ಭಾ.೧೪-೬೪)

ಎಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಓದಿ ನಂತರ ವಿವರಿಸಿದರು. ಆ ವಿವರಿಸುವ ರೀತಿ- ಚಲದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನ ಮಡಿದು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯುಸಿರು ಬಿಡುವಾಗ ಕೈ ಮುಷ್ಠಿ ಮಾಡಿದ್ದಂತೆ, ಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲೇನಿದೆ ನೋಡಿದರೆ ಮಣ್ಣು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದನಂತೆ. ಪಾಂಡಸುತರಿಗೆ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲೆಂಬ ಹಟಮಾರಿತನ; ಛಲಗಾರಿಕೆ ಅವನದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಂಪ ಇಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಚಲವನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನಿಯೊಳ್ ಇನತನಯಂ-ನನ್ನಿ ಅಂದರೆ ಸತ್ಯ, ಇನ ಅಂದರೆ ಸೂರ್ಯ, ತನಯ ಅಂದರೆ ಮಗ. ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವುದಾದರೆ, ಸೂರ್ಯನ ಮಗ ಕರ್ಣನು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ, ಪಂಪ. ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಮೈಗಂಟಿದ ಕವಚವನ್ನು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ-

ಎಂದುಂ ಪೋಗೆಂದನೆ ಮಾ।
ಣೆಂದನೆ ಪೆಱತೊಂದನೀವೆನೆಂದನೆ ನೊಂದ॥
ಎಂದನೆ ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಓಡಿ।
ಯೆಂದನಿದೇಂ ಕಲಿಯೊ ಚಾಗಿಯೋ ರವಿತನಯಂ॥ **(ಪ.ಭಾ. ೧-೧೦೨)**

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ಸತ್ಯದರಿವಾಗದಿರದು. ಗಂಡಿನಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಮಹಾಭಾರತದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಭೀಮನು ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡೆದೆ ಇರಬೇಕು. ಬಲದಲ್ಲಿ ಮಾದ್ರಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಕುಲ ಸಹದೇವರಂತಿರಬೇಕು. 'ಅತ್ಯುನ್ನತಿಯೊಳ್ ಅಮರ ಸಿಂಧೂದ್ಭವಂ' ಆ ಯುಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವ್ಯಕ್ತಿ ಅಮರ ಪುರುಷ ಗಂಗಾಪುತ್ರ ಭೀಷ್ಮ. ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನಂತೆ. ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ, ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ. ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಂತೆ ಸಾಹಸಿಗನಾಗಿರಬೇಕು. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತದ ಧರ್ಮರಾಜನಂತಿರಬೇಕು. ಯಮನ ಧರ್ಮ ಜೀವ ತಗೆಯುವುದು, ಯಮ ಯಾರನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾನೊ ಅವರು ಪ್ರಾಣಕೊಡಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ. ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆಯುವುದೇ ಆತನ ಧರ್ಮ. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಹಾಭಾರತವು ಲೋಕ ಪೂಜ್ಯವೆನಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ, ಓದುವಲ್ಲಿ, ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಗಳು, ಕಂದಪದ್ಯಗಳು, ರಗಳೆಗಳು ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಓದಬೇಕೆನ್ನುವದು ನಾನು ಅವರಿಂದಲೇ ಕಲಿತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

 ISSN – 519- 2395-0978

ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ ಕೊನೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಾನು. ೧೯೯೫ ರಿಂದ ೧೯೯೭ರ ವರೆಗೆ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ಆಮೇಲೆ ಅದೇ ವರ್ಷ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆ. 'ಲಿಂಗಾಯತ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಇದು ನನ್ನ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ. ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪದವಿ ಸಂದಿದೆ. ಸುಮಾರು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವರ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ನಿಖರತೆಯ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ಸಂಶೋಧನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಾಂಧೇಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಂಧಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದರು. ನಾನು ಕಂಧಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಬಹಳ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ತಕ್ಷಣ ನನಗೆ ಹೀಗೆಂದರು-"ನೀನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ನಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಮಠದ ಕುರುಹುಗಳಿವೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಾ" ಎಂದರು. ಯಾಕಾದ್ರು ಇವರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದೆ ಎನಿಸಿತು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಕೆಲಸವಲ್ಲವೇ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಆಂಧ್ರದ ನಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಖಟಕಚಿಂಚೋಳಿಯಲ್ಲೊಂದು ಮಠ ಇರುವುದು ತಿಳಿದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಹಣವೆಲ್ಲ ಖಾಲಿಯಾಯಿತು. ಬಸ್‌ಚಾರ್ಜಕ್ಕೆ ಹಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಎಸ್.ಸಿ ಕಾಲೋನಿ ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಡಾ. ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರ ಅವರ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಭಾಷಣಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. 'ನಾನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾರು ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಿರಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಐದೈದು-ಹತ್ತಹತ್ತು ರೂಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ನನಗೆ ಊಟವನ್ನೂ ನೀವೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಎಲ್ಲರು ಮನೆಯಿಂದ ಒಂದೊಂದು ರೊಟ್ಟಿ ಫಲ್ಯ, ಚಟ್ನಿ ತಂದು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಊಟ ಬಡಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹವಾದ ೩೬೦/-ರೂ. ಹಣನೀಡಿ ಹರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾನು ಧಾರವಾಡ ತಲುಪಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ನಾನು ಬೀದರ ಮತ್ತು ಗುಲಬುರ್ಗಾ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ, ನನಗೆ ಖಟಕಚಿಂಚೋಳಿ ಘಟನೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಜನರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಷಯ ಸರ್ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ಅಮ್ಮನ ಕರೆದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು 'ಏ ನೋಡ ಈ ಕಾಂಬಳೇನ ಎಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ರೂ ಇಂವ ಬದಕತಾನ, ಉಪವಾಸ ಸಾಯವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದರು.

ಗುರುಗಳು ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲರು ಇನ್ನೂ! ನಿನ್ನ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮುಗಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಟೀಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಭಯವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡದ ಮಧ್ಯೆವಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು. ಕುಲಪತಿಗಳ ಹುದ್ದೆಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸರ್ ಹೇಗೆ ಇರಬಹುದೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹಂಪಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅವರ ಚೇಂಬರ್ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು,

ISSN – 519- 2395-0978

ಒಳಗೆ ಇಣುಕಿ ನೋಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅದೇ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ, ಅದೇ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಅದೇ ಐದಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದುದು ಕಂಡು ನನ್ನೆದೆ ಝುಲ್ಲೆಂದಿತು. ಅವರ ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವಿಕೆಯನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ದರು.

ಕುಲಪತಿ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆದು, ಮಗ ಶ್ರೀವಿಜಯನ ಹತ್ತಿರ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಗ ತುಮಕೂರು ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಮಠದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಪುಣೆಗೆ ಧಾರವಾಡ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ, ಮರಳುವಾಗ, ಸಂಶೋಧನ ಬರವಣಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ರೈಲಿನ ಸಮಯ ದಿನ ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರು ಕುಳಿತಿರುವ ಬೋಗಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ರೈಲು ಹತ್ತಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿಯ ಟಿಕೇಟು ಇತ್ತು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ. ನನ್ನೆಲ್ಲ ಬರವಣಿಗೆ ನೋಡಿ ಕೆಲವು ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಲೋಂಡಾದಲ್ಲಿ ಉಪಹಾರ ಮಾಡಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗೆಂದು ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ನಾನು ಬರೆದುದರಲ್ಲಿ ೭೫ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದರು. ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವಾಗಲಿ ನಿಃಸಂಕೋಚದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಎರಡು ದಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೆಳಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾದೆ. ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವರು ಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ನಿಲುವು. ಸ್ವತಃ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವೆಂದೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಇದು ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಗುಣ. ಇಂಥ ಗುರುವಿಗೆ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ; ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬರೆವಣಿಗೆಗಳು ನಾಡಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡಿದಿವೆ. ತೀಕ್ಷ್ಣ, ಖಚಿತತೆ, ನಿಖರ, ನೇರವಾಗಿ, ಆಳವಾಗಿ, ಮುಳುಗು ಹಾಕಿದಷ್ಟು ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಸಾಗರ ಅವು. ವಸ್ತುವಿಷಯ ಸಹೃದಯರನ್ನು ಚಿಂತನೆಗೆ ತೊಡಗಿಸುತ್ತವೆ. ಡಾ. ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರ ಅವರ ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಖಚಿತತೆ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಡಾ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡರ ಬರೆವಣಿಗೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬರೆವಣಿಗೆ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ವಿಷಯದ ವಸ್ತು, ವಾಕ್ಯರಚನೆಯ ರೀತಿ, ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಪರಿ, ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ, ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ; ಜೀವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸತ್ತ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೂ ಜೀವ ತುಂಬಿ ಜೀವದಾನ ಮಾಡುವ ಕಲೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. 'ಸಂಶೋಧಕ ತಪ್ಪು ಹೇಳಿರಬಹುದು, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಾರ' ಎಂದು ತಾವೇ ನುಡಿದ ನುಡಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ಬಾಳಿದವರು, ಬದುಕಿದವರು, ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳು. ಒಟ್ಟು ಏಳು ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟಗಳುಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಲೇಖನಗಳು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವವರಿಗೆ ಇವು ಮಹಾಮಾರ್ಗವಾಗಲಿವೆ. ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಣೆಮಣಿಯಲೇಬೇಕು. ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ 'ನಾಡೋಜ'ವೆಂಬ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿದ್ದು ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತೋಷ ತರುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

"ನಾನು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವವರೆಗೆ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಕೂಡ ಬದುಕಲಿಕ್ಕೆ" ಎಂದು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದ

ISSN – 519- 2395-0978

ಮಹಾಮಾರ್ಗದ ಪಥಿಕ, ನಾಡೋಜ ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಹತ್ಯೆ ಈ ನಾಡು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ದುರಂತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಶೋಧಕನೊಬ್ಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಹೀಗೆ– 'ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಗಳು ಕೇವಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದು, ಅವು ಜನಮುಖಿಯಾಗಬೇಕು, ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಬೇಕು' ಆಗ ಆ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

"ಭಾರತದಂಥ ಭಾವನಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಸರಳ ದಾರಿಯಲ್ಲ. 'ಕಹಿ ಸತ್ಯ ಹೇಳಬಾರದು' ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಾರಸುದಾರರಾದ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅಂಥ ಸತ್ಯ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಿಹಿ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕ ಆಗಾಗ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಶಿಲುಬೆಗಳನ್ನೇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೂ ಅವರು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದ ಮಹಾಮಾರ್ಗದ ಪಥಿಕ, ದೊಡ್ಡ ಶಿಲುಬೆಯನ್ನೇ ಏರಿದರು. 'ಕಾಲಕೆಳಗಿನ ಬೆಂಕಿಗಿಂತ ಕಣ್ಣಮುಂದಿನ ಬೆಳಕು ದೊಡ್ಡದು...' ಎಂದಿರುವ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಸ್ವಭಾವದವರು. ಇಂಥ ಸಂಶೋಧಕನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಶೋಧನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಡವಾಗಿದೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕಹಿ ಸತ್ಯಗಳು ಸಿಹಿಯೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರ ದಾಭೋಳಕರ, ಗೋವಿಂದ ಪಾನ್ಸರೆ ಮತ್ತು ಈಗ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಹಂತಕರ ಗುಂಡೇಟಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಭಾರತ ದೇಶವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ದೇಶ. ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಚ್ಛೇದ ೧೯ (೧) (ಎ) ಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆನ್ನುವುದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ, ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಕೊಲೆ, ಕೇವಲ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೊಲೆಯಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಗ್ಗೊಲೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗದ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿ ಹಣವಡ್ಡವ ತಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ
ಸತ್ಯದ ಕಾಯಕವುಂಟೆ ?
ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ತಾ ಎಂಬುದು
ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧದ ಕಾಯಕ
(ಸ.ವ.ಸಂ–೬, ಪು.೩೮೮)

ಎಂಬ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ವಚನ ಇವರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದವರಾದುದ್ದರಿಂದ ಅಡ್ಡದಾರಿ ತುಳಿಯದೆ ಮಹಾ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದರು. ಬರೆವಣಿಗೆಯೇ ಬದುಕು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಂಶೋಧನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಾವಪೂರ್ವ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

◈ ◈ ◈

ISSN – 519- 2395-0978

೯. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ : ವಿದ್ವತ್ತು ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆ

•ಡಾ. ವಿಕ್ರಮ ವಿಸಾಜಿ

ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ(೧೯೩೮-೨೦೧೫) ಕೊಲೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮರವೊಂದು ಉರುಳಿಬಿದ್ದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರು, ಇದರ ಗಾಳಿಗೆ ಮೈಸೋಕಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಇದರ ರಭಸಕ್ಕೆ ಬೆಚ್ಚಿದವರು ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದ ಬೀಜರೂಪದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರೆಲ್ಲ ಈಗ ಅನಾಥರಾದಂತಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಪಾರವಾದ ವಿದ್ವತ್ತು, ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರು 'ಕಲಬುರ್ಗಿ ಮಾರ್ಗ'ವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಕಳೆದ ಮೂರ್‍ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರತಿ ಬರಹದಲ್ಲೂ ದಿಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹಾಗು ನಿಷ್ಠುರವಾದ ಉತ್ತರಗಳು ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ಓದನ್ನು ಮಾಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಪರೂಪ. ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ, ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ, ಧಾರ್ಮಿಕ ತಿಕ್ಕಾಟಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದವರು ವಿರಳ. ಅವರದು ಬಹುಮುಖಿ ಅಧ್ಯಯನ; ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಚನ ಚಳುವಳಿ, ನಡುಗನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳು, ಛಂದಸ್ಸು, ವ್ಯಾಕರಣ, ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ನಾಮವಿಜ್ಞಾನ, ಅಲಂಕಾರ, ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ, ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಕೆಲ ಲೇಖಕರ ಬಗೆಗೂ ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಬರಹಗಳಿವೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ಪದ್ಧತಿ, ಗೋಕಾಕರ ಕಾವ್ಯ, ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಕುರಿತಾದವಿಶಿಷ್ಟ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನವರು ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು.

ಇದುವರೆಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ನೂರಾ ಹದಿನೈದು ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, ಸುಮಾರು ಏಳುನೂರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ನೂರರವರೆಗೆ ಪಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಲವಾರಿವೆ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವೊಂದು ಇದೆಯೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಬೆನ್ನುಬಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವಾರು ಮಠ, ಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಕೃತಿಗಳು ಕಾಣಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ, ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ದಾಖಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ

ISSN – 519- 2395-0978

ಮಾಲೆ, ವಚನ ಸಂಪುಟಗಳು, ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ, ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ, ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ, ವಚನಗಳ ಅನುವಾದ ಯೋಜನೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಕರ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇಂಥ ಆಕರಗಳ ಕೈಹಿಡಿದು ಹೊಸ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕನ್ನಡದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದಂತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು ಮೌಢ್ಯ ಕಂದಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತುಡಿತ ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿತ್ತು. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮರುರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಅವರ ಒಟ್ಟು ಬರಹಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಪಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಖರ ಭಾಷಣಕಾರ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡುರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಂದುವರೆಯುತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ದುಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತಿದ್ದರು. ಅವರ ನೇರವಾದ, ನಿಷ್ಠುರವಾದ, ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಇರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ನಾಡಿನ ತುಂಬಾ ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಒಡನಾಟ:

ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಹೆಸರು 'ನೀರು ನೀರಡಿಸಿತ್ತು'. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ನಾಟಕಗಳನ್ನವರು ಬರೆದರು; 'ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ', 'ಖರೇಖರೆ ಸಂಗ್ಯಾಬಾಳ್ಯಾ'. ಇವಿಷ್ಟು ಅವರ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಳು. ಕವಿಯಾಗುವ ತುಡಿತವೇನೊ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯೇ ಅವರ ನಿಜ ಮಾರ್ಗವಾಯಿತು.

ಅವರ 'ನೀರು ನೀರಡಿಸಿತ್ತು' ಸಂಕಲನದ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧವಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವಿರೋಧಿ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿದೆ. ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲೂ ಅವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ನೇರವಾದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎದುರು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಹಠ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಮಾದರಿಗಳ ಬರಹಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹುಳುಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ವಿಧಾನ ಮುಂದೆ ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅಂದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಂದ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯಿತ್ತು. ಕಾರಣ ಅದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಕವಿ ಅಥವಾ ಲೇಖಕನೊಬ್ಬ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಸಾಮಾಜಿಕಗೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯ ಕುರಿತು ಅವರಿಗೆ ಆಸ್ಥೆಯಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು ಕಡಿಮೆ ಬರವಣಿಗೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅವರು ಬೇಸರದಿಂದ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿ ಇದ್ದವರು ಹೆಚ್ಚು ಬರೆದಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟ ಬರಹ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕ 'ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ'. ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಈ ನಾಟಕ ತುಂಬಾ ಪೆಡಸು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಬಾಲ್ಯ, ಹಠಮಾರಿತನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ವಿರೋಧ ಪ್ರಮುಖ ಧ್ವನಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ಕನಸು ಕಾಣುವ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಓಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇತ್ತ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೊಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅರಾಜಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕನಸು ಭಗ್ನಗೊಂಡಿದೆ. ವೈಚಾರಿಕತೆ, ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸದಾ ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡುವ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗೆಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬರಹ ಮೊನಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗಿನ ತಿರಸ್ಕಾರ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿನಿಂತಿದೆ. ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಬಂದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಈ ನಾಟಕವೂ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೊಳಗಾಯಿತು. ಆದರೆ ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ 'ಸಂಕ್ರಾಂತಿ', ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಅವರ 'ತಲೆದಂಡ', ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶರ 'ಮಹಾಚೈತ್ರ' ನಾಟಕಗಳಷ್ಟು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಮುಂದೆ ಅವರು ಬರೆದ 'ಖರೇಖರೆ ಸಂಗ್ಯಾಬಾಳ್ಯಾ' ಪತ್ತಾರ ಮಾಸ್ತರ್ ಬರೆದಿರುವ 'ಸಂಗ್ಯಾಬಾಳ್ಯಾ' ನಾಟಕಕ್ಕೊಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಗ್ಯಾಬಾಳ್ಯಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಂಗಿ ಸಂಗ್ಯಾನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಣಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ದೇಹಸಂಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಪಾರವ್ವಳಿದ್ದಾಳೆ. ಗಂಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಇಂಥ ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡ ತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ ಊರೊಳಗೆ ಅವಮಾನಗಳಾಗಿ ಸಂಗ್ಯಾನ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಘಟನೆಯ ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕತೆಗಳಿವೆ. ವಾಸ್ತವ ಕಲ್ಪನೆ ಬೆರೆಸಿ ಬರೆದ ನಾಟಕ ಇದಾಗಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಗಂಗಿ ತವರುಮನೆ ಸೇರುವಂತಾಗಿ, ಗಂಡ ಮೈದುನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತೆಂಬ ಕತೆ ಜನಮಾಸದಲ್ಲಿದೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ನಾಟಕ ರಚನೆಯ ಹಿಂದೆ ರಚನೆಕಾರ ಪತ್ತಾರ ಮಾಸ್ತರನ ಕುತಂತ್ರ ಇರುವುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮಂತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಒಂದೊ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಬಂಗಾರದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗಿ ಬಂಗಾರದಂಗಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಪತ್ತಾರ ಮಾಸ್ತರನ ಕಣ್ಣು ಈಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಆತ ತನ್ನ ಮನೋಕಾಮನೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಗಂಗಿ ಇದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇದನ್ನೊಂದು ಅವಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆತ ಈಕೆಯ ಶೀಲದ ಕುರಿತು ನಾಟಕ ಬರೆದು ಆಡಿಸಿದ. ಮೊದಲೇ ಕೊಂಚ ಓದು ಬರಹ ಬಲ್ಲ ಹಾಗು ಚುರುಕಾಗಿದ್ದ ಪತ್ತಾರ ಮಾಸ್ತರನಿಗೆ ಇದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಪತ್ತಾರ ಮಾಸ್ತರನ ವಿಕೃತಿಯ ಸುತ್ತ ನಾಟಕ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.ಅಮಾಯಕ ಗಂಗಿಗೆ ಆದ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಮಾನವಂತರು ಮಾರಿ ಎತ್ತಧಾಂಗ ಬರಿಯಬ್ಯಾಡ್ರಿ ತೆಗಳಿ
ಮಾನಗೇಡಿಗಳು ಮೆರೆಯುವ ಹಾಂಗ ಬರಿಯಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಹೊಗಳಿ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಕೆಡಸಬ್ಯಾಡರಿ ಕಾಗದ ಗರತಿಯ ಮಿಂಡ ಮಸಿಯ ಕೆಳಗ
ತೊಳೆಯ ಬ್ಯಾಡರಿ ವಿಷದ ಲೇಖನಿ ಕುಡಿವ ನೀರಿನೊಳಗ'

ನಾಟಕದಲ್ಲಿರು ಹಾಡಿನ ನುಡಿಯಿದು. ಬರಹ ಯಾಕಾಗಿ ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಅವರಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಒಂದು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಅಕ್ಷರದ ಹಾದರದಿಂದಾಗಿ ನಾಶವಾಯಿತೆಂಬುದು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ವಾದ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಈ ನಾಟಕದ ಬಗೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪರ ವಿರೋಧದ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದವು. ಒಂದು ತುರುಸಿನ ವಾಗ್ವಾದವೊಂದನ್ನು ಇದು ಕನ್ನಡದ ವಲಯದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಂತೆಯೇ ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಳಲ್ಲೂ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸತ್ಯವೊಂದನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಪ್ಪು ನಡೆದಿದೆ. ಈ ತಪ್ಪು ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರೆಯ ಬಾರದು, ಹೊಸ ಜನಾಂಗ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಪಡೆದಿದೆ. 'ಸಂಗ್ಯಾ ಬಾಳ್ಯಾ' ವಾಗ್ವಾದ ಕುರಿತಂತೆ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಲೇಖನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಹಾಮಾರ್ಗ :

ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕುರಿತ ಅಪಾರವಾದ ಓದು ಮತ್ತು ವಿದ್ವತ್ತು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ, ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಜಾನಪದ, ನಾಮವಿಜ್ಞಾನ, ಚರಿತ್ರೆ, ಛಂದಶಾಸ್ತ್ರ, ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಶೋಧನಾಶಾಸ್ತ್ರ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿವೆ. ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕ ಒಂದು ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದು ಅಚ್ಚರಿಯೆ ಸರಿ. ಸ್ವಂತದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾವಿರಾರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಲಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ಅಮರಕಲ್ಯಾಣ'ದ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಶಹಾಪುರ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಿಕ್ಕರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಲೆಹಾಕುತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದೆಂದು ನಿಖರವಾಗಿ ಊಹಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಅಪಾರವಾದ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದರು. ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮೂಲ ಆಕರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

ಸಂಶೋಧನೆ ಆಕರಶೋಧವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಧವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶೋಧವಾಗಿ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಪಟ್ಟ ಪಾಡು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತೆ ಇದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳ ನಡುವೆಯೂ ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯ ಲೋಕವನ್ನವರು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನೆ ಅವರಿಗೆ ಏನಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ : 'ಇತ್ತೀಚೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಬದಲಾವಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ

ISSN – 519- 2395-0978

ರಾಜಕೀಯ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಧುರೀಣರಿಂದಾಗಿ ಕೃತಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಲಿವೆ. ಇವರು ಸುಳ್ಳು ಇತಿಹಾಸದ ಮೂಲಕ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಲಿರುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ನಿಜ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಡುವುದು ಸಂಶೋಧಕನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯೆನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಇತಿಹಾಸದ ಶೋಧವಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟವಾಗಿದೆ (ಮಾರ್ಗ-೪, ಅರಿಕೆ).

ಇದು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬರಹಗಳ ಹಿಂದಿನ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಯಾವುದನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ನಂಬುತಿದ್ದಾರೊ ಅದು ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ಸತ್ಯ ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪವೆತ್ತಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಇಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುವಾಗ ಸಂಶೋಧಕ ತನ್ನ ಬಲವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಂಡಿಸಬಹುದೇ ಹೊರತು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕೂಡ ಎದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸಂಶೋಧಕ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಆಕರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಸಂಶೋಧಕ ತಪ್ಪು ಹೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬಾರದೆಂಬುದು ಅವರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು.

ಶಾಸನ ಅವರ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಉಪಲಬ್ಧ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ದೊರೆತ ಶಾಸನಗಳ ಕುರಿತೂ ವಿವರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಾಸನ ಕವಿಗಳು, ಶಾಸನ ಲಿಪಿಗಳು, ಶಾಸನ ಶಿಲ್ಪ, ಶಾಸನ ಲಿಪಿಕಾರರು, ಶಾಸನ ರೂವಾರಿಗಳು, ಶಾಸನೋಕ್ತ ಪದಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು. ಷ. ಷಟ್ಟರ್ ಅವರಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಏನೇ ಬರೆದರೂ ಅದರ ಮೊದಲ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತಿದ್ದವರು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ 'ಪ್ರೇಮಾಲಯಸುತನ್' ಪದದ ಅರ್ಥ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಯಾರು ಅರಸನಿಗಾಗಿ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೊ ಅಂಥವರ ಗುರುತಿಗಾಗಿ ಈ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಪದಕ್ಕಿದ್ದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೆಂಬ ಅರ್ಥ ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತು. ಪದ ದೋಷಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಅರ್ಥದೋಷ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ದೋಷದ ಕುರಿತು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರುತಿದ್ದರು. ಅವರ ವಚನಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೊಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ. ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಕೆಲ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೂ ಅವರು ಮುಂದಾದರು. ಅವರ ಇಂಥ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಟೀಕೆಗಳು ಕೇಳಿಬಂದವು. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಯಾವುದನ್ನು ಪದದೋಷ ಎನ್ನುತಿದ್ದಾರೊ ಅದು ಪದದೋಷವಲ್ಲ, ಭಿನ್ನಪಾಠ. ಅಂಥ ಭಿನ್ನ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಕೆಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಾದವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೊ ಕೈತಪ್ಪು, ಕಣ್ತಪ್ಪು, ಕಿವಿತಪ್ಪಿನಿಂದ ಆಗಿರುತ್ತವೆ

ISSN – 519- 2395-0978

ಅಥವಾ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಗಿರುತ್ತವೆಂದರು. ಇಂಥ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ಸೀಳುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುದು ಅವರ ವಾದವಾಗಿತ್ತು.

ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಪಾರವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಓದಿನಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಇಂಟ್ಯೂಷನ್ ಬಳಸಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಸಲ ಆಧಾರಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿದರೂ ಆಧಾರಗಳು ಇಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತಿಯೇ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಸಿಬಿಡುತಿತ್ತು. 'ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಪ್ರಾಣಘಾತುಕ' ಎಂಬ ವಚನದ ಸಾಲಿನ 'ಭಾಷೆ' ಪದದ ಅರ್ಥ ಲ್ಯಾಂಗ್ವೆಜ್ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಪ್ರಾಮಿಸ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮಾತು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ಪ್ರಾಣಘಾತುಕವಾಗಬಹುದು. ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಅಪಾಯವನ್ನು ಅವರ ವಿವರಣೆ ಹೇಳುತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ 'ಡೊಂಬ ಜಾತಿಯ ನಂಬಬಾರದಯ್ಯ' ಎಂಬ ವಚನದ ಸಾಲನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತ 'ಡೊಂಬ' ಪದ ದೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಇದು 'ಡಂಭ' ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಬಸವಣ್ಣನಂಥ ಅಂತ:ಕರುಣಿ ಯಾವುದೇ ತಬ್ಬಲಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ನಂಬಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಮೂರ್ಖನಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ದೋಷದಿಂದಾಗಿ ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದರು. ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಕನ್ನಡದ ಇಂಥ ಅನೇಕ ದೋಷಗಳ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವಿದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಸಮರ್ಥ ಆಕರವಾಗಿದ್ದರು. ಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವರು ಒದಗಿದುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಾಸನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತ ಅವರ ಲೇಖನ ಅನೇಕ ಅಜ್ಞಾತ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದೆ. ಶಾಸನ ಗದ್ಯ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಸರಳತೆಯೆಡೆಗೆ ವಾಲಿದ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು, ನಾಟಕೀಯ ರಚನೆಗಳು, ಪರಿಭಾಷೆಗಳು, ಬಳಕೆಯಾದ ಛಂದಸ್ಸುಗಳು, ಕನ್ನಡ ಶೈಲಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳ ವಿವರಣೆ ಅವರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹದವಾದಗಿ ನಿರೂಪಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪದ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪದ್ಯಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಗಂಗಾಧರಂ ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ಪಂಪನ ಕುರಿತಾಗಿದ್ದ ಹಲವು ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ದೂರವಾಗಿಸಿದರು(ಪುಟ ೪೮, ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟ ೨). 'ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು' ಲೇಖನ ವಚನಕಾರರ ಕುರಿತಾಗಿದ್ದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿತು. ನಾಮವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲೂ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಕೊಡುಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದೆ ಆಗಿದೆ. ಬನವಾಸಿ, ಧಾರವಾಡ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಊರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಗಮನಿಸಿ. ಸ್ತ್ರೀನಾಮಗಳು, ಅಡ್ಡಹೆಸರುಗಳು, ಅಪರೂಪದ ಪದಗುಚ್ಚಗಳು, ಎರವಲು ಪದಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅವರ ಬರಹಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ನಾಮವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು

ISSN – 519- 2395-0978

ಹುಡುಕಲೆತ್ನಿಸಿದರು. ಆಯಾ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾದರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಅಂಥ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾದರಿಗಳ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಸ್ವತಃ ನಡೆಸಿದರಲ್ಲದೆ ಇತರರೂ ಅಂಥದ್ದನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾರ್ಗದವರು ಜಾನಪದದ ಕುರಿತು ಬರೆದದ್ದು ಅಪರೂಪ. ಆದರೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ. ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಒಡಪು, ಹಾಡು, ಕತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. 'ಮೌಖಿಕ ಆಕರ'ವೂ ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಶಾಸನ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೊ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಿದೆ. ಪಂಪನ ಪದ್ಯವೊಂದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಮೊರೆಹೋಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಒಂದೆರಡು ಪೀಳಿಗೆಗಳನ್ನೆ ತೊಡಗಿಸಿದರು. ಅಪ್ರಕಟಿತ ನೂರಾರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಅವರಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿತಗೊಂಡವು. ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮೀರಿಸುವವರು ಕಡಿಮೆ. ಕನ್ನಡ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾಹಿತಿ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದಾದರೆ ಅಂಥದ್ದನ್ನು ಅನುವಾದಗೊಳಿಸಿದರು. ಮರಾಠಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ, ಉರ್ದು, ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳ ಕೃತಿಗಳು ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ. ವಚನ ಸಂಪುಟವು ಭಾರತೀಯ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಮೊದಲ ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳು ಅನುವಾದವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ವಚನ ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ವಚನ ಸಂಪುಟಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ವಚನಕಾರರ ಹುಟ್ಟು, ಊರು, ಕುಲ, ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ವಚನಗಳ ನಿಜರೂಪ, ಆಶಯ, ತಾತ್ವಿಕತೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ಆಯಾಮದಲ್ಲೂ ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ವಚನಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗು ಹುಸಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ವೈಚಾರಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರುವುದು ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ವಚನಕಾರರ ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತೆಯ ಅಂಶಗಳು, ಶರಣರ ಅಸ್ಪ್ರಶ್ಯತೆ ನಿವಾರಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳು, ಬಲಿದಾನ ಮರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಶರಣರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇಂಥ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಕ್ರಮ ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ನೈಜ ವೈಚಾರಿಕ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಬರುವ ಪೀಳಿಗೆ ಗುಲಾಮಿ ಮನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಆತಂಕ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊನೆವರೆಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಮರುರಚನೆಗೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟರು.

ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬರಹ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದದ್ದು. ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಭಾರವಿಲ್ಲದ, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ನಿದರ್ಶನಗಳೊಂದಿಗೆ, ನೇರವಾದ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ISSN – 519- 2395-0978

ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಅವರ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದುವಂತಾಯಿತು.

ಬರಹ-ಬದಲಾವಣೆ-ಚಳುವಳಿ :

ಬರಹ ಬದಲಾವಣೆ ಚಳುವಳಿ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರಿಗೆ ಆಸ್ಥೆಯಿತ್ತು. ಅವರು ಗೋಕಾಕ ಚಳುವಳಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದು ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಚಳುವಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ಬರಹವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದರು. ವೈಚಾರಿಕ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಅವರ ಬೆಂಬಲ ನಿರಂತರವಾಗಿತ್ತು. ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಚರ್ಚೆಗಳಾಚೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದರು. ಅವರ ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯ ನಾಲ್ಕನೇ ಮತ್ತು ಏಳನೇ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಿಗೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಬರೆದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕವಿಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ಅವರು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಪಂಪನ ಮಾದರಿ, ಹರಿಹರನ ಮಾದರಿ, ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾದರಿ. ಪಂಪ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಆದರೆ ಸ್ವತ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಲ್ಲ. ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹರಿಹರ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಮತ್ತು ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ, ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ ಅವನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೆ ಇವೆ. ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇರದಿದ್ದದ್ದು ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಯಿತು. ಬಸವಣ್ಣ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಅನುಸರಿಸಿದ. ಜೊತೆಗೆ ಇಂಥ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾದ. ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ. ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ಮಾದರಿ ಸಮಾಜ ಹಾಗು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವೆಂದು ಕಲಬುರ್ಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರು. ಈ ಮೂರನೇ ಮಾದರಿಯೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದರು. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಾವು ನಂಬಿದ್ದ ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಲೆತ್ನಿಸಿದರು ಕೂಡ. ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನೆ ಅವರು ಸೃಜನಶೀಲತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು.

ಕೊನೆಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ವೈಚಾರಿಕ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ, ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರ ನಿಷ್ಠುರ ಪತ್ರಿಕಾ ಬರಹ, ಆತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಮರು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಂಡುಕೋರ ಲೇಖಕರು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಗಮನವನ್ನು ಸದಾ ಸೆಳೆಯುತಿದ್ದರು.

ವಿವಾದಗಳ ಸುತ್ತ....:

ಆರಂಭದಿಂದ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬರಹದ ಸುತ್ತ ವಿವಾದಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು.ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ನಿಲುವುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿರೋಧಿಸಿದರೆ, ಕೆಲ ಸಂಶೋಧಕರು ಅವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಓದಿನ

ISSN – 519- 2395-0978

ಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತಿದ್ದರು. ಸ್ವಜಾತಿಯವರಿಂದಲೂ ಅನ್ಯಜಾತಿಯವರಿಂದಲೂ ಅವರು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಜನನದ ಕುರಿತು ಅವರು ಬರೆದ ಲೇಖನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವಿವಾದವನ್ನೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಹಲ್ಲೆಗೊಳಗಾಗುವ ಭೀತಿಯಿಂದ ಭಾರವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ಅವರು ಲೇಖನವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದು ಕೊಂಡರು. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಈ ಘಟನೆ ಅವರನ್ನು ಅಧೀರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನವರು ಮುಂದೆ ಬರೆದರು.

ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದ, ಹಿಂದೂಧರ್ಮ, ವೀರಶೈವದ ಕುರಿತು ನಿಷ್ಠುರವಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅವರ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದವು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವರ ವಿರೋಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಲೇಖನ, ಭಾಷಣ, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲುಪುತಿದ್ದ ನಿಷ್ಠುರ ನಿಲುವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಲವು ಪೋಲಿಸ್ ಠಾಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಸುಗಳು ದಾಖಲಾದವು. ಇದೆಲ್ಲ ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಅವರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವೇ ಹೊರತು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಭಾಗವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ಬಲವಾದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ನೀಡಿದ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವು; ಹಿಂದೂಗಳು ವೇದಗಳನ್ನು, ಬಹುದೇವತಾರಾಧನೆಯನ್ನು, ಪ್ರಾಣಿಬಲಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವು ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ, ಅಹಿಂಸಾವಾದವನ್ನು ನಂಬುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆಂದು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೂದ್ರ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಂಬಿದೆ. ಮನುವಿನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನ ಕನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಆತನಿಗೆ ಉಪನಯನದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆತನಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲ, ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಜಾತಿ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧನೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದೆ. ದಲಿತರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹದ ಕಲ್ಪನೆಯಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಅಸಮಾನತೆಯ ಲೋಕವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದರು.

ಇನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಕರಾರೆತ್ತಿದ್ದು 'ವೀರಶೈವ'ದ ಬಗೆಗೆ. ಕನ್ನಡದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ಸಂಶೋಧಕ ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಈ ಕುರಿತ ವಾಗ್ವಾದಗಳು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಿತವೇ ಆಗಿವೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ವಾದದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ–ಲಿಂಗಾಯತ ಎರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತತ್ವಗಳು. ವೀರಶೈವವೆಂಬುದು ಒಂದು

ISSN – 519- 2395-0978

ಮತವಲ್ಲ, ವ್ರತ. ಈ ಪದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಅದೂ ಭೀಮಕವಿಯ 'ಬಸವಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ. ಈ ಪದದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಈ ವ್ರತಧಾರಿಗಳು ಉಗ್ರಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದು, ಪರಧರ್ಮೀಯರನ್ನು, ಪರಧರ್ಮದ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಉಗ್ರಭಕ್ತಿಯ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರುಂಡಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೆಲ ಆಕರಗಳೊಂದಿಗೆ ಬರೆದರು. ವೀರಭದ್ರ ಇವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವೆಂದರು. ಹೀಗೆ ಇದರ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಚರ್ಚೆಗೆ ತಂದಿಟ್ಟರು. ವಿಜಯನಗರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತದ ವೀರಶೈವೀಕರಣ ನಡೆದುದ್ದನ್ನು ಹಲವು ಆಕರಗಳೊಂದಿಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದರು. '೨೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಲಿಂಗಾಯತದ ಮೇಲೆ ವೀರಶೈವವನ್ನೂ, ಇವೆರಡರ ಮೇಲೆ ವೈದಿಕವನ್ನು ಹೇರುತ್ತಲಿರುವುದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ' ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದರು. ಸ್ವತಂತ್ರ ವೈಚಾರಿಕ ಧರ್ಮವೊಂದನ್ನು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ಹಿಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕುಟಿಲತೆಯನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು. ಬಿಜೆಪಿಯು ಜೊತೆ ಹೊರಟಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ದೊಡ್ಡ ಸಮುದಾಯವೊಂದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭೀತಿಯೂ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಆರಾಧಕರಲ್ಲಿ ದಿಗಿಲುಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು. ವೀರಶೈವದಲ್ಲಿಯ ಜಂಗಮರನ್ನು ಲಿಂಗೀಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಜರಿದು ಲೇಖನ ಬರೆದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮುದಾಯವೊಂದು ವೀರಶೈವ-ಲಿಂಗಾಯತದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಡೆದುಹೋಯಿತು. ಇವೆರಡರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೂ ಮಠಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿದವು. ಜನತೆಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಕೂಡ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಈ ವಾದಕ್ಕೂ ಹಲವೆಡೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾದವು.

ವೀರಶೈವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪೀಠಗಳಿವೆ. ಈ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಭಕ್ತರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಈ ಪೀಠಗಳ ಕುರಿತು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬರೆದರು. ಇವುಗಳ ಒಳಗಿನ ವೈದಿಕೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಿಂಗಾಯತರು ಈ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಕೂಡದೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅವರದೊಂದು ಲೇಖನದ ಹೆಸರು 'ವೀರಶೈವರೇ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜವನ್ನು ನುಂಗಬೇಡಿರಿ' ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪೀಠಗಳು ವೈದಿಕೀಕರಣದ ಪ್ರತಿಫಲ ವೆಂದು, ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದು ಕರೆದರು. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ 'ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿ' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬಸವೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಕೃತಕ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಟೀಕಿಸಿ ಬರೆದರು. ಹೀಗೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂಧರ್ಮ, ವೀರಶೈವ, ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪೀಠಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಿರಂತರವಾಗಿ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ. ಲೇಖನಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಇಂಥ ಸವಾಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲ ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ.

 ISSN – 519- 2395-0978

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಲೇಖನವೊಂದರ ಭೂತದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ ಮೂತ್ರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವಾದಕ್ಕೀಡಾದರು. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ವಿಗ್ರಹಗಳ ಮೇಲೆ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜಿಸಲು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸುಳ್ಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಹಬ್ಬತೊಡಗಿತು. ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊಸ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ಅದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತುಡಿತ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಆಳದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ, ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಚಿಂತಕರು ವಿರಳ.

ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಕೊನೆ :

ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಕೊಲೆಯ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸಂಪುಟವೊಂದು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಒಟ್ಟು ನೂರು ಲೇಖನಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಲೇಖನ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ, ಭಾಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿಗಳನ್ನಿದು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದೆ. ಹಳೆಗನ್ನಡ, ವಚನ ಚಳುವಳಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಂಥಗಳು, ಜಾನಪದ, ಶಾಸನ, ಕೊಡೇಕಲ್ಲ ವಚನವಾಕ್ಯ, ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಚರಿತ್ರೆ, ಸುಗಮ ಸಂಗೀತ, ಬೇಂದ್ರೆ-ಕಣವಿ-ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹಿಂದಿನಂತೆಯೆ ಒಳನೋಟ ಹಾಗು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಓದು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಳವಿಸಿದ ಕೃತಿಯಿದು. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಬರೆದಿರುವ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸನೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ನಿದರ್ಶನ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗಗಳ ಅವಸಾನ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಬರಹ ತನ್ನ ಕಾವನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋದರು. ಹಿಂದೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಶೋಧಕ ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಇದನ್ನೆ. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ದೂರ ಸಾಗಿಬಂದಿದ್ದರು. 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ಅವರ ಇಷ್ಟದ ಕೃತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನಂತೆ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನಾ ಮಾರ್ಗಗಳ ಶೋಧನೆಗಿಳಿದಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುನ್ನೋಟಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಅವರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧಕರ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸೂಚನೆಗಳೂ ಇರುತಿದ್ದವು. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬಲ್ಲ ವಿದ್ವತ್ತು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗ ಕನ್ನಡ ಅಂಥದ್ದೊಂದು ಆಸರೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ.

◈ ◈ ◈

ISSN – 519- 2395-0978

೧೦. ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರಗಿಯವರ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾವಲೋಕನ

– ಡಾ. ಕೆ. ಶಶಿಕಾಂತ

ಡಾ. ಕಲಬುರಗಿ; ಕನ್ನಡ ಅರಿವಿನ ಮೂರ್ತ ರೂಪ: ಕಾಲಗರ್ಭದಾಳದಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋಗಿರುವ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಬಲ್ಲ ಪಾತಾಳ ಗರಡಿ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿರುವ ಗತಕಾಲೀನ ಸಂಗತಿಗಳ ದನಿ, ಬಸವಾದಿ ಶರಣ-ಶರಣೆಯರ ಅಧಿಕೃತ ವಕ್ತಾರ, ವೇಷದಿಂದ ಥಳಥಳಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ – ಪರಂಪರೆಗಳ ಸತ್ಯ ಶೋಧಕ, ಸತ್ಯದ ಬೆಳಕಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಮುಳ್ಳು-ಬೆಂಕಿಗಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋದ ಬದುಕಿನ ಸಂಶೋಧಕ ..... ಹೀಗೆ ಬದುಕಿನ್ನುದ್ದಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಾಗಿ ದುರ್ಗಮದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಹೋದ ವಿಪರೀತದ 'ಮಾರ್ಗ'ಕಾರ.

ಹೀಗೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಬರಹ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಶಂಬಾ ಜೋಷಿ, ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಡಾ ಆರ್.ಸಿ.ಹಿರೇಮಠರಂಥಹ ದಿಗ್ಗಜರ ಸಮರ್ಥ ವಾರಸುದಾರರಾಗಿ ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಛಂದಸ್ಸು, ವ್ಯಾಕರಣ, ಶಾಸನ, ನಾಮವಿಜ್ಞಾನ, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನ, ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನ ಬಲದಿಂದ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರಗಿಯವರು ತಮ್ಮ 'ಮಾರ್ಗ' ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ದಕ್ಕಿದ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ಲೋಕದ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಡುವ ಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸದಾ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು, ಬಹುರೂಪತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಅಪರೂಪದ ಸಂಶೋಧಕರು.

ಇಂಥ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರಗಿಯವರು ತಮ್ಮ 'ಮಾರ್ಗ-೧' ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೂರು ಸಂಶೋಧನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಒಂಭತ್ತು ಲೇಖನಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಪಾದನೆ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸಾಧನೆಗೈದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಟಿ.ಎಸ್.ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ, ಗೋವಿಂದ ಪೈ,

 ISSN – 519- 2395-0978

ಮತಿನ, ವಿನಾಯಕ, ಡಿ.ಎಲ್.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ, ಸ.ಸ ಮಾಳವಾಡ ಹಾಗೂ ಡಾ.ಆರ್.ಸಿ.ಹಿರೇಮಠರವರ ಬರಹ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗರಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳು' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯ ಸಂಕಲನದ ಮೂಲಕ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ 'ನವೋದಯ'ದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೆರೆಡರ ಧೀಮಂತ ನಾಯಕರೆನಿಸಿದವರು. ಇಂಥ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಡಾ.ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರಗಿಯವರು ಬರೆದಿರುವ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನ ವಿಶಿಷ್ಠವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಿಂದ ಕವಿ ಮುದ್ದಣ್ಣನ ಕಾಲದವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ, ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ರಚನೆಗೊಂಡು ಒಂದು ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬರೀ ಕೃತಿನಿಷ್ಠವಾಗಿ, ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ಓದುತ್ತ ಬರುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಕವಿ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳೆರಡನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ದೃಷ್ಠಿಯಿಂದ ದಾಖಲಿಸುವ ಹೊಸ ವಿಧಾನವು ನಮಗೆ ಆಂಗ್ಲರಿಂದ ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ವಿಲ್ಸನ್, ವೀಗಲ್, ಕಿಟೆಲ್, ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್ ಮತ್ತು ನಮ್ಮವರೇ ಆದ ಕೆ.ಬಿ.ಪಾಠಕ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ರವರು ಕನ್ನಡದ ಕವಿ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿ ಚರಿತೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇವರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಬಿ.ಎಂ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಎರಡು ನೂರು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಗಾತ್ರದ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಗ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈವರೆಗೂ ಸಹ ಬಹು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇಲ್ಲ, ಕಾರಣವೇನೆಂದರೇ, ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾವ್ಯದ ಅನುಸಂಧಾನ, ವಿಷಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ನಿರೂಪಣೆಯ ರೀತಿ ಮುಂತಾದ ದೃಷ್ಠಿಗಳಿಂದ ಇದು ಅಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು; ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕವೂ ಅಲ್ಲದ, ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವೂ ಅಲ್ಲದ ಅಪಕ್ವ ಪ್ರಯತ್ನವಾದುದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಓದುಗರ ಹಾಗೂ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಣನೆಗೂ ಬಾರದೇ ಹೋಯಿತು. ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರು ಸ್ವತಃ ಬರೆದದ್ದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಬರೆಸಿದುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಠ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೂ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಬರೆದಿದ್ದವರಲ್ಲಿಯೇ ಸೃಜನ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಪ್ರಧಾನವಾದುದ್ದು. ಸೃಜನೇತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೌಣವಾದುದ್ದು, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದವರು, ಆದರೂ ಅವರೊಬ್ಬ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಲೇಖಕರಲ್ಲ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು

ISSN – 519- 2395-0978

ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಮಾತ್ರ ಸತ್ವಯುತವಾದವುಗಳು, ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರೇರಣೆಯಾದರೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ ಕಲಬುರಗಿಯವರು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅನೇಕ ಕೃತಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯವರಾದ ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸತ್ವಯುತವಾಗಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲವರ ಕೊರತೆಯಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಹುದ್ದೆಯಂತಹ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರೊ.ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ಸತ್ವಯುತ ಬರವಣಿಗೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಗಳಂತಹ ಗಂಭೀರ ಮತ್ತು ಕಠಿಣವಾದ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರೆನಿಸಿದವರು.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಂತಹ ಉನ್ನತ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆ ಕುರಿತಾಗಿ ಅವರು ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಾದ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ, ದ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ಹಾಗೂ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯ ವಿಮರ್ಶಾ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ಅದ್ಭುತವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯಾದವುಗಳು. ವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಂಪಭಾರತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ವ್ಯಾಸ ಭಾರತವು ಒಬ್ಬ ವೀರಪುರುಷನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಒಂದು ಮನೆತನದ ಇತಿಹಾಸ.... ಪಂಪನು ಈ ಭಾರತ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯವನ್ನಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು... ಅಂದರೆ ಕಥೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅರ್ಜುನನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅರ್ಜುನನ ಜನನದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕದವರೆಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ವ್ಯಾಸನು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರ್ವ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಿದರೆ ಈತ ಅರ್ಜುನನ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ರಚಿಸಿದನು.... ಮುಂತಾಗಿ ವ್ಯಾಸನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಂಪನ ಕನ್ನಡ ಭಾರತಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದರಂತೆ ಕೃತಿಯ ನಾಯಕನಾದವನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ದೂರವಿದ್ದಷ್ಟು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆ ಪುರಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮೀಪವಾದಷ್ಟು ಚರಿತ್ರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಹರಿಹರ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ ಬಗೆಗಿನ ವಿಮರ್ಶೆ ಯಾರಾದರೂ ಒಪ್ಪುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದುದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮತ-ಧರ್ಮ ನೆಲೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಫುಲವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದು ಸರ್ವವೇದ್ಯ ಸಂಗತಿ ಆದರೆ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪ್ರಬಲ ಧರ್ಮೀಯರ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೇ? ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಸಹ ಒಪ್ಪಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಮತೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಡುವ ಅವರ ಮಾತು ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲ. ಅವರು ಇಂಥ ಮಾತು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ.ಟಿ.ಎಸ್.ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸಂಶೋಧನ ಕ್ರಮದ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲೂ ಸಂಶೋಧಕನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಅವರೆಂದಿಗೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಜತೆಗೆ ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಡಿ.ಎಲ್.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಅನುಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಬರಹಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೋದಾಹರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸರಿಸುಮಾರು ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಿಂದ ಮಧ್ಯಭಾಗದವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ರಂಗದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹೆಸರೆಂದರೆ ಎಂ.ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿಯಾಗಿದ್ದ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಯವರು ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳೆರಡರಿಂದ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡವರು. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ.

ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿಭಿನ್ನವಾದರೂ ಪ್ರತಿಭಾ ಮೂಲವಾದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಟ್ಟಿತನ ಒದಗುವುದು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ಬಲವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ, ಇದಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪುರಂಥವರನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಎರಡನ್ನು ಮೇಳೈಸುವ, ಬೇಡವಾದಾಗ ಎರಡನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಕವಿಗಳು ಬಹಳ ವಿರಳ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಜಯ ಹಾಗೂ ಕೇಶಿರಾಜರಂತೆ ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರು ಸಂಶೋಧನಾ ಬರವಣಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಏಕೈಕ ಬರಹಗಾರರು.

ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಯವರು ನವೋದಯ ಕಾಲದ ರಮ್ಯ ಪಂಥದವರಾದರೂ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕವಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು, ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠತೆ ನೀತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವರು. ಆದರೂ ಅವರ ಕವಿ ಮನೋಧರ್ಮ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕವಿ ಮುದ್ದಣ್ಣನನ್ನು ವಿಶ್ವಸಾಹಿತಿಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ, ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶರ ಕಾಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರ ಸಂಶೋಧನಾ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇವರು ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪದಂತಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇವರ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರ ತೀರಾ ಭಾವಾವೇಷಾತ್ಮಕವೂ ಆಯಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಇವರು ಮುಂದೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ ಆ ಕಾಲದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ

ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಆರ್.ಜಿ.ಭಂಡಾರಕರ್ ರವರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿದರು, ಆದರೂ ಇವರಿಗೆ ಇಂಥ ಪ್ರಚಾರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಯವರು ಈ ನೆಲೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡರು. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮುಖಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಿಂತ ಸಾಮಾಗ್ರಿಮುಖಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ರೂಢಿಸಿ, ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಆಧಾರಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸ ಹೊರಟರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿ, ಕಾವ್ಯ, ರಾಜಮನೆತನ, ಸ್ಥಳ, ದೇವಾಲಯಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರಾದರು. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡವು. ಈ ಸಾಮಾಗ್ರಿಮುಖಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನದಿಂದಾಗಿ ಬರವಣಿಗೆಗಿಂತ ಆಧಾರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವಶ್ಯಕ ಬರವಣಿಗೆ ಥಾಳವಾಗ ತೊಡಗಿತು.

ಹೀಗೆ ಇನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪಕ್ವಗೊಳ್ಳದ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರವಣಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಯವರ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೆಲವು ಇತಿ–ಮಿತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿರುವ ಇವರ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ೧. ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿರುವ ಶೋಧಗಳು, ೨. ಸತ್ಯವಾಗಿರುವ ಶೋಧಗಳು, ೩. ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಶೋಧಗಳು, ೪. ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಶೋಧಗಳು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಯವರ ಸಂಶೋಧನಾವಲೋಕನದ ಒಟ್ಟು ಸಾರವೆಂಬುದು ಡಾ. ಕಲಬುರಗಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಓರಿಯಂಟಲ್ ರಿಸರ್ಚ್‌ನ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತನಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜ, ಯುವರಾಜ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಕೈಗೊಂಡ ನಿಘಂಟುವಿನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ, ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ದುಡಿದವರು. ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲಗು, ಪ್ರಾಕೃತ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷಾ ಕೋವಿದರಾಗಿ. ಜಾಗತೀಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಮಹಾನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರೊ. ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್‌ರವರು.

ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರ, ಅಂತಸ್ತು ಹಾಗೂ ಮೋಹಕವಾದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಯಾವವು ಇಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ವಿದ್ವತ್ತಿನಿಂದ ಜನತೆಯಿಂದ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಗಮನ ಸೆಳೆದ ಇವರು ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ– ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಂಗಮ ಬೃಹತ್ ಕೋಶ! ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಯುತವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗ್ಯರನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇವರ ಬರವಣಿಗೆ ಸಂಖ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಸತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತಿ ಹಿರಿದಾದುದು. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಶಿಷ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದೇ ನ್ಯಾಯಯುತವಾದುದು. ಒಂದು ಇಡೀ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಬೆಳಕು ಅವರ ಒಂದು ಲೇಖನ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇವರ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪಾದಕ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಸಂಶೋಧಕ, ವಿಮರ್ಶಕ, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದುದು ಇವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ಪಂಪ ರಾಮಾಯಣ, ಸುಕುಮಾರ ಚರಿತಂ, ಸಿದ್ದರಾಮ ಚಾರಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದುದು, 'ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಮೊದಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿ. ಇವರ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಗಾಧತೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ 'ಶಬ್ದ ವಿಹಾರ' ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಕೃತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದರ ಅರ್ಥದ ಆಳ-ಅಗಲ, ಅದರ ಬಳಕೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಅಪಾರವಾದ ವಿದ್ವತ್ತು, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರೊಂದು ಕನ್ನಡದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಪತ್ತೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದೆಂಬುದಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವರೆಗಿನ ಇಂಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಾಲ್ವರು ವಿದ್ವಾಂಸರಂತೆ ಬಸವ ತತ್ವ ಹಾಗೂ ಅರವಿಂದರ ತತ್ವಗಳ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ, ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡವರು ಸ.ಸ ಮಾಳವಾಡರವರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳವಾಗಿರುವ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರದು ಮಹತ್ವದ ಹೆಸರು. ಈ ಮಾತು ಇವರ ರಚನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ, ಸುವಿಚಾರ ಸಂಗಮ, ನಾಲ್ಕು ಭಾಷಣಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಐದು ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. "ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಗಂಭೀರವಾದ ಕಾರ್ಯ" ಎಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ನಿಲುವು ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ನಿಲುವು ಮತ್ತು ನೆಲೆಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಅವರು ಆಡುವ ಮಾತು- "ಕಾಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾವಸಾನವಾಗುವುದು ನಿಜವಾದ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲ", ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಾಳಿನ ಬಗೆಗೆ ಗೌರವಪರ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕಲೆ. ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಚಾರಪರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರವಿಂದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಗೈದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ ಮಾಳವಾಡರು "ಆಧ್ಯಾತ್ಮವೆಂದರೆ ಬಾಳಿನ ಹೊಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಲಾಯನವಲ್ಲ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಗಳೆಂದರೆ ಆಲಸಿಗಳ ಕೂಟವಲ್ಲ, ಪಲಾಯಾನವಾದಿಗಳ ಗುಂಪಲ್ಲ, ನಿಷ್ಕ್ರೀಯೆಯು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ" ಎಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಪರತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗೆ ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಇವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ- ಮಾನಸಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಧ್ಯಾಪಕನ ಪಾತ್ರ, ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರವೇಶ ಪದ್ಧತಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರತೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹತ್ವದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥಹ ಪ್ರೊ. ಮಾಳವಾಡರವರ ಅಪರೂಪವಾದ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರಗಿಯವರು ಅತ್ಯಂತ ನಿಖರವಾದ ನಿಲುವಿನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸುವ ಡಾ. ಕಲಬುರಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ ಹಿರೇಮಠರವರ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ವಿರಾಟ್ ದರ್ಶನವನ್ನು

ISSN – 519- 2395-0978

"ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ ಹಿರೇಮಠ ಅವರ ವರ್ಗ ಬೋಧನೆ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅವರ ಬೋಧನಾ ವೈಖರಿ, ಶಿಸ್ತು, ಪರಿಶ್ರಮ, ವಿದ್ವತ್ತಿನ ವಿಸ್ತಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮಗಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೆಲಕು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಾದ ಪು.ತಿ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ವಿ.ಕೆ.ಗೋಕಾಕ, ಹಾಗೂ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಅವರುಗಳು ಕೃತಿಗಳು, ಕಾವ್ಯ ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯದ ಹೊಳಹುಗಳ ಬಗೆಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

"ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆ" ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಘಟ್ಟದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಪು.ತಿ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ನಿಜಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಮೂಡಿಸಿದವರು. ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಬಂಧ, ನಾಟಕ, ಹೀಗೆ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಬರೆದ ಪು.ತಿ.ನ ರವರು ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಭಾಷಾ ಮೆರಗು ನೀಡಿದವರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗೀತ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಅವರು ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಛಂದೋ ಪ್ರಯೋಗಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು। ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಛಂದೋಲಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗಲಂತೂ ತಾಳ ಮತ್ತು ಲಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತ, ಪದಗಳ ಬಳಕೆ ಅಪೂರ್ವವಾದುದಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಿಸರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ನಾಡು ನುಡಿ ಅಭಿಮಾನದ ನವೋದಯ ಯುಗದ ಕವಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡ- ಸಂಸ್ಕೃತಗಳ ಸಾಂದ್ರವಾದ ಸಂಧಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವುದು ಇವರ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗದ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಪು.ತಿ.ನ ರವರ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಕವಿ ವಿ.ಕೆ.ಗೋಕಾಕ. ಗೋಕಾಕರವರು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರಂತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದರೆ ಇವರು ನವ್ಯದ ಆರಂಭಕಾರರು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬರೆದದ್ದು , ಬರೆಸಿದ್ದುದು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದುಡಿದದ್ದೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿಯೇ......

ಗೋಕಾಕರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ನೇತೃತ್ವದ 'ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗ'ದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು. ಭಾವಗೀತೆಯಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ವಿದೇಶ ಪ್ರಯಾಣ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ 'ಮಾಡರ್ನ್ ಪೋಯಟ್ರಿ' ಸಾಹಿತ್ಯವಾದವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ 'ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಭಾವಗೀತೆ' ದುರ್ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ 'ನವ್ಯ'ದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಬಲ ತುಂಬಿದವರು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸುತ್ತಿದ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕವಿಯಾದ ಇವರು ಅನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅನೇಕ ಸಲ ಸುತ್ತಿದವರು. ಈವರೆಗೂ ಕನ್ನಡದ ಯಾವ ಕವಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದ ಪಶ್ಚಿಮ ಜಗತ್ತು ಗೋಕಾಕರ ಕಾವ್ಯದ ಸಮೃದ್ಧ ವಸ್ತುವಾಯಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದ ಬದುಕು ಹಾಗೂ ಅದರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇವರಿಂದಾಗಿ ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ

 ISSN – 519- 2395-0978

ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಂಪರ್ಕ ತಂದರೇ ಹೊರತು ಇಡೀಯಾಗಿ ಅದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗೋಕಾಕರು ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿದರು.

ಗೋಕಾಕರವರು 'ಭಾರತ ಸಿಂಧು ರಶ್ಮಿ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಬರೆದರು. ಚಂಪೂವಿನಲ್ಲಿಯ 'ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರ ಆಕಾಶ ಗಂಗೆ' ಹಾಗೂ 'ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ' ಗಳೆಂಬ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಆದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಬಂಧ ಚಂಪೂ ಅಲ್ಲ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳ ಮಿಶ್ರಣವೇ ಚಂಪೂ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು ಇದು ಅವರಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಾಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಇವರು 'ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯ'ದ ಹರಿಕಾರರಾದರೂ, ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ನವೋದಯದ ಧುರೀಣತ್ವದ ಪಟ್ಟ ದೊರೆತಂತೆ ನವ್ಯದ ಧುರೀಣತ್ವದ ಪಟ್ಟ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಅನೇಕ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ, ಪುಣೆ, ಕೊಲ್ಹಾಪೂರ, ವೀಸಾನಗರ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರುಗಳಿಗೆ ಗುಳೇ ಹೋಗಿದ್ದುದು, ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಜೀವನ ತವರು ನೆಲವಾದ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಹೋದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯ ಕವಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಸಹ ಗೋಕಾಕರಷ್ಟೇ ಕನ್ನಡದ ಮಹತ್ವದ ಕವಿ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ಸಾನೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಸುನೀತ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ ನಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮರು. ಹೊಸ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಕಣವಿಯವರು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕುರಿತಾಗಿ ಬರೆದ 'ಎಪ್ಪತ್ತರ ಬೇಂದ್ರೆ' ಎಂಬ ಸುನೀತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರಗಿಯವರು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾ ತಾವು ಕೇವಲ ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲ ಆಧುನಿಕ ವಿಮರ್ಶಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಹೌದು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರಗಿಯವರು ಶಾಸನ, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನ, ವ್ಯಾಕರಣ ನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನವೇ ಮೊದಲಾದ ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಣಿತರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಸಿಗೊಳಿಸಿ, ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರಮುಖ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಕವಿಗಳ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಆಪ್ತರಾದವರೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

◈◈◈

ISSN – 519- 2395-0978

೧೧. ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಶಾಸನ ಶೋಧಗಳು

•ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಜಿ. ಪಾಟೀಲ

ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕಳೆದ ಐದು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಹಿರಿಯ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ, ಶಾಸನತಜ್ಞರಾಗಿ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು ೨೫,೦೦೦ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕೈಗೊಂಡು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ, ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಶಾಸನಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯ ಬಹುಮಹತ್ವದ ಸಮಯವನ್ನು ಗಂಧದಂತೆ ತೆಯ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳ ವಿವರ ಇಂತಿದೆ :

೦೧. ಕನ್ನಡ ಶಾಸನ ಸಂಪದ (೧೯೬೮)
೦೨. ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತ ಶಾಸನಗಳು(೧೯೬೮)
೦೩. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು (೧೯೭೦)
೦೪. ಶಾಸನ ವ್ಯಾಸಂಗ –೧ (೧೯೭೪)
೦೫. ಶಾಸನ ವ್ಯಾಸಂಗ –೨ (೧೯೭೫)
೦೬. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಸೂಚಿ (೧೯೭೫)
೦೭. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಸೂಚಿ (೧೯೭೬)
೦೮. ಧಾರವಾಡ ತಾಲೂಕಿನ ಶಾಸನಗಳು (೧೯೭೬)
೦೯. ಸಮಾಧಿ–ಬಲಿದಾನ–ವೀರಮರಣ ಸ್ಮಾರಕಗಳು (೧೯೮೦)
೧೦. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳು (೧೯೮೨)
೧೧. ಶಾಸನಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವ (೧೯೯೭)

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಶಾಸನಶೋಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಏಳು ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ೯೯ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ೧. ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ೨. ಸಾಮಾಜಿಕ, ೩. ಧಾರ್ಮಿಕ, ೪. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ೫.ಕಲಾತ್ಮಕ, ೬. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ೭. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಹಬುದು. ಶಾಸನಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು

 ISSN – 519- 2395-0978

ಕುರಿತಾಗಿಯೇ ಪ್ರೌಢ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಶಾಸನಾಧಾರಿತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಮಾಲೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ ಪ್ರೇಮಾಲಯಸುತನ್ :

ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನವು ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಂ.ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣ ಅವರಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದುವ, ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿನ ಬಾಳ್ಗಟ್ಚು, ಸಟ್ಪೊಜ್ಗದರ್ ಪದಗಳ ಬಗೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿವೆ. ಪೊಗಟೆಪಟ್ಟಣ, ಕುಱುಮ್ಬಿಡಿ, ಪ್ರೇಮಾಲಯಸುತನ್ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ ಎಂದು ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ 'ಪ್ರೇಮಾಲಯ ಸುತನ್' ಕುರಿತು ವಿಸ್ತೃತ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸದರಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ "ಪಶುಪತಿನಾಮಧೇಯನಾ ಸರಕ್ಕೆಲ್ಲಭಟರಿಯಾ ಪ್ರೇಮಾಲಯ ಸುತನ್ಗೆ.....ವಿಜ ಅರಸನ್ಗೆ" ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಪಶುಪತಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆದ್ದ ಎಲ್ಲ ಭಟರಿಯ ಮಗನಾದ ವಿಜ ಅರಸನಿಗೆ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಅಂಕಿತನಾಮದ 'ನಿಜರೂಪ' ಎಲ್ಲ ಭಟರಿ ಎಂಬುದು ಸಂದೇಹ; ಅದಕ್ಕೆ 'ಆಸರಕ್ಕೆ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು 'ಅಟ್ ದ ವರ್ಡ' ಎಂದು ಕತ್ತರಿಸುವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಲೇಖಕರು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ, ಹೊನ್ನಾವರದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ 'ಮಹಾಕೆಲ್ಲ'. ಉದಯಾವರದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ 'ಅರಕೆಲ್ಲ' ಪೊಳಲಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ 'ಸೇವ್ಯ ಅರಕೆಲ್ಲ' ವೇಣೂರು ಮತ್ತು ಉಳಿಪಾಡಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿನ 'ಸೇವ್ಯಗೆಲ್ಲ' ಮುಂತಾದವು ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮವಾಗಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಸರಕ್ಕೆಲ್ಲ' ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ 'ಅರಕ್ಕೆಲ್ಲ' ಅಂಕಿತನಾಮದ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪವೇ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ 'ಸರಕ್ಕೆಲ್ಲ' ಎಂಬುದನ್ನೂ ಭಾಷಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು, 'ಪಶುಪತಿ' ಮತ್ತು 'ಸರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಭಟರಿ' ಇವು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಇರುವ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ವಿಜ ಅರಸನು ಪಶುಪತಿ ನಾಮಧೇಯನಾದ 'ಸರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಭಟರಿ' ಎಂಬುವವನ 'ಪ್ರೇಮಾಲಯ ಸುತ' ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು 'ಪ್ರೇಮಾಲಯ ಸುತನ್' ಪದದ ಅರ್ಥವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ದೊಡ್ಡಹುಂಡಿ ಶಾಸನದ 'ಮನೆಮಗನ್'; ಬಾಣನ ಹರ್ಷಚರಿತೆಯಲ್ಲಿನ 'ಕುಲಪುತ್ರ'; ಕನ್ನಡದ 'ಮನೆಮಗನ್' ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಕುಲಪುತ್ರನ್'ಗಳು ಸಮಾನ ಪದಗಳೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ 'ಪ್ರೇಮಾಲಯಸುತನ್' ಎಂಬುದನ್ನು ಮನೆಮಗನ್ (ಪ್ರೇಮ+) ಆಲಯಸುತನ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ನೇರ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಮಗನ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೊರೆದಮಗನ್, ವೇಳೆವಾಟಿ, ಲೆಂಕವಾಳಿ ಇವು ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕುವರಲಕ್ಷ್ಮನ ಹಳೆಬೀಡು ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಿಯಸುತನ್ ಕೂಡ ಪ್ರೇಮಾಲಯಸುತನ್ ಪದವನ್ನೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಅರ್ಥೈಸಿದ

ISSN – 519- 2395-0978

ವಿಜ ಅರಸನು 'ಬಿಲವ್‌ಡ ಆಫ್ ಎಲ್ಲ ಭಟರಿ' ಎಂಬುದು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ವಿಶೇಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಶುಪತಿ ನಾಮಧೇಯನಾದ 'ಸರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಭಟರಿಯ ಮನೆಮಗನ್' ಎಂಬುದೇ ಸರಿ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ ವಿಜಅರಸನು 'ಎಲ್ಲಭಟರಿಯ ಪ್ರೇಮಾಲಯಸುತ'ನಲ್ಲ, 'ಸರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಭಟರಿಯ ಪ್ರೇಮಾಲಯಸುತ' ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವನು 'ಜೋಳವಾಳಿ' ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ವೇಳೆವಾಳಿಯೂ (ಪ್ರೇಮಾಲಯಸುತನ್ = ಮನೆಮಗನ್ = ಪ್ರಿಯಸುತನ್ = ಪೊರೆದಮಗನ್ = ಕುಲಪುತ್ರನ್) ಆಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೮೬೫ರ ಮೇವುಂಡಿ ಶಾಸನವೂ ಈ ಮೊದಲು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ವೇಳೆವಾಳಿಯ ಪ್ರಥಮ ದಾಖಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೫೦ರ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನವೇ ವೇಳೆವಾಳಿಯ ಪ್ರಥಮ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಶೋಧವಾಗಿದೆ. ಅಂಕಿತನಾಮದ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ, ಅರ್ಥವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಶಾಸನಗಳ ತೌಲನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೀಕರಣವೂ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಾಮವಿಜ್ಞಾನ, ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮ್ಮಿಳಿತಗೊಳಿಸಿ ಶಾಸನ ಶೋಧಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ್ :

ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ 'ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ್' ಪದದ ರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹೆಸರು ಕಪ್ಪೆ+ಅರಭಟ್ಟ ಅಲ್ಲ; ಕಪ್ಪೆಯರ+ಭಟ್ಟ ಎಂದು ಈಗಾಗಲೇ ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಯವರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಪ್ಪೆಯರಸ ಎಂಬುದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪ 'ಕಪ್ಪೆಯರ' ಎಂದು ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರ ವಾದವಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ವಾದಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸಮಾಸ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಕಾರ ಇದು 'ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟ'ವೇ ಹೊರತು 'ಕಪ್ಪೆಯರ ಭಟ್ಟ' ಅಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಲ್ಲಾಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಕಪ್ಪೆಯ' ಪದದ ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆ ಎಂಬುದು ಮನೆತನ ಇಲ್ಲವೇ ಒಂದು ವರ್ಗಸೂಚಿ ಪದವಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅರ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟನ್ ಪದಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರೆ ಅರಭಟ್ಟನ್ ರೂಪ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪೆ ಹೆಸರಿನ ಮನೆತನದ/ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ಅರಸುಭಟ್ಟ' ಎಂಬುದೇ ಸರಿಯಾದ ವಿವರಣೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದುವರೆದು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಓರುವಾಯಿ ಗ್ರಾಮದ ಶಾಸನ, ಆ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವೇ ಇರುವ ಕುಡುತಿನಿ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವಾಮಿ (ಷಣ್ಮುಖ) ದೇವಾಲಯದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪ, ಕಪ್ಪಡಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಪ್ಪೆಯರು, ಕಪ್ಪಡಿಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥದ ಪದಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನು ಕಪ್ಪೆ ಅಥವಾ ಕಪ್ಪಡಿಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕಪ್ಪೆಯರು ಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತ "ಕಾಯ್+ಪ=ಕಾಯ್ಪು; (ಕಾಯುವ)+ಅಡಿ=ಕಾಯ್ಪಡಿ>ಕಪ್ಪಡಿ" ಎಂಬ ದೇವಿರಪ್ಪನವರ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಗೆ ಸಹಮತ

 ISSN – 519- 2395-0978

ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶೈವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಪ್ಪಡಿ ಎಂಬುದು ಮೊದಮೊದಲು ಎಲ್ಲ ಮತದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು ಎಂದೂ ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಇದರ ಬಗೆಗೆ ತಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಂದೇಹವಿದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒರೆಹಚಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ಲೇಖನ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗೋಸಾಸ :

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು 'ಗೋಸಾಸ' ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಶೋಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಸಾಸ ಕುರಿತು ಮೊದಲಿಗೆ ಫ್ಲೀಟ್, ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಾವ್, ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಎಲ್.ಟಿ. ಶರ್ಮ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅರ್ಥಪ್ರಭೇದಗಳ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೨೯ ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ 'ಗೋಸಾಸ' ಪದದ ವಿವರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಗೋಸಹಸ್ರ ದಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಶಾಸನೋಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪವಿನ್ಯಾಸಗಳ ತೌಲನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಇವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಯಾವ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಎಂತೆಂಥವರು ಈ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ಎಂಬ ಶೋಧವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪವಿನ್ಯಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಬದಂತಿರುವ, ಕಲಶ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ತುಂಬ ಆಕರ್ಷಕ ಶಾಸನವರ್ಗವಿದು ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಇವುಗಳನ್ನು ವೀರಗಲ್ಲು, ಮಾಸ್ತಿಕಲ್ಲು, ನಿಷಧಿಕಲ್ಲುಗಳಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, 'ಗೋಸಾಸಗಲ್ಲು' ಇಲ್ಲವೇ 'ಗೋಸಾಸ ಶಾಸನ' ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು, ಕರೆಯುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ.

ಕಿಳ್ಗುಂಟೆ-ವೇಳೆವಾಳಿ-ಲೆಂಕವಾಳಿ-ಗರುಡ :

ಆತ್ಮಬಲಿದಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಿಳ್ಗುಂಟೆ-ವೇಳೆವಾಳಿ-ಲೆಂಕವಾಳಿ ಪದಗಳು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ಶಾಸನೋಕ್ತ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ಆಧಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಶೋಧಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಕಿಳ್ಗುಂಟೆಯು ಗಂಗ-ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ; ವೇಳೆವಾಳಿಯು-ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ; ಲೆಂಕವಾಳಿಯು-ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡ ಪದಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜೋಳವಾಳಿಯು-ವೈರಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಗೆದೆಯುವ ಅಥವಾ ಮಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಲೆಂಕವಾಳಿಯು-ತಾನಾಗಿಯೇ ಜೀವತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಿನೂತನ ವಿಚಾರ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ವೇಳೆವಾಳಿ ಪದದ ಪರ್ಯಾಯ ರೂಪವೇ ಲೆಂಕವಾಳಿ. ಇದು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಈ ಲೆಂಕವಾಳಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಗರುಡ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಸುವ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗರುಡ ಎಂಬುದು ವೇಳೆವಾಳಿ/

 ISSN – 519- 2395-0978

ಲೆಂಕವಾಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪದವಲ್ಲ. ಅದರ ಅರ್ಥ 'ಅನುಯಾಯಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಶಾಸನಾಧಾರಗಳಿಂದ ಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕವಡೆಯ ಬೊಪ್ಪ :

ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದ 'ಕುಮಾರೋದಯ ವರ್ಣನ' ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕವಡೆಯ ಬೊಪ್ಪ' ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಬಣ್ಣನೆ ಇದೆ. ಅದರ ಆಧಾರದಿಂದ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು 'ಕವಡೆಯ ಬೊಪ್ಪ'ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಂಧವಪುರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ, ಈಗಿನ ಬಂದಳಿಕೆ ಪಟ್ಟಣದ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿಯ ಶಾಸನದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಡೆಯ ಬೊಪ್ಪ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಶಾಸನದ ಮಂಗಲ ಪದ್ಯವೂ ಕವಡೆಯ ಬೊಪ್ಪ ಎಂದು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಂದಣಿಕೆಯ ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇವರ ಮಂಟಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಈ 'ಕವಡೆಯ ಬೊಪ್ಪ' ಕಾದಂಬ ವಂಶೋದ್ಭವ, ಕವಿನಿವಹಸ್ತುತಂ, ಕಡುಜಾಣಂ ಭಭವ್ಯರೊಳ್ ಮುಂತಾಗಿ ವರ್ಣಿತಗೊಂಡಿರುವನು.

ಹೀಗಾಗಿ ಈತನು ಮೊದಲು ಕಲಚೂರಿಗಳಲ್ಲಿ, ನಂತರ ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಜೈನಮತವನ್ನು ಬೆಳಗಿದ ಈತನು 'ಅರ್ಥ ರೇಚಣಂ' ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಚಣ್ಣನಿಂದ ವರ್ಧಮಾನ ಪುರಾಣ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆಸಿದ ರೇಚಣ ಮಂತ್ರಿಯ ತರುವಾಯ, ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವ(೧೨೪೫) ಸಂಪಾದಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಮೊದಲು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿರಬೇಕು ಎಂದು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಸಂಭವನೀಯ ಅಂಶವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶಾಸನೋಕ್ತ ಸೂರಿ ಎಂಬ ಕವಿ ಕವಡೆ ಬೊಪ್ಪನನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಚಂಪೂ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಊಹೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಒಂದು ವೀರಶೈವ ಪೀಠ ಪರಂಪರೆ :

ಕಲ್ಯಾಣದ ತರುವಾಯ ವೀರಶೈವ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ಗುಮ್ಮಳಾಪುರ, ವಿಜಯನಗರ, ಗುಬ್ಬಿ, ಎಡೆಯೂರುಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪುಲಿಗೆರೆಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಆದಯ್ಯ, ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕದ ಸೋಮ, ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಪುರಾತನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಕರ್ತೃ ಸುರಂಗ, ಆದಯ್ಯನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಚಿಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಶಿವಶರಣರು, ಶಿವಕವಿಗಳು ಈ ಪುಲಿಗೆರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಜಗತ್ತನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಭಾಂಡಾರಿ ಜಕ್ಕಣ್ಣನ ಗುರು ಮಹಾಲಿಂಗದೇವ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ, ಪ್ರಭುದೇವರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ವಚನ ಟೀಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಗುರುಪೀಠ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ:

 ISSN – 519- 2395-0978

೧. ಐದನೆಯವರು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ

೨. ಎಂಟನೆಯವರು ಕಾಳಿದಾಸಭಟ್ಟ

೩. ಹದಿನೆಂಟನೆಯವರು ಮಾಯಿದೇವ ಪಂಡಿತ

೪. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯವರು ಮಹಾಲಿಂಗದೇವರು

೫. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯವರು ಕುಮಾರ ಬಂಕನಾಥ

ಈ ಆರು ಜನ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೨೨ನೆಯ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಜಕ್ಕಣನವರು ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದವರು. "ಭಕ್ತಿ ಭಾಂಡಾರಿ" ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಇವರು ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರಾದವರು.

ಹೀಗೆ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿದ ಪರಂಪರೆಯ ವಂಶವೃಕ್ಷವು ವೀರಶೈವ ಸಂವರ್ಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಉಜ್ವಲ ಪೀಠ ಪರಂಪರೆಯ ವಿವರವಾದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಶೋಧವು ಒಂದು ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಂತಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪ್ರಾಚೀನ ಹೆಸರು :

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪ್ರಾಚೀನ ಹೆಸರು 'ಬೆಮ್ಮತ್ತನಕಲ್ಲು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಇತ್ತೆಂದು ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್, ಕೆ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಹುಲ್ಲೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸ್ ಮೊದಲಾದವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಊರಿನ ಬಗೆಗೆ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಬೆಮ್ಮತ್ತನಕಲ್ಲು ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು ಪಾಠ, ಅಲ್ಲಿ 'ಚಿಮ್ಮತ್ತನಕಲ್ಲು' ಆಗಿರಬಹದುದು ಎಂದು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನವನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕೈಗೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿನ ಚಿ, ಬೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಸಮೀಪ ಚಿಮ್ಮತ್ತನಕಲ್ಲು, ಸೂಳ್ಗಲ್ಲು, ಚಿತ್ತರಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವು ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಬೆರೆತು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಮಿಕ್ಕ ಹೆಸರುಗಳು ಕರಗಿ 'ಚಿತ್ತರಕಲ್ಲು' ಎಂಬುದೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳಿದಿರಬೇಕು. ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ 'ಚಿತ್ತರಕಲ್ಲು+ದುರ್ಗ' ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸರಳವಾಗಿ 'ಚಿತ್ರದುರ್ಗ' ರೂಪ ತಾಳಿತು ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ತರಕಲ್ಲು ಊರಿನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು 'ಸಿದ್ಧರಕಲ್ಲು' ಇದ್ದದ್ದು ಉಚ್ಚಾರದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ತರಕಲ್ಲು ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಅದರ ರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಿದ್ಧರಕಲ್ಲು > ಚಿತ್ತರಕಲ್ಲು > ಚಿತ್ರಕಲ್ಲು > ಚಿತ್ರಕಲ್ಲುದುರ್ಗ = ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಎಂದು ಬದಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು

೧. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಬೆಮ್ಮತನಕಲ್ಲು' ಎಂಬುದರ ಸರಿಯಾದ ಪಾಠ 'ಚಿಮ್ಮತ್ತನಕಲ್ಲು'.

ISSN – 519- 2395-0978

೨. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪ್ರಾಚೀನತಮ ರೂಪ ಸಿದ್ಧರಕಲ್ಲು.

೩. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು 'ಚಿಮ್ಮತ್ತನಕಲ್ಲು' ಎಂಬುದರಿಂದ ಸಾಧಿಸುವುದು ತಪ್ಪು; 'ಚಿತ್ತರಕಲ್ಲು' ಎಂಬುದರಿಂದ ಸಾಧಿಸುವುದು ಸರಿ.

ಎಂಬ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧ ಮಾಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನೋಕ್ತ ಕೆಲವು ಪದಗಳು :

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಶಾಸನೋಕ್ತ ಹದಿನೆಂಟು ಸಂತತಿ, ಅರುವಣ, ಬೀಟಿವೃತ್ತಿ ಪದಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುತ್ತಗಿಯ ೨ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಯಡ್ರಾಮಿಯ ಒಂದು ಶಾಸನದ ಆಧಾರದಿಂದ ಹದಿನೆಂಟು ಸಂತತಿ ಎಂಬುದು ಭಿನ್ನ ಯಾದಿಗಳೆಂದೂ, ಮಹಾಮಂಡಳೇಶ್ವರರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅರಸನಲ್ಲಿರುವ ೧೮ ಸದಸ್ಯರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ, 'ಪದಿನೆಣ್ಬರ್ ಪ್ರಧಾನ'ರೇ ಹದಿನೆಂಟು ಸಂತತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ೧೮ ಜನರುಳ್ಳ ಪ್ರಧಾನಿ ವರ್ಗವೇ ಹದಿನೆಂಟು ಸಂತತಿ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಸನಗಳ ದತ್ತಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅರುವಣ ಕುರಿತು ಡಾ. ಬಾರ್ನೆಟ್, ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಷತ್ತಿನ ನಿಘಂಟುಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗಿದೆ. "ಬಹುಶಃ ಹೊಲವನ್ನಾಗಲಿ ಮನೆಯನ್ನಾಗಲಿ ದೇವರಿಗೆ ದತ್ತಿಕೊಟ್ಟು, ದಾನಿಗಳು ಅಥವಾ ಬೇರೊಬ್ಬರು ಅದನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ ಆ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣವೇ ಅರುವಣವಾಗಿರಬೇಕು" (ಮಾರ್ಗ-೨, ಪು.೧೬೨) ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಸನೋಕ್ತ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಅರ್ಥ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ರೀತಿ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ "ದೇವರಿಗೆ ದತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟ ಹೊಲ, ಮನೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಭೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೊಡುವ ಧನವೇ ಅರುವಣವೆಂದೂ, ಬಹುಶಃ ಇದು ಅರ್ಪಣ ಎಂಬುದರ ತದ್ಭವವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಅರ್ಪಣ > ಅರುಪಣ > ಅರುವಣ ಎಂಬ ರೂಪಾಂತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ". (ಮಾರ್ಗ-೨, ಪು.೧೬೨) ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಲಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ 'ಬೀಟಿವೃತ್ತಿ' ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇದರ ಬಗೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳಿದ ರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡ>ಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದಾಗಿ ಬೀಡವೃತ್ತಿಯೇ ಬೀಳವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶಾಸನೋಕ್ತ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಶೋಧಗೈದಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ರಾಜಧಾನಿ : ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆ :

ಡಾ. ಪಿ.ಬಿ. ದೇಸಾಯಿಯವರು 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಚುರಿಗಳು' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಲಚುರಿಗಳು ಮಂಗಳವೇಡೆ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಮೊದೆಗನೂರು, ಸೆಲೆಯ ಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು

 ISSN – 519- 2395-0978

ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕೂಲಂಕಷ ಚರ್ಚೆಗೈದಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಗಳವಾಡ, ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಮೊದಗನೂರು, ಸೆಲೆಯ ಹಳ್ಳಿಗಳು ರಾಜಧಾನಿ ಹೋಗಲಿ, ಉಪ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾಗುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರ ವಾದಸರಣಿಯನ್ನು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ಅಲ್ಲಗಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನೋಕ್ತ ಸಾಲುಗಳ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ 'ರಾಜಧಾನಿ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಬೀಡು, ನೆಲೆವೀಡು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಧಾನಿಯಂತಹ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ, ಇವು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರದೆ, ಶಾಸನೋಕ್ತ ಘಟನೆಗಳು ಜರುಗಿದಾಗ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಸಮಯೋಚಿತ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನ ಭಾಷೆ :

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸುಮಾರು ೨೫,೦೦೦ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿದ ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ಮತ್ತು ಶಾಸನಸ್ಥ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಮೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾತವಾಹನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಕೃತ. ಈ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆರಳ ಮೇಲೆ ಎಣಿಸುವಷ್ಟು. ಆಮೇಲೆ ಕದಂಬರು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಗಳು ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಗೊಂಡವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಮೊದಲು ಸಂಸ್ಕೃತ ಹೆಚ್ಚು, ಕನ್ನಡ ಕಡಿಮೆ. ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡೂ ಸಮ. ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಹೆಚ್ಚು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಡಿಮೆ. ಯಾದವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದ ಸೀಮೆಗುಂಟ ಆಗೊಂದು ಈಗೊಂದು ಮೂಡಿದ ಮರಾಠಿ ಶಾಸನಗಳು ತರುವಾಯ ಒಳಪ್ರದೇಶದೊಳಗೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಆದಿಪಂಪನನ್ನು ಕುರಿತ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಗಂಗಾಧರಂ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ತೆಲುಗು ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೆಲುಗು ಬಳಕೆಗೊಂಡವು ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉರ್ದು, ಪರ್ಶಿಯನ್ ತಲೆಚಾಚಿದವು. ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಂ ಆಗಾಗ ಕಾಲು ಚಾಚಿದವು". (ಮಾರ್ಗ–೨ ಪು.೨೪೬) ಎಂದಿರುವ ಲೇಖಕರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನದ ಭಾಷೆ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸ್ತುತಿಪದ್ಯ, ಅಂತ್ಯದ ಫಲಶ್ರುತಿ ಪದ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಭಾಷೆಯ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಕಂಠಸ್ಥಬಾಷೆಯ ಶಾಸನ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡುಗನ್ನಡ,

ISSN – 519- 2395-0978

ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಹಣಿಕಿ ಹಾಕಿರುವುದುನ್ನು ಅನೇಕ ಶಾಸನಾಧಾರಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕವಿಗಳು ವೈಯಾಕರಣಿಗಳು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡುಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳು ಮೂಲ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಶಾಸನಸ್ಥ ಭಾಷೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದೆ.

ಶಾಸನ ಪರಿಭಾಷೆ :

ಜನಜೀವನದ ಸಂಭವನೀಯ ಘಟನೆಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಕಾವ್ಯವಾದರೆ, ಸಂಭವಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳ ದಾಖಲಾತಿಯು ಶಾಸನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಘಟನೆಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಭಾಷೆಯು ಶಾಸನಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಳವಾರನವರೆಗೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಪದಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪಡಿಮೂಡುತ್ತವೆ. ಆಡಳಿತಗಾರರ ವೃತ್ತಿವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಅರಸರು, ಸಾಮಂತರು ನೆಲೆನಿಂತ ಸ್ಥಳವಾಚಿ ಪದಗಳು.
ರಾಜರಿಗೆ, ರಾಜಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಗೌರವಸೂಚಕ ಪದಗಳು.
ಕಾಲಸೂಚಕ ಶಕೆ, ಸಂವತ್ಸರ, ಮಾಸ, ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ
ಯೋಗಸಹಿತ ಮಿತಿಸೂಚಿಪದಗಳು.
ಯುದ್ಧಸಂಬಂಧಿ ಯೋಧರಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪದಗಳು.
ಯುದ್ಧವೀರರಂತೆ, ಧರ್ಮವೀರರ ದಾಖಲಾತಿ ಪದಗಳು.
ಜೈನ, ವೈದಿಕ, ಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪದಗಳು.
ವಾಣಿಜ್ಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಮಾಧ್ಯಮ, ಹಣಕಾಸು ಸಂಬಂಧಿ ಪದಗಳು.
ದಾನ, ತೆರಿಗೆ, ಸುಂಕಸೂಚಿ ಪದಗಳು.
ಕವಿ ಲಿಪಿಕಾರ, ರೂವಾರಿ ನಿರ್ದೇಶನ ಪದಗಳು.

ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿರುವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳನ್ನು ಶಾಸನಾಧಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದಿರುವ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಆದರ್ಶ ಬದುಕಿನ ಗತಿಬಿಂಬವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ವಾಸ್ತವಿಕ ವಿವರಸೂಚಿ ಶಾಸನಗಳ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಪತ್ತು ಹುದುಗಿರುವುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಸನ ಲಿಪಿ :

ಮಾತು ಮತ್ತು ಲಿಪಿಗಳು ಮಾನವನ ಜೀವನ ವಿಕಾಸಕ್ರಮದ ಸಾಧನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳು. ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಸಿದ್ಧಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವ ಲಿಪಿಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಉಗಮ, ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ISSN – 519- 2395-0978

ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಮತ್ತು ಖರೋಷ್ಟಿಗಳು ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳು. ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಾದರೆ, ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವುದು ಖರೋಷ್ಟಿ. ಈಗಿನ ಭಾರತೀಯ ಲಿಪಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮೂಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ. ಅಶೋಕನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಲಿಪಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸ್ಥಿರ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಶಿಲೆ, ಎಲೆ, ಕಾಗದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರವಣಿಗೆ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಈ ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಅಕ್ಷರಗಳ ಭಿನ್ನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಏಕೈಕ ಲಿಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ. ಹತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೂಪ ಧರಿಸಲು ಪ್ರಾಂತ ಭೇದ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅದೇ ರೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಲಿಪಿಯು ಅವಸ್ಥಾಂತರಗೊಂಡ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೌರ್ಯರು ನಂತರ ಶಾತವಾಹನರು, ಅವರ ತರುವಾಯ ಕದಂಬರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಹೊಯ್ಸಳರು ನಂತರ ಕಲಚೂರಿ, ಯಾದವರು ವಿಜಯನಗರದವರು ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಿಪಿ ಹೇಗೆ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬೆಳೆಯಿತು ಎಂಬುದನ ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೊಂದಿ ಹೊಸ ಅಕ್ಷರಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಸಾರದಿಂದಾ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಏಕತೆ ತಲೆದೋರಿತು. ಕೈಬರಹದ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದಲ ಮೈಸೂರು, ಧಾರವಾಡ, ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದ ಅಕ್ಷರಗಳು ತಮ್ಮದೇ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪಡೆದಿವೆ

ಹೀಗೆ ಅವಸ್ಥಾಭೇದಗಳಂತೆ ಪ್ರಾಂತಭೇದಗಳು ಲಿಪಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದನ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರತಿಬಂಧನ, ಅನ್ಯಲಿಪಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಲಿಪಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಪರಿವರ್ತನೆ, ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ, ಶಾಸನಕ್ಷೇತ್ರ ಲಿಪಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಈ ಶೋಧವು ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನ ಪಾಠ ಪರಿಷ್ಕರಣ :

"ಅಸತ್ಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ, ಸತ್ಯ ಪಾಠವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಪಾಠ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಪರಮೋದ್ದೇಶ.........ಗ್ರಂಥಪರಿಷ್ಕರಣ ವಿಧಾನಕ್ಕಿಂತ ಶಾಸನ ಪಾಠಪರಿಷ್ಕರಣ ವಿಧಾನವು ಕೆಲಮ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ." (ಮಾರ್ಗ-೨, ಪು.೨೬೫) ಎಂದು ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವ ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಮುಂದುವರೆದು "ಶಾಸನಸ್ಥ ಮೂಲ ಪಾಠವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದು ಅಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ನಷ್ಟ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಪಾಠವನ್ನು ಊಹಿಸುವುದು ಶಾಸನ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗಿ (ಮಾರ್ಗ-೨, ಪು.೨೬೫) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಸನ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕವಿ, ಲಿಪಿಕಾರ ಮತ್ತು ರೂವಾರಿಗಳ ಪರಿಶ್ರಮವ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯಗಳು ಆಗಬಹುದು. ಬಹುತೇಕ ಲಿಪಿಕಾರರಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ರೂವಾರಿಗಳಿಂದ ದೋಷಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಲವಾರು ಶಾಸನ ಆಧಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನ ನಿರ್ಮಾಣೋತ್ತರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಳೆ, ಗ ಬಿಸಿಲುಗಳಿಂದ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅಪಘಾತಗಳಿಂದ ವೀರಗಲ್ಲು, ಸತಿಗಲ್ಲು, ನಿಷದಿಗಲ್ಲುಗಳು ಸವ

ISSN – 519- **2395-0978**

ಹೊಂದಿರುವುದುಂಟು. ಜನತೆಯ ಅಲಕ್ಷ್ಯ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಮೂಲದ ತಿಳಿಗೇಡಿತನ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶರಹಿತ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನಗಳಿಂದಾಗಿಯೂ ಶಾಸನಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜನಸಮುದಾಯದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ಬಹುಪಾಲು ಶಾಸನಗಳು ಹೇಗೆ ಹಾಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗದ ಆಘಾತ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಜ್ಞಾನ ಅಸೂಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ದೋಷಗೊಂಡ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಕರು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ನೂರಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲ, ದೇಶ, ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಸಮಯದ ಭಾಷೆ, ಛಂದಸ್ಸು, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನ, ಲೇಖನ ಪದ್ಧತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪರಿಚಯ, ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪಡೆದ ಪರಿಜ್ಞಾನ, ಲೇಖನ ಪದ್ಧತಿಯ ಪರಿಣತಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನವಧಾನ, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ವಿದೂರನಾಗಿ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆವಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಪಿಯ ಅಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ, ಅವಸರದ ವಾಚನ, ಅನವಧಾನ, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನಗಳಿಂದಾಗಿ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿದ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಸನ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಲಯ. ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಬರವಣಿಗೆಯ ರೀತಿ, ಪರಿಭಾಷೆ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಶಾಸನ ಪರಿಷ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು ಎಂಬ ಸಲಹೆಯೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ದೋಷಪೂರ್ಣ, ಊಹಾತ್ಮಕ ಪರಿಷ್ಕರಣದಿಂದ ಆಗುವ ಅನಾಹುತಗಳಾವುವು? ಅಜ್ಞಾನ ಮೂಲದ ಲೇಖನ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು? ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸ, ಛಂದಸ್ಸು, ಶಾಸನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ, ಕವಿ-ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಬಲ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾದ ಶಾಸನಗಳ ಪಾಠನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಕೂಡ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನಗಳ ಪಾಠಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ :

ನಷ್ಟಭಾಗದ ಸೂಚನೆಗೆ	> .....
ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಪಾಠ ಸೂಚನೆಗೆ	> [–]
ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಾಗಿರುವ ಪಾಠ ಸೂಚನೆಗೆ	> [ ]
ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಠ ಸೂಚನೆಗೆ	> ( )

ಈ ತೆರನಾದ ಚಿಹ್ನೆ(ಸಂಕೇತ)ಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸಲಹೆಯೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಸರ್ವರಿಗೂ ಮಾನ್ಯವೆನಿಸುವ ಇನ್ನಷ್ಟು ಇಂತಹ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂಬ ಸೂಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಲೇಖನ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿದೆ.

ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನ ಇತಿಹಾಸ :

ಡಾ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕರ್ನಾಟದಕದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕಟಿತ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಮಗ್ರ ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ೧೭೫ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿರುವ

ISSN – 519- 2395-0978

ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಮೂರು ಯುಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೧. ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಝಿ ಯುಗ (೧೭೯೧-೧೮೩೭)

೨. ಸರ್ ವಾಲ್ಟರ್ ಇಲಿಯಟ್ ಯುಗ (೧೮೩೭-೧೮೭೦)

೩. ಡಾ. ಫ್ಲೀಟ್ ಮತ್ತು ರೈಸ್ ಯುಗ (೧೮೭೦ರ ತರುವಾಯ)

ಮೊದಲನೆಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್, ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಝಿ, ಕವೆಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟ ಬೋರಯ್ಯ, ಬ್ರೌನ್ಸ್, ಕೋಲ್‌ಬ್ರುಕ್, ಹೆನ್ರಿ ವಥೆನ್, ವಿಲ್ಸನ್, ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಮೊದಲಾದವರು ಶಾಸನಗಳ ಶೋಧ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ, ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಓದಿದ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಅರ್ಥೈಸಿದ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಎರಡನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ, ನಿಜಾಂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗ, ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಉತ್ತರಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆದ ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನದ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಸರ್ ವಾಲ್ಟರ್, ಹೆನ್ರಿ ವಥೆನ್, ಮೇಜರ್ ಡಿಕ್ಸನ್, ಡಾ. ಪಿಗು, ಕರ್ನಲ್ ಬ್ರಿಗ್ಸ್, ಮಿ. ಹೋಪ್, ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಮುಂತಾದವರ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಫೇತ್‌ಫುಲ್ ಫ್ಲೀಟ್ ಮತ್ತು ಬೆಂಜಮಿನ್ ಲೂಯಿ ರೈಸ್ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದರೆಂಬ ಸವಿವರ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಇವರ ಶಾಸನಗಳ ಶೋಧನೆ, ಪ್ರಕಟಣೆ, ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅದರ ಚಲನೆ ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ ಭಾರತೀಯ, ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಾಧನೆಯ ಪರಿಚಯವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಎಸ್.ಸಿ. ನಂದಿಮಠ, ರಾಜಪುರೋಹಿತ, ಕೆ.ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ, ಪಂಚಮುಖಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಾಯ, ಪಿ.ಬಿ. ದೇಸಾಯಿ ಮತ್ತು ಜಿ.ಎಸ್. ಗಾಯಿ ಮೊದಲಾದವರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೯೩೯ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಧಾರವಾಡದ ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತಿತರ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದಾಖಲಾರ್ಹ ವಿವರವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಸರ್ವಶ್ರೀ ಕೆ. ಕುಶಾಲಪ್ಪಗೌಡ, ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ರಾಮರಾವ್, ನಾ.ಭಾ. ಶಾಸ್ತ್ರೀ, ನೀಲಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಆರ್.ಎನ್. ಗುರುವ, ಬಿ.ಆರ್. ಗೋಪಾಲ್, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಿತ್ತಿ, ಕೊ.ವ್ಯಾ. ರಮೇಶ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಗಣನೀಯ ಸೇವೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

◈◈◈

ISSN – 519- 2395-0978

ಲೇಖಕರ ವಿಳಾಸಗಳು :

೧. **ಡಾ. ಬಿ.ವಿ. ಶಿರೂರ,** ವಿಶ್ರಾಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
೧೩, ಮಂಜುನಾಥ ನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ–೩೦. ಸಂ. ೯೪೪೪೮೩೫೯೪೧೧

೨. **ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ,** ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಇಮೆರಿಟಸ್, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರ್ಗಿ. ಸಂ. ೯೪೪೪೮೭೭೮೯೯೧

೩. **ಡಾ. ಜಯಶ್ರೀ ದಂಡೆ,** ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರ್ಗಿ. ಸಂ. ೯೯೦೧೬೩೨೧೭೯

೪. **ಡಾ. ಕೆ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ,** ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ಸಂ. ೯೪೪೪೮೨೬೭೧೯೪೬

೫. **ಡಾ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಅಂಗಡಿ,** ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ. ಸಂ. ೯೯೪೫೫೯೮೨೨೪

೬. **ಡಾ. ಚೆನ್ನಬಸವಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ,** ಕನ್ನಡ ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಎಲ್.ವಿ.ಡಿ. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ರಾಯಚೂರ. ಸಂ. ೯೪೪೯೬೭೫೧೦೮

೭. **ಡಾ. ಹನುಮಂತ ಮೇಲಿನಮನಿ,** ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕೆ.ಎಲ್.ಈ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳಗಾವಿ. ಸಂ. ೯೯೪೫೩೪೭೦೮೩

೮. **ಡಾ. ಸಾವುಕಾರ ಎಸ್. ಕಾಂಬಳೆ,** ಕನ್ನಡ ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ. ಸಂ. ೯೯೦೨೪೨೮೦೨೮

೯. **ಡಾ. ವಿಕ್ರಮ ವಿಸಾಜಿ,** ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ,
ಕರ್ನಾಟಕ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರ್ಗಿ. ಸಂ. ೯೯೪೫೦೨೧೧೨೬

೧೦. **ಡಾ. ಕೆ. ಶಶಿಕಾಂತ,** ಸಹಾಯಕ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಲಿಂಗಸುಗೂರು, ಜಿ: ರಾಯಚೂರು. ಸಂ. ೯೯೪೮೫೭೧೫೬೫

೧೧. **ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಜಿ. ಪಾಟೀಲ,** ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗ, ಸರಕಾರಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ,ಕಲಬುರ್ಗಿ.ಸಂ. ೯೪೮೦೧೬೧೭೩೪

◈◈◈

ISSN – 519- 2395-0978

'ಮಹಾಮಾರ್ಗ'ದ ಪಥಿಕ : ನಾಡೋಜ ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

ಅಪರಾತ್ರಿಯಲಿ ದೀಪ ಉರಿಸುವೇಕಾಂತ ಪಥ -
ನಡಿಗೆಯಲಿ, ದುಡಿಮೆಯಲಿ ಅಡೆತಡೆಯಿರದ ವೇಗ.
ಒಳದಾರಿ ಹಿಡಿಯದೆ 'ಮಾರ್ಗ'ದಲಿ ಸಾಗುವ ಛಲ.
ಹತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ತೆಕ್ಕೆ ಬಡಿದು ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆದ
ವಸ್ತುವಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಶಿಸ್ತು; ಸೃಜನದುಸಿರಾಟ.
ರೂಢಿಗೊಗ್ಗದ, ಹಿಂಸೆಗೂ ಬಗ್ಗದ ವಿಭಿನ್ನ
ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಧಾಟಿ, ತಪ್ಪಿ ದುಡುಕುವ ಮುನ್ನ
ಒಪ್ಪಿ ಅರ್ಧವಿರಾಮ. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ದೊಂಬರಾಟ
ವಿವಿಧ ಕೋನದ ಗ್ರಹಿಕೆ : ಸಹೃದಯತೆಯ ಕಾಣ್ಕೆ.
ಶೋಧನ ದೀವಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ವಿಮರ್ಶೆ.
ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ತಗುವ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ.
ಸಲ್ಲಲಾರದು ಎಲ್ಲಿಯು ಈರ್ಷೆ, ಈಟಾಟಿಕೆ.
ಬಂಡೆ ಮೃದುಗೊಳಿಸಿ ಹೊಸ ಮೂರ್ತಿ ಕೆತ್ತುವ ತವಕ
ತುಂಗಭದ್ರೆಗೆ ತುಡಿವ 'ಮಹಾಮಾರ್ಗ'ದ ಪಥಿಕ.

- ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪ್ರಕಾಶನ
"ತೇಜಸ್ವಿನಿ", ಸರಸ್ವತಿಪುರ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅಂಚೆ, ಕಲಬುರ್ಗಿ-೫೮೫೧೦೬

ISSN519 2395-0978